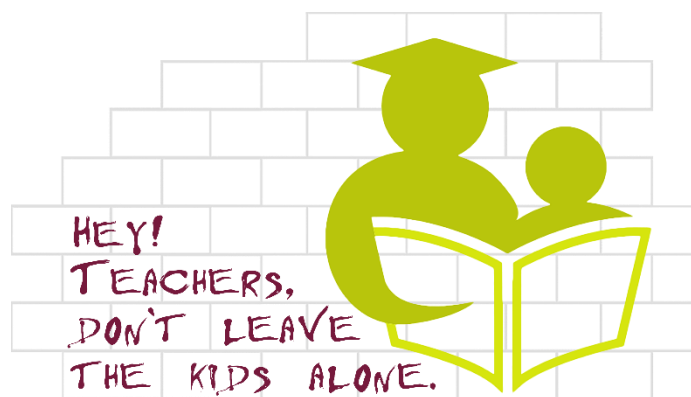

Erasmus + KA2 Strateginė Partnerystė

Mokyklinis ugdymas

Ei! Mokytojai, nepalikite vaikų vienu

Erasmus+

Projekto Nr. 2016-1-IT02-KA201-024342

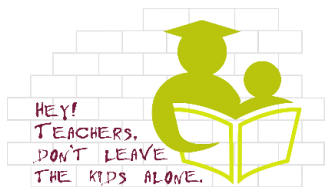
Projektas buvo finansuojamas Europos Komisijos lėšomis. Leidinys atspindi tik autorių požiūrį, todėl Europos Komisija negali būti laikoma atsakinga už bet kokį jame esančios informacijos panaudojimą.

Turinys

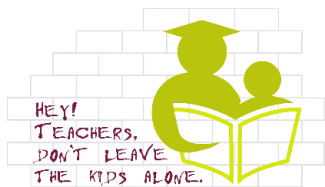
Įvadas	4
Vadovo žemėlapis	9
I dalis – Teorinė samprata	10
Įtraukusis ugdymas.....	11
Vartojamų terminų sąrašas	15
Neįgalumas	15
Specialieji ugdymo(si) poreikiai	17
Vaikas, turintis specialiųjų ugdymo(si) poreikių	17
Socialinė atskirtis	18
Socialiai nuskriausti vaikai.....	18
Darbas įtraukiojo ugdymo įgyvendinimo link.....	19
Įtraukiojo ugdymo pedagogų vertybės ir įgūdžiai.....	23
2 dalis - Įrankiai.....	29
Įrankiai, kurie skatina įtrauktį	30
Sritis: Įtraukiosios kultūros propagavimas	33
Įtraukiosios kultūros propagavimo žemėlapis	34
Įrankis: Vaidmenų žaidimas	35
Įrankis: Žmonės klasėje	39
Įrankis: Biografijos – žmonių istorijos	42
Sritis: Sąjunga tarp mokyklos ir šeimos	45
Sąjungos tarp mokyklos ir šeimos formavimo žemėlapis	46
Įrankis: Paveikslėlių žaidimas.....	47

Įrankis: Diskusija.....	51
Įrankis: Bendravimo dėžutė	55
Įrankis: „Arbatėlės metas“	59
Įrankis: Pradinės mokyklos ugdymo(si) sutartis.....	63
Sritis: Didaktinė įtrauktis.....	68
Didaktinės įtraukties žemėlapis	69
Įrankis: Suolų išdėstymas	70
Įrankis: „Agora“	74
Įrankis: Metinis planavimas	77
Įrankis: Atsakomybės/užduočių lenta.....	80
Įrankis: Tikslų iškėlimas	84
Įrankis: Savitarpio pagalba mokantis	87
Įrankis: Šachmatai ugdymo procese	91
Įrankis: Robotika	94
Įrankis: Monografija	99
Įrankis: Pritaikytas ugdymo(si) planas	109
Literatūros sąrašas	120
Priedai.....	123

Ivadas

Erasmus plus projekte "Hey! Teachers, don't leave the kids alone" (vert. „Ei! Mokytojai, nepalikite vaikų vienu“) dalyvavo partneriai iš įvairių Europos šalių: Kipro, Lietuvos, Lenkijos, Slovėnijos ir Italijos. Šis vadovas yra bendras jų darbas.

Projekto tikslas – palaikyti ir padėti mokytojams taikyti mokymo būdus, susijusius su vykstančiomis pagrindinėmis socialinių pokyčių tendencijomis, ypatingą dėmesį skiriant stipresnių santykių su skirtingų tipų šeimomis plėtrai ir įtraukiojo ugdymo realizavimui mokyklose.

„Europos švietimo sistemoje vis dar yra nelygybė. Visose Europos Sąjungos šalyse mokiniai iš skurdesnės socialinės - ekonominės aplinkos mokykloje rodo prastesnius rezultatus negu jų bendramoksliai. Imigrantų vaikai, neįgalieji bei romų vaikai yra vienos labiausiai pažeidžiamų socialinių grupių. Tuo pačiu pastebima, kad šeimos aplinka labai nevienodai veikia mokymosi rezultatus skirtingose šalyse.“ (Šaltinis: ES Komisija)

Šiuo požiūriu mokykla yra vienas iš pagrindinių ramsčių, nukreiptų prieš progresuojančią socialinės molekuliarizacijos plėtrą, tačiau norint veiksmingai veikti, mokytojai turi gebėti bendrauti su skirtingais, nepanašiais ji prieš tai buvusius, pašnekovais, atliepti jų skirtingus poreikius, lūkesčius, vertybes, mokymo(si) modelius.

Įprasta įtraukiojo ugdymo perspektyvos metodika reikalauja: stipraus bendradarbiavimo tarp mokytojų ir mokyklos vadovų; mokinių, kurie ugdytų ir aktyviai plėtotų savo įgūdžius bei žinias; stiprių, abipusių, solidarumu grįstų santykių; didaktinio požiūrio, kuris leistų įvairiais lygmenimis apdoroti informaciją ir reikšti emocijas bei motyvus, o taip pat teigiamai išnaudotų kiekvieno mokinio turimus resursus, siekiant ugdyti visų potencialą; šeimos įsitraukimo; individualizuoto ugdymo plano jį integruojant į bendrą klasės planavimą.

Šiame vadove pateikiamas darbas, atliktas projekto pirmojo etapo metu. Leidinyje daugiausiai remiamasi rezultatais gautais iš mokslinio tyrimo ir apmokymų, kuriuos vykdė Bolonijos universiteto (Italija) Mokslinio rengimo skyrius, ir kuriuose dalyvavo dvylika pradinių klasių mokytojų (po du iš kiekvienos šalies – projekto partnerės). Jame siūloma metodika ir naujoviškos priemonės, naudingos norint sistemingai ir pasauliniu mastu spręsti mokymo iššūkius įtraukimo būdu, turint omenyje konkrečias aplinkybes ir jų daromą poveikį ir atsižvelgiant į Tarptautinę funkcionavimo, negalios ir sveikatos klasifikaciją (PSO, 2000 m.), taip pat šeimos vaidmens didinimui bei tęstiniais ir nuolatiniais mokytojų mokymams.

Įtraukusis ugdymas mokyklose galimas tik tuo atveju, jeigu visa bendruomenė bus empatiška, pritaris įtraukiojo ugdymo(si) prielaidoms ir aktyviai bei apgalvotai stengsis tai įgyvendinti.

Tyrimo grupė

Erasmus plus projekto "Hey! Teachers, don't leave the kids alone"(vert. „Ei! Mokytojai, nepalikite vaikų vienu“) tyrimo grupę sudaro¹:

Daiva Burkauskienė (Vilniaus kolegijos Pedagogikos fakultetas, Lietuva)

Marta Chruściel (Instytut Psychologii- Uniwersytet Łódzki, Lenkija)

Stefania Della Corte (Department of Educational Sciences - University of Bologna, Italija)

Giovanna Di Pasquale (Department of Educational Sciences - University of Bologna, Italija)

Eva Evangelou (26th Primary school Limassol, Kipras)

Maurizio Fabbri (Department of Educational Sciences - University of Bologna, Italija)

Barbara Gasparella (European Institute for Research, Training and Professional Orientation - IERFOP Onlus- Cagliari, Italija)

Justina Jančauskaitė (Vilniaus kolegijos Pedagogikos fakultetas, Lietuva)

Vaiva Juskiene (Vilniaus kolegijos Pedagogikos fakultetas, Lietuva)

Foteini Massou (26th Primary school Limassol, Kipras)

Alessandro Melillo (European Institute for Research, Training and Professional Orientation - IERFOP Onlus- Cagliari, Italija)

Lina Narkevičienė (Vilniaus kolegijos Pedagogikos fakultetas, Lietuva)

Metod Pavšelj (Razvojno izobraževalni center Novo mesto, Slovėnija)

Cristina Poli (European Institute for Research, Training and Professional Orientation - IERFOP Onlus- Cagliari, Italija)

Patrizia Sandri (Department of Educational Sciences - University of Bologna, Italija)

Aušra Simoniukštytė (Vilniaus kolegijos Pedagogikos fakultetas, Lietuva)

Paulina Szymańska (Instytut Psychologii- Uniwersytet Łódzki, Lenkija)

Katarzyna Walęcka-Matyja (Instytut Psychologii- Uniwersytet Łódzki, Lenkija)

¹ Reiškiamo padėką Martina Brazzolotto (Bolonijos universiteto Švietimo mokslo skyrius), kuri prisidėję atliekant Priedas 1 ir Priedas 2 pateiktus tyrimus ir dalyvavo veikloje iki 2018m. sausio 9d.

Žmonės prisidėję prie šio vadovo rašymo:

Živilė Aleksiūnaitė (dienos centras “Padėk pritapti”, Lietuva)
Tatjana Badovinac (OŠ Smihel – Novo Mesto, Slovėnija)
Ornella Bartolotti (Comprehensive Institute of Vado – Monzuno –Bologna, Italija)
Daniela Belletti (Comprehensive Institute of Vado Vado – Monzuno –Bologna, Italija)
Gaia Bevilacqua (Comprehensive Institute 10 – Bologna, Italija)
Rossella Cestari (Comprehensive Institute Carpi3 – Modena, Italija)
Lilia Delle Donne (Comprehensive Institute of Vado – Monzuno –Bologna, Italija)
Rosa di Matteo (Comprehensive Institute of Vado – Monzuno –Bologna, Italija)
Giovanna Di Pasquale (Department of Educational Sciences - University of Bologna, Italija)
Eva Evangelou (26th Primary school Limassol, Kipras)
Maurizio Fabbri (Department of Educational Sciences - University of Bologna, Italija)
Renata Kondratavičienė (Vilniaus kolegijos Pedagogikos fakultetas, Lietuva)
Karmen Krčan (OŠ Grm – Novo Mesto, Slovėnija)
Inga Kreivėnaitė (dienos centras “Padėk pritapti”, Lietuva)
Agnieszka Matynka (Primary school no 36, Lenkija)
Sara Moretti (Comprehensive Institute of Vado – Monzuno –Bologna, Italija)
Foteini Massou (26th Primary school Limassol, Kipras)
Klaudia Oberg (Primary school no 36, Lenkija)
Marinella Pagnotta (Comprehensive Institute of Vado – Monzuno –Bologna, Italija)
Metod Pavšelj (Razvojno izobraževalni center Novo mesto, Slovėnija)
Cristina Poli (European Institute for Research, Training and Professional Orientation - IERFOP Onlus-Cagliari, Italija)
Patrizia Sandri (Department of Educational Sciences - University of Bologna, Italija)
Cristina Sarti (Comprehensive Institute of Vado – Monzuno –Bologna, Italija)

Aušra Simoniukštytė (Vilniaus kolegijos Pedagogikos fakultetas, Lietuva)

Paulina Szymańska (Instytut Psychologii- Uniwersytet Łódzki, Lenkija)

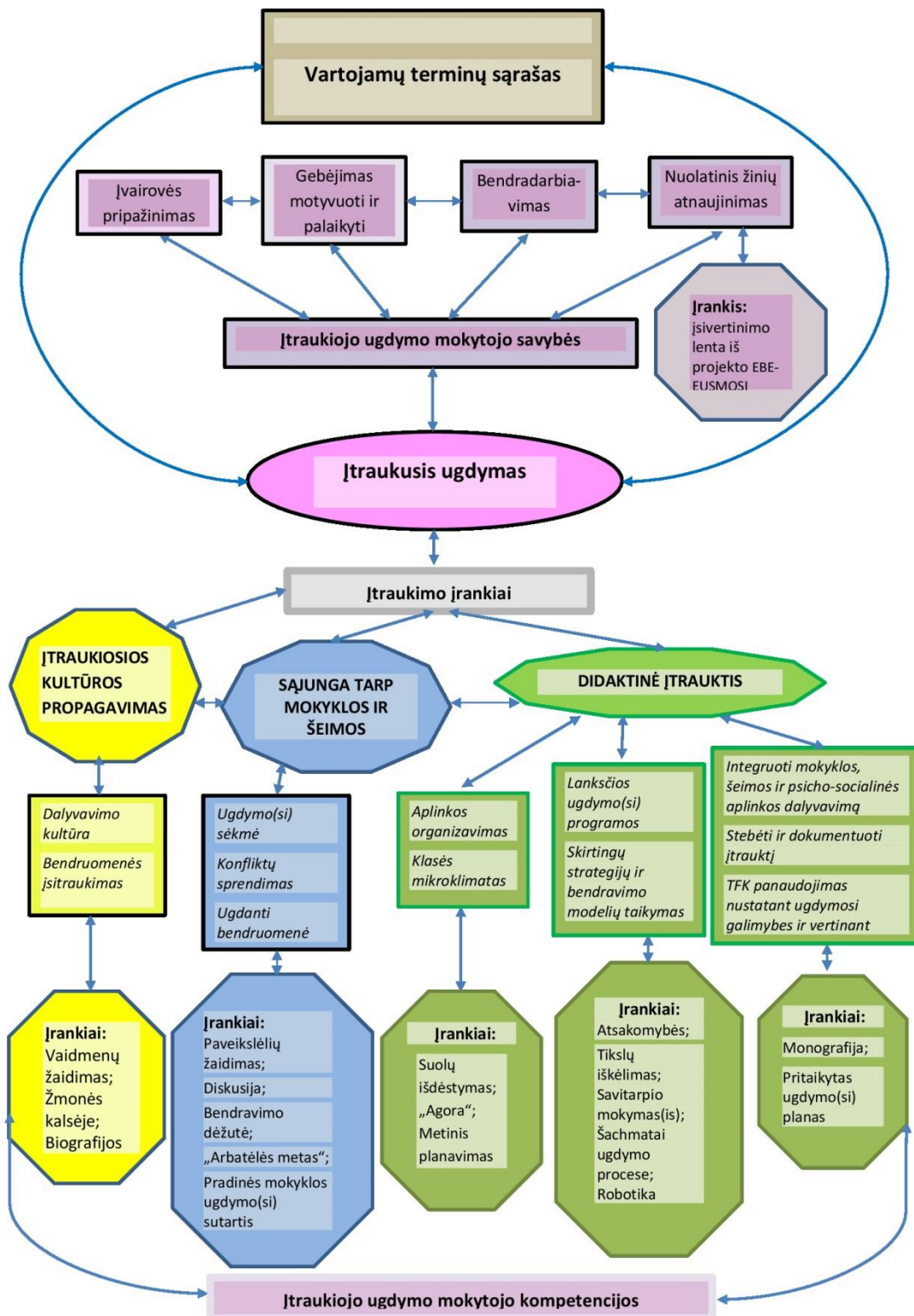
Katarzyna Wałęcka-Matya (Instytut Psychologii- Uniwersytet Łódzki, Lenkija)

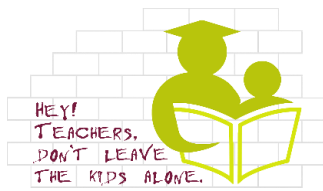

Erasmus+

Projekto Nr. 2016-1-IT02-KA201-024342

Projektas buvo finansuojamas Europos Komisijos lėšomis. Leidinys atspindi tik autorių požiūrį, todėl Europos Komisija negali būti laikoma atsakinga už bet kokį jame esančios informacijos panaudojimą.

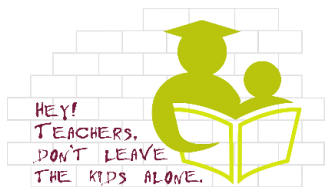
I dalis – Teorinė samprata

Erasmus+

Projekto Nr. 2016-1-IT02-KA201-024342

Projektas buvo finansuojamas Europos Komisijos lėšomis. Leidinys atspindi tik autorių požiūrį, todėl Europos Komisija negali būti laikoma atsakinga už bet kokį jame esančios informacijos panaudojimą.

Įtraukusis ugdymas

Europos Sąjunga išskyrė švietimo ir socialinį įtraukimą kaip vieną iš penkių pagrindinių strateginio plano "Europa 2020" tikslų, kurių bus siekiama iki 2020 m. Visų pirma, kalbant apie švietimą ir mokymą, siekiama pagerinti švietimo sistemas nacionaliniu lygmeniu, užtikrinant visiems piliečiams sąlygas įgyti pagrindinius įgūdžius. Siekiama, kad būtų galima išnaudoti savo mokymosi potencialą mokantis visą gyvenimą, atsižvelgiant į didėjančias įsidarbinimo galimybes ir tvarų ekonomikos augimą. Šioje sistemoje įtraukusis ugdymas yra pagrindinė priemonė neįveikiamoms situacijoms, nepalankioms sąlygoms ir atskirčiai įveikti, kuri užtikrina teisingumą ir skatina demokratinius socialinio susitelkimo, aktyvaus pilietiškumo ir tarpkultūrinio dialogo principus (2009 m., Tarybos išvados, p. 3).

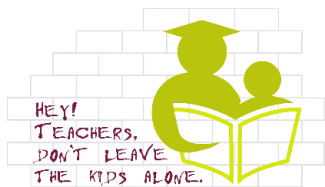
Būtinybė pasiekti tikslą susijusi su įtraukiojo ugdymo kontekstu, jo įgyvendinimu ir stiprinimu, siekiant pagerinti visų mokinių poreikius ir didinti visuotinę švietimo sistemos kokybę: mokymo(si) stilių raidą, jų poveikį ugdymo(si) kokybei, santykiui tarp mokyklos ir šeimos, taip pat su vaikų, kurie nėra neįgalūs ar turintys socialinių sunkumų, tačiau galimai patiria atskirtį, įtraukimu.

Įtraukusis ugdymas sparčiai plinta dėl galimybės jį taikyti ne tik visų mokomųjų dalykų kontekste, bet ir ugdyti tuos gebėjimus, kurie nepatenka į tam tikras kategorijas ir nėra klasifikuojami.

Tarptautinės švietimo konferencijos ataskaitoje "Inkliuzinė mokykla: ateities kelias" (ICE, 2008 m.) minima, kad įsipareigojimas įtraukti reiškia perteikti idėjinę ir vertybinę visuomeniškumo sampratą, kuri reikalinga palankiai socialinei (taigi ir mokyklos) aplinkai kurti.

Tam, kad visuomenė taptų labiau įtraukta, blaiviai vertinanti ir pagarbi skirtumams, labai svarbu, mokiniams suteikti galimybę patirti ir įgyti šias vertybes ugdymo(si) metu, tiek mokykloje, tiek neformalioje aplinkoje.

Įtraukiojo ugdymo esmė yra visapusiškas ugdymas, kuris pagrįstas įvairovės ir lygybės bei dalyvavimo teisėmis. Tam, kad šis procesas sklandžiai vyktų mokykloje, daug įtakos turi kiekvieno mokytojo požiūris ir principai, kuriais jis remiasi organizuodamas visą ugdymo procesą. Būtent šie rodikliai nulemia ir yra laikomi pedagogo profesionalumo pagrindu.

Būtina organizuoti tinkamus pirminio ar kvalifikacijos kėlimo kursus, skatinančius reikiamus refleksinius įgūdžius. Akivaizdu, kad šie įgūdžiai reikalauja iš mokytojų gebėjimo iš naujo formuoti savo įsivaizdavimą, koks turėtų būti jo pedagoginis kelias ir viskas, kas su tuo susiję, o taip pat gebėti perprasti mokymo(si) kontekstą ir keisti požiūrį į patį mokymą. (Canevaro, D'Alonzo, Caldin, lanes, 2011 m.).

Remiantis sisteminiu-reliaciniu požiūriu, mokyklą galima suprasti kaip kontekstą, kuris yra susijęs su kitais kontekstais, visų pirma šeimomis. Šeimos nėra vienareikšmiškos, jos gali atstovauti skirtingą kultūrą, kartas, turėti skirtingas tapatybes, tokiu būdu perteikti skirtingas patirtis. Nesunku suprasti, kad įtraukimas galioja visiems susijusiems subjektams, o ne tik tiems specialiųjų poreikių asmenims, kurie yra priskiriami kuriai nors aiškiai apibrėžtai kategorijai. (Bronfenbrenner, 1979 m.)

Sąjunga tarp mokyklos ir šeimos kuriama vidutinio ir/arba ilgalaikio bendradarbiavimo tikslais, suprantant, kad reikės išmokti ir pereiti nemažai abipusių žinių perėmimo ir konfliktų valdymo etapų.

Tyrimai, atlikti per pastaruosius dešimt metų, parodė, kad tėvai/globėjai ir mokytojai linkę atmesti tarpusavio bendravimą ir bendradarbiavimą, ugdant vaikų asmenybes ir lavinant įgūdžius (Contini, Manini, 2007 m.; Fabbri, 2008 m.; Contini, 2011 m.). Kartais šis atsiskyrimas turi teigiamą atspindį, nes leidžia išvengti, pasak mokytojų, vyraujančios tendencijos tėvams/globėjams pervertinti tikrąjį vaiko potencialą, ar, tėvų/globėjų teigimu, tarp mokytojų vyraujančios tendencijos jų (mokinių) pakankamai neįvertinti. Kitais atvejais šis susipriešinimas tarp mokyklos ir šeimos turi neigiamą atspindį, kuris iliustruoja, kad vaikai, vykdydami tą pačią

veiklą, akivaizdžiai patiria daugiau sunkumų vien mokyklos kontekste, palyginti su tomis, kur jie veikia ne tik mokykloje, bet ir šeimos kontekste.

Šiame vadove siūlomos priemonės skirtos palengvinti mokyklų ir šeimų, kolegų, mokytojų ir mokinių bendravimą, siekiant užkirsti kelią nesusipratimų ir abipusio užsisklendimo problemoms spręsti.

Deja, mokytojams ne visada pavyksta pripažinti tėvų/globėjų teisę domėtis, aptarti ir derinti jų vaikų mokymosi eigą bei vertinimą. Mokytojai labiau linkę reikalauti iš tėvų/globėjų visiško pasitikėjimo ugdymo planais, jų profesionalumu ir mokyklos įstatais. Šiame istoriniame laikotarpyje pats laikas plėtoti klasės vadybą paremtą įtraukties kultūra, kuri kai kuriose teritorijose buvo taikyta mokiniams, turintiems sutrikimų ar esant socialiai nepalankioms situacijoms.

Šios įtraukimo sampratos šaknys driekiasi giliai praeityje, nors pats įtraukusis ugdymas nėra visiškai suprantamas ir nuolat vystosi. Dėl šios priežasties nerandama pilnai įgyvendintos metodikos pavyzdžių, tačiau, yra žinoma, kad įtraukimo tikslas yra veiksmingas tik tada, kai jis veikia kaskart įvedant naujus žingsnius paties įtraukimo procese, didinant tikslus ir atitinkamas patirties formas. Kai kuriais atžvilgiais jis gali būti suprantamas kaip reguliuojantis utopinės vertės pavyzdys, kurio veiksmingumas priklauso nuo visiško tobulėjimo ir tolesnės patirties. Tai yra ilgalaikis procesas, kuris eina per skirtingai apibūdintas fazes, kai kartais apsiribojama ties tuo, kad būtų įtrauktas pažeidžiamas subjektas, turintis deficitą ar socialiniu ir kultūriniu požiūriu nepalankią aplinką, kurio padėtis jau yra sutrikdyta, todėl negalima lengvai keisti.

Patirtys iš įtraukiojo modelio taikymo yra ribotos dėl to, kad visiškai nesinaudojama atitinkamų subjektų pilietybės teise pripažįstant jų orumą, siekiant suprasti, kad geram funkcionavimui, būtina dalyvauti ir įsitraukti į kultūrinę aplinką, kuri apima visą bendruomenę.

Įvairių šalių, dalyvavusių šiame projekte, surinktų duomenų analizė, jų skaičiavimai patvirtina, jog esama vis dar toli nuo pilnai įgyvendinamo įtraukiojo ugdymo tikslų, nepaisant to, kad metodas jau turi įleidęs šaknis tiriamojame teritorijoje, jis vis dar taikomas dalinai ir atskirais

elementais. Tik 2,4 % tėvų/globėjų dalyvavusių apklausoje parodė suprantą įtraukiojo ugdymo projektą, teigdami, kad įtraukimas apima „kiekvieno vaiko mokymosi proceso pritaikymą pagal jų individualius gebėjimus“. 30% pastebėjo, kad vaikai, turintys specialiųjų ugdymosi poreikių, lanko įprastas klases, teigė, kad mato vykstant pokyčius, pritaria, kad šį procesą reikia palaikyti ir keistis gerąja patirtimi tarp šalių. Dauguma - 58% rinkosi atsakymą „Nežinau.“, tuo parodydami, kad tėvai/globėjai yra prastai informuoti apie įtraukiojo ugdymo procesus ir jų svarbą bei poveikį bendruomenei. Tarp šios daugumos vyrauja nuostata, kuri rodo, jog žmonės nėra pasirengę priimti ir suteikti galimybę integruotis mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių (ypač su intelekto ar psichine negalia). Tėvai/globėjai labiau reišė nuomonę, kai buvo prašoma pakomentuoti psichologinę ir pedagoginę pagalbą sunkumus patiriantiems mokiniams – nežinančiųjų skaičius krito iki 32%, 41% dabartines intervencijas vertina teigiamai, o likę 27% įsitikinę, kad mokytojai ir specialistai turėtų pasistengti labiau.

Šeimos, kuriose yra specialiųjų poreikių vaikų, labai teigiamai vertina šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo galimybes, tam pritarė 75% tėvų/globėjų iš itališkų mokyklų. Be to, 66 proc. Tėvų/globėjų mano, kad įtraukties santykiai progresuoja ir gali padėti įveikti seniai nusistovėjusius barjerus tarp žmonių. Jie sako, citata: "Visuomenė jau yra arba tampa gera vieta gyventi visiems žmonėms".

Patvirtinama, kad mokyklose turėtų veikti pagalbos ir paramos tėvams/globėjams sistema. SUP vaikų tėvai/globėjai nėra vieninteliai, kuriems tai reikalinga, iš tikrųjų, kitų tyrimų duomenys (Contini, Manini, 2007 m.) rodo, kad tokios pagalbos reikia daugumai šeimų.

68% mokytojų mano esantys atrama savo mokiniams, 74% teigia, kad atlieka šią funkciją, pateikdami savo nurodymus, kaip atlikti užduotis, atsižvelgiant į esamus sunkumus.

Įdomu sugretinti vaikų ir mokytojų nuomones apie ugdymo procesą. 51% mokinių teigia noriai einantys į mokyklą, tuo tarpu 82% mokytojų nuogastauja, kad mokiniai turintys SUP jaučiasi esą kitokie nei klasės draugai. Nors 66% mokytojų yra patenkinti specialiųjų poreikių vaikų įtraukimui, 88% mano, kad jie atlieka svarbų vaidmenį visuomenėje, ir net 89% mano, kad

bendradarbiavimas su tėvais/globėjais yra naudingas, vis gi 58% apklaustų pedagogų nepatenkinti šiuo metu siūloma psichologine pedagogine pagalba.

Vietoj to, kad būtų siekiama įtraukti mokinius į darbą pamokose, dėmesys turėtų būti teikiamas bendram ugdymo proceso valdymui, bendrai prisiimant visų dalyvaujančių pusių atsakomybę, o tai reiškia, kad reikia pašalinti tiek mokytojų, tiek šeimų "individualizmą". Ugdymo sistema laikoma efektyvia, jei ji sugeba atliepti visus besiformuojančius mokymosi poreikius. Tokia sistema reikalauja gebėjimo atsisakyti saviregulaivimo nuostatų, visapusiškai orientotis į besimokantįjį ar savo vaiką.

Atvejo su medicinine diagnoze įtraukimas turėtų būti suvokiamas kaip vertinga patirtis visai klasei ir, platesne prasme, visam mokykliniam kontekstui. Tokius atvejus reikėtų vertinti kaip pagalbines priemones, o ne probleminį elementą, kurį derėtų slėpti. Vis dėlto mokytojų požiūris kol kas lieka toks, kad asmuo, turintis SUP, yra įtraukiamas į ugdymą kaip problema, o ne kaip socialinio konteksto dalis.

Vartojamų terminų sąrašas

Įtraukusis ugdymas negalėjo tapti savaime suprantamu reiškiniu vien dėl to, kad projekto partnerai save įvardino kaip jo šalininkus. Daug energijos ir atsidavimo pareikalavo pagrindinių sąvokų, jų reikšmių ir vartojimo aplinkybių aptarimas ir išaiškinimas. Šie sąvokų sugretinimai, kurie tęsėsi viso projekto metu ir žymėjo jo pažangą, paskatino sukurti bendrą terminų žodyną. Tai sąrašas, kuriame surinkti pagrindiniai raktiniai žodžiai, tikslingai orientuoti į mokytojus ir jų atliekamą darbą.

Terminologinį ir konceptualų aiškumą patys mokytojai įvardina kaip pagrindinį aspektą, kuris padeda perimti gerąją įtraukiojo ugdymo pažinimo patirtį (Priedas 1 – Tyrimo rezultatai).

Neįgalumas

Yra keli neįgalumo modeliai, kuriuos galima skirstyti į (Biggeri, 2010):

Erasmus+

Projekto Nr. 2016-1-IT02-KA201-024342
Projektas buvo finansuojamas Europos Komisijos lėšomis. Leidinys atspindi tik autorių požiūrį, todėl Europos Komisija negali būti laikoma atsakinga už bet kokią jame esančios informacijos panaudojimą.

- ✓ medicininį modelį - apibūdina negalią kaip nukrypimą nuo normos. Pagal šią perspektyvą negalia yra individui būdinga biologinė būklė, žeminanti jo gyvenimo kokybę ir ribojanti jo dalyvavimą visuomeninėje veikloje, lyginant su „normaliai“ funkcionuojančiu žmogumi (Pfeifferis, 2001; Amundson, 2000). Šio modelio priėmimas paskatina mokytoją sutelkti dėmesį į turimą deficitą, į aspektus, kurie „vaikė neveikia“, o tai turi neigiamą poveikį bendram fonui, prisideda prie didesnio negalios išskyrimo, jos išryškėjimo;
- ✓ socialinį modelį - neįgaliųjų judėjimo pasiūlytas socialinis modelis (Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencija, 2006 m.), susitelkia ties kliūtimis, kurios aptinkamos bendrame socialiniame kontekste, ir užkerta kelią asmeniui, turinčiam negalią, išreikšti savo galimybes, pilnavertiškai funkcionuoti. Mokytojas, kuris laikosi šio modelio, mano, kad mokyklos pareiga tinkamai pasirūpinti, kad ji atitiktų skirtingus mokinių poreikius ir užkirstų kelią neįgaliesiems patirti jiems charakteringus sunkumus;
- ✓ biologinį – psichosocialinį modelį – remiamasi Tarptautinio funkcionavimo, negalios ir sveikatos klasifikacija (PSO, 2001 m.). Šis modelis grindžiamas prielaida, kad kiekvienas individas, atsižvelgiant į jo sveikatos būklę, skirtingus amžiaus tarpsnius, gali sulaukti tam tikrų sveikatos sutrikimų. Tokiu atveju negalia suprantama kaip mažiausiai dviejų veiksnių derinys: aplinkos veiksniai (susiję su fizine ir socialine aplinka ir žmonių elgesio įtaka) bei asmeniniai veiksniai (susiję su asmenybe ir asmens savybėmis). Mokytojas, kuris, analizuodamas situacijas, laikosi šio modelio, stengsis nustatyti veiksnius, kurie yra kliūtys, ir tuos, kurie palengvina kiekvieno mokinio mokymąsi ir gerovę. Projekto darbo grupė remiasi šiuo biologiniu-psichosocialiniu modeliu kaip pagrindiniu negalios apibrėžimu, pagal Tarptautinio funkcionavimo, negalios ir sveikatos klasifikaciją.

Specialieji ugdymo(si) poreikiai

Bendraja prasme žodis "poreikis" gali reikšti vidinį trūkumo jausmą, kuris suaktyvina supratimą, mąstymą ir veiksmą tam, kad žmogus suvoktą esamą padėtį ir keistų nepasitenkinimą konkrečioje veiklos sferoje: biopsichinėje, socialinėje ar kultūrinėje.

Specialiųjų ugdymosi poreikių sąvoka apima ne tik tuos poreikius, kurie įtraukti į negalios kategorijas, bet jungia ir moksleivius, kurie mokykloje blogai elgiasi (prastai mokosi) dėl kitų priežasčių, trukdančių jiems tobulėti (UNESCO, 1997). Jau 1997 m. UNESCO siekė apibrėžti specialiuosius ugdymosi poreikius platesne prasme, nei ta, kuri tradiciškai buvo įtraukta į negalios kategorijas.

Specialieji ugdymosi poreikiai - bet kokie progresuojantys sunkumai ugdymo(si) ir (arba) mokymo(si) srityje. Šiems įtaką daro problemos, atsirandančios dėl septynių sveikatos sričių tarpusavio santykių (Pasaulio sveikatos organizacijos Tarptautinio funkcionavimo, negalios ir sveikatos klasifikacija). Mokiniam sunku veikti dėl patirtos žalos, kliūčių ar socialinės stigmatos, nepriklausomai nuo to, ar priežastys nustatytos, jiems reikia specialaus individualizuoto ugdymo/mokymo.

Vaikas, turintis specialiųjų ugdymo(si) poreikių

Vaikas, turintis įvairių simptomų: motorinių, jutiminių, pažintinių, bendravimo, emocinių ir socialinių bei psichinių įgūdžių, spektrą, dėl kurių jam sunku arba neįmanoma funkcionuoti. Tai turi įtakos gyvenimo kokybei ir socialinių funkcijų vykdymui šiandien ir/ar ateityje.

Stambiai klasifikuojant, specialiųjų ugdymosi poreikių turinčius vaikus galima suskirstyti:

1. mokiniai su negalia, kuri yra pripažinta ir patvirtinta, mokiniams nustatytas neįgalumo laipsnis;
2. mokiniai, turintys specifinių vystymosi sutrikimų, įskaitant: specifinius mokymosi sutrikimus (būtina specialisto diagnozė), kalbos deficitas, neverbalinis deficitas, dėmesio trūkumas

hiperaktyvumo sutrikimas (angl. ADHD); 3. mokiniai, turintys socialinių įgūdžių, kultūrinį ir kalbinį trūkumą, neišsivystymą.

Atsižvelgiant į dabartinę situaciją Europos kontekste, specialiojo ugdymo poreikio (SUP) koncepcija keičiasi į atvirą, dinamišką ir skatinančią lygias galimybes, įtraukiant asmenį su visais jo turimais sunkumais, kurie iki šiol trukdė patenkinti turimus jo(s) poreikius. SUP sąvoka nukrypsta nuo grynai klinikinės perspektyvos, siekiant užtikrinti, kad tiek mokykla, tiek socialinės aplinka pripažintų ir priimtų susidarantias situacijas, papildytų jas specialiomis intervencijomis, individualizuojant ir personalizuojant kiekvieną atvejį.

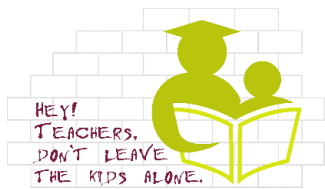
Socialinė atskirtis

Padėtis, dėl kurios asmuo ar specifinė grupė negali įgyvendinti ar teisėtai atlikti savo socialinius vaidmenis, naudotis viešosiomis gėrybėmis ir socialine infrastruktūra, kausti išteklius ir sulaukti pagarbaus elgesio iš aplinkos. Ši situacija susidaro dėl stigmatizavimo, tam tikrų kategorijų žmonių ženklavimo ir tam tikros perspektyvos išankstinio nustatymo.

Socialiai nuskriausti vaikai

Galima apibrėžti pagal jų šeimos socialinės grupės charakteristikas. Yra stipri statistinė koreliacija tarp žemo socialinio ir ekonominio grupės statuso ir tokioms grupėms priklausančių vaikų socialinių trūkumų, įskaitant nesėkmes mokykloje. Pavyzdys yra romų tautybės vaikai Lietuvoje ir Slovėnijoje.

Darbas įtraukiojo ugdymo įgyvendinimo link

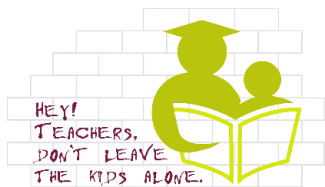
Įtraukimas pirmiausia reikalauja domėjimosi, su koku sąmoningumu ir atsakomybe susidurs mokykla ketinanti tuo užsiimti. Šiuo požiūriu svarbu, kad kiekvienas mokytojas įgytų gebėjimų analizuoti sistemą, kuriai priklauso, suvoktų ar atitinka asmeninius įsitikinimus ir požiūrį, gebėtų stebėti integracijos ar įtraukties proceso raidą ir prisidėti prie vykdymo, atlikdamas būtinus pakeitimus.

Mokytojai turėtų apmąstyti savo įsitikinimus, pavyzdžiui, apie mokinio įtraukimo galimybių trūkumą ir dėl to kylančias problemas, edukacinių ir mokomųjų intervencijų veiksmingumą kognityvios modifikacijos ugdymui (Vygotsky, 1924; Feurstein, Rand, Rynders, 1988), galimybes atnaujinti savo žinias ir mokymo metodikas, kultūrinį ir mokslinį tobulėjimą, susijusį su mokiniais, turinčiais specialiųjų ugdymosi poreikių, nes šie įsitikinimai turi didelę įtaką savo pačių edukacinei veiklai (Sandri, 2014a).

Šiuo metu vykstantis projektas pradėjo abipusį žinių ir praktikos judėjimą tarp skirtingų projekte dalyvaujančių šalių, turinčių didelį inovacinį potencialą. Inovatyvių mokymo priemonių panaudojimu siekiama užkirsti kelią pažeidžiamiausiems mokiniams dėl skirtingų priežasčių (socialinių, ekonominių ar kognityvinių, motorinių, jutiminių, psichinių trūkumų) mesti mokyklą, siekiama sukurti įtraukią mokyklą, kurioje kiekvienas galėtų jaustis priklausęs bendruomenei, vertinamas dėl savo potencialo ir prisidedęs prie bendrojo labo kūrimo.

Mokytojų mokymų poreikis yra pagrįstas atsakymų duomenimis, kurie buvo surinkti pirmojo projekto etapo metu atlikus tyrimą. Iš mokytojams pateiktų atsakymų į klausimus, susijusius su jų pasirengimu įtraukti specialiųjų ugdymosi poreikių mokinius į ugdymo procesą, tik 43 proc., o tai yra mažiau negu pusė mokytojų, atsakė, kad jaučiasi pasiruošę mokyti specialiųjų ugdymosi poreikių turinčius mokinius (Priedas 1 - Tyrimo rezultatai).

Remiantis daugeliu tarptautinių patirčių, metodai, mokymo strategijos, kurias ugdymo procese naudoja kompetentingi mokytojai, gali būti naudingi daugumai mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ir atvirkščiai, daugelis strategijų, naudojamų mokant, turinčius specialiųjų ugdymosi poreikių, gali būti veiksmingai taikomos visiems mokiniams (Florianas, 2009, 2012; Jordanas, Schwartz, McGhie-Richmond, 2009).

Taip pat svarbu rengti mokymus, kurie pagerintų pedagogų jau įgytus ugdymo įgūdžius tam, kad mokytojai pajėgtų reaguoti į skirtingas mokinių individualias mokymosi charakteristikas, tačiau neišskirtų kiekvieno asmeninių specialiųjų ugdymosi poreikių, o sukurtų klasėje, kaip teigė Morin (2001), „vienybę įvairovėje“.

Istoriškai individualūs studentų skirtumai buvo siejami su medicinine negalia ar specifine mokymosi negalia, todėl buvo manoma, kad pagrindinių įgūdžių lavinimo pakanka kompensuoti išsilavinimo stoką. Mūsų supratimu, mes turime pakeisti požiūrį ir vietoje bandymo "ištaisyti" kognityvines funkcijas, dėmesio centrą perkelti į strategijų, reikalingų mokymui(si) užtikrinti, analizę. Pokytis reikštų mokinių skirtumų, kaip jiems būdingo funkcionavimo, pripažinimą ir leistų geriau suprasti atsakomąsias jų reakcijas į siūlomas veiklas (Sandri, 2014a).

Dėmesio centre yra santykiai, kuriuos mokytojas kuria su kiekvienu mokiniu, ir dėmesys, kad ugdytinį lydėtų ugdymo(si) sėkmės. Visų pirma, asmuo, įtrauktas į klinikinę kategoriją, pripažįstamas vaiku, o ne „neįgaliu vaiku“ arba „specialiojo poreikio turėtoju“. Svarbu atkreipti dėmesį į jo stipriąsias puses: „Aš galiu tai daryti savarankiškai“ ir „Aš galiu, jei man padeda“, suprasti sunkumų pobūdį, sunkumus, kuriuos nulemia ne tik mokinio fizinės ar asmeninės savybės, bet ir dalyvavimas tam tikroje aplinkoje (pirmiausia šeimoje ir mokykloje).

Išmanymas, kaip valdyti klasę ir paskatinti ją tapti besimokančia, visa apimančia ir vienas kitą remiančia bendruomene, reikalauja iš mokytojo daug įgūdžių, įskaitant pedagoginį

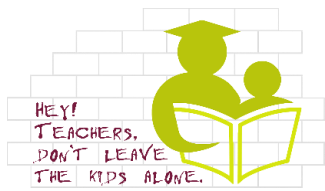
rūpinimąsi, santykių kaita, kuri vystosi tarp mokytojo ir mokinio, tarp mokinių. Taip pat tai susiję su mokinių raginimu tapti savarankiškesniais ir būti atsakingais už savo mokymąsi, šis saktinimas, gali atspindėti jo kognityviniuose, emociniuose procesuose, kelti motyvaciją įsivertinant ir lyginantis su kitais.

Mokymo/mokymosi procesų individualizavimas ir personalizavimas, būtinas įtraukiamam ugdymui skatinti. Jis reikalauja, kad mokytojas gebėtų diferencijuoti ugdymąsi, turėtų organizacinį lankstumą, gebėtų pritaikyti tinkamą mokomąją medžiagą, vertinimą. Mokytoją reikia motyvuoti nuolat ieškoti lygybės tarp skirtingų ugdytinių ir žvelgti į situaciją neapsiribojant vaiko turimais trūkumais, o įsivaizduojant jį kaip suaugusį pilietį, kuriuo šis galėtų tapti lydimas ugdytojų/mokytojų, kurie sąmoningai siekė sustiprinti kiekvieno asmens žmogiškumą.

Įtraukiojo ugdymo pedagogo profesionalumas reiškia norą nuolat veikti-tyrinėti, bendradarbiauti su kolegomis, šeimos nariais ir socialinių ir švietimo sričių specialistais, nuolat persvarstyti savo įsitikinimus, vertinti savo kalbos lygį ir nuolat analizuoti savo mokymosi ir didaktines praktikas.

Šis kelias gali būti suvokiamas kaip sunkus ir neatitinkantis savo paties mokyklinio konteksto supratimo. Mokyklos kultūra, kuri, be kita ko, apima organizacinę struktūrą, ir ta pati terminologija, vartojama kalbant apie įvairovę, daro įtaką mokytojų įsitikinimams ir veiksams, ypač jų karjeros pradžioje (Stanovič, Jordanija, 2002 m.). Mokytojų grupė, kuri dalyvavo Bolonijos universiteto organizuojamame mokymo kurse, sutiko įsivertinti savo įtraukties kokybę mokykloje ir klasėje tam, kad paskatintų įtraukiojo ugdymo struktūrinius procesus, kuriuose galima aptikti rodiklių, bendrai pritaikomų tarptautiniu mastu.

Mokytojų įsivertinimo įrankis pateiktas šio vadovo priedėlyje. Jis buvo parengtas trejus metus trūkusio ERASMUS plus programos, KA2 strateginės partnerystės mokykloms projekto, kurio pavadinimas - "Įrodymas pagrįstas švietimas: Europos mokyklų įtraukties strateginis modelis" (EBE-EUSMOSI), numeris - No 2014-1-EN02-KA201-003578, metu. Projekto koordinatorių - Italijos Perudžos universitetas (University of Perugia), projekte dalyvavo Udine, kartu su Nyderlandų atviruoju universitetu (NL), Barselonos autonominis universitetas (ES), Zagrebo universitetas (HR) ir Liublianios universitetas (SI). Įrankis gali būti laikomas inovacine priemone, integruota ir susijusia su vėliau siūlomomis priemonėmis.

Įtraukiojo ugdymo pedagogų vertybės ir įgūdžiai

„Įtraukiojo ugdymo specialistų profilis“, kurį 2012 m. sukūrė Europos neįgaliųjų ugdymo plėtotės agentūra, turėtų būti laikomas atskaitos tašku kiekvieno mokytojo mokymui. Jis nustato keturias pagrindines mokytojo profesines vertybes: ugdyti mokinių įvairovę; remti mokinius; dirbti su kitais; profesinis tobulėjimas. Visas jas apžvelgsime išsamiau.

1. Ugdyti mokinių įvairovę - vertinti mokinių skirtybes kaip aukštos vertės mokymo(si) šaltinius

Švietimas turėtų būti skirtas suprasti mūsų padėtį pasaulyje ir „užtikrinti, kad vienybės idėja žmonių rūšyje nepanaikina įvairovės idėjos ir kad jos įvairovės idėja nepanaikina vienybės idėjos. [...] Suprasti žmones reiškia suprasti jų vienybę įvairovėje, jų įvairovę vienybėje“. Su šiais žodžiais Edgar Morin (2001, p. 56) įspėja mus, kad svarbu susipažinti su „kitokiu“, ir patvirtina būtinybę skatinti integracijos ir įtraukties kultūrą.

Tai reiškia, kad kasdieniniame gyvenime „kitoks“ negali oriai gyventi kaip žmogus, jeigu nėra santykiuose su kitais. Būtent šiuo požiūriu įtraukimo sąvoka išryškėja visomis jos reikšmėmis ir apimtimi. Ateitis turi būti suprantama kaip laikas, kai imamasi begalybės žmogaus realybės visose visuomenės srityse sudėtingumo, pripažįstant, kad jo negalima išmatuoti ar sukonstruoti pagal tam tikras kategorijas. Tai yra pirmoji sąlyga, leidžianti atverti visišką konstruktyvios disharmonijos vertės pripažinimo erą, kitokio pobūdžio ir santykių ugdymą, iš tikrųjų atsižvelgti į norus, poreikius ir pažeidžiamumą, kurie mus vienija ir įvairina, perėjimas iš vizijos, kurioje neįgalus žmogus laikomas objektu, į viziją, kur jis pripažįstamas subjektu, atsisakoma atskirti individą dėl jo įvairovės ir kovojama su bet kokiom paniekos apraiškom (Gardou, 2006, p. 50).

Socialiniame ir kultūriniame kontekste vis daugėja atvejų, susijusių su imigracijos reiškiniu, skirtingu šeimos organizavimu, lyčių skirtumu ir individualiais bruožais. Jie pasireiškia individo pažeidžiamumu, socialiniu ir kultūriniu atskyrimu, nepatogumais dėl kalbos. Priimant šiuos iššūkius visų pirma reikia sąmoningai pasirinkti vertybes, būdingas abipusiškumo ir

solidarumo etikai. Tai reiškia, kad būtina laikytis modelio, kuris numato švietimo, mokymosi, pažinimo modifikavimo galimybę, nepaisant to, kad yra skirtumų, mokymosi sutrikimų, galimai patiriamas diskomfortas ar egzistuoja nepalankios sąlygos. Mokymas organizuojamas, atsižvelgiant į mokymosi poreikius, raidą ir atskirų mokinių savybes, kad visi galėtų įgyti įgūdžių, būtų skatinami konstruktyviai dalyvauti socialiniame gyvenime. Svarbiausia yra profesionalus mokytojų indėlis į mokyklos, klasės mikroklimatą, kur būtų užtikrinama pagarba visiems, nepriklausomai nuo fizinių, psichologinių, lyčių, kultūrinių ir kt. faktorių.

2. Mokinių parama - kelti aukštus lūkesčius dėl mokinių akademinės sėkmės, priimant veiksmingus mokymo metodus, skatinti drausmingumą, socialinį bei emocinį raštingumą.

Nustayta diagnozė gali būti labiau kenksminga, nei naudinga švietimo srityje, dėl daugelio priežasčių, tarp kurių ir faktas, kad tokiu atveju daugiausia dėmesio skiriama studento sutrikimams ar negalioms, pakenkiant kitų, dažnai labiau reikšmingų veiksmų, analizei. Susikoncentravimas ties klinicine diagnoze taip pat gali lemti mažesnių ateities lūkesčių išskėlimą. Sudėtinga organizuoti darbą taip, kad mokinys, ypač jei jis su intelekto trūkumu, jaustų mokytojo paramą, ypač, jei mokytojas daugiau ar mažiau aiškiai įsitikinęs, kad mokomoji ir edukacinė sėkmė deterministiniu požiūriu priklauso nuo įgimtų kognityvinių galių arba, kad papildomas dėmesio skyrimas tokiam mokiniui – laiko švaistymas, rizikuojant kitai mokiniams, kai supaprastintai arba diferencijuotai programai yra būtina teikti primenbę.

Mokinių palaikymas ugdymo proceso metu reiškia gebėjimą „žvelgti plačiau“ už jų negalias, sutrikimų, patiriamų sunkumų, įžvelgiant galimybes, stipriasias puses apsižvelgiant į jų būsimą suaugusiųjų gyvenimą. Tai reiškia, kad sv arbuatkreipti dėmesį į emocinius ir motyvacinius aspektus, į klasės atmosferą, žinant, kaip sąveika ir tėvų, mokytojų ir klasiokų žvilgsniai gali paveikti identifikavimosi procesus. Jei kitų akyse savęs suvokimas atsispindi nepajėgaus žmogaus vaizdą, tai gali realizuotis realiame gyvenime, nes prarandama savivertė. Kiekvienas mokinys, net jei jis yra neįgalus, yra savo paties intelektualinio, pilietinio ir

moralinio augimo autorius, o kadangi jis vystosi teigiamose situacijose, svarbu būti aplinkoje, kuri skatina savigarbą ir savirealizacijos jausmą.

Dėl šios priežasties švietimo projektai turėtų užtikrinti kruopštų kiekvieno mokinio mokymosi rezultatų įvertinimą, neužkertant kelio jam pasiekti optimalius rezultatus, ir atidų aplinkos veiksnių stebėjimą ir rūpinimąsi ja. Visų pirma svarbu „valdyti klasę“, propaguojant įvairovę ir pagarbą skirtumams, pasitelkiant metakognityvinį ir įtraukujį ugdymą, kurie iš mokinių reikalauja apmąstyti mokymosi procesus, elgesio modelius, savarankiškumą ir įvairius bendradarbiavimo būdus.

3. Darbas su kitais - bendradarbiavimas su tėvais ir šeimomis, su kolegomis ir kitomis švietimo profesionalų grupėmis bei darbas „tinkle“ yra būtini siekiant integracijos/įtraukties.

Svarbiausius vaidmenis ugdyme be mokytojų ir kitų švietimo srityje dirbančių profesionalų atlieka mokiniai ir jų šeimos, todėl labai svarbu, kad visi veiktų drauge siekiant išsiaiškinti, kas turi specialiųjų ugdymosi poreikių.

Rūpinantis kiekvieno mokinio tobulėjimu ir gerove, visada turėtų būti vystomas dialogas su mokiniu ir jo šeima. Jo reikia tam, kad būtų žinoma, apie praeityje patirtas situacijas ir, esant sunkumams, būtų numanomos galimos jų įveikimo strategijos. Ši sąjunga ne visada lengvai įgyvendinama, tačiau, atsižvelgiant į Tarptautinio funkcionavimo, negalios ir sveikatos klasifikacijoje pateiktas nuorodas, jos įgyvendinimui bet kuriuo atveju reikalaujama, kad mokytojai žinotų, kokie sunkumai, susiję su pažintiniu, emociniu arba motyvaciniu aspektu, būdingi mokiniui, ir kokioje aplinkoje gyvena šeima. Tai būtina atskleisti tam, kad galima būtų analizuoti ir išgryninti veiksnius, kurie palengvins arba trukdys mokinio augimo sąlygoms, į tai atsižvelgti parenkant mokymo(si) metodus, prognozuojant su mokiniu susijusius santykius, keliant abipusius lūkesčius, o taip pat atsiranda galimybė daugiau ar mažiau formuoti palankią klasės atmosferą ir t.t.

Siekiant veiksmingos integracijos/įtraukties, svarbu, kad mokytojai, ypač mokymo programos dėstytojai ir mokytojai, kurie specializuojasi paramos veikloje (mokytojų padėjėjai, pagalbos vaikui specialistai), dalytųsi siekiamais tikslais ir „įsikišimo“ būdais. Tik pasitelkiant tokią bendrą mokytojų atsakomybę, galima „specialiuoju būdu“ atlikti kasdienes operacijas, atkreipti dėmesį ir rūpintis kiekvieno, su negalia ar be jos, mokinio mokymosi poreikiais, kurti integruotą bendruomenę.

Tiksliau sakant, vykstant bendradarbiavimui galima parengti vieną mokomąją ir ugdomąją programą, skirtą visiems klasės mokiniams su specialiais ugdymo poreikiais ar be jų, sumažinti individualizavimą ir tiesiogiai įtraukti kiekvieną mokinį į mokyklą. Ugdyti mokinius taip, kad šie siektų numatytų tikslų ir įgūdžių, lydėti juos link metakognityvinių apmąstymų, siekiant suvokti savo pačių suvokimą apie veiksmingus tam tikro dalyko mokymosi būdus, savo požiūrį į kylančius sunkumus, labiausiai tinkančius mokymosi stilius ir kt. Mokymo(si) kelio individualizavimas ir personalizavimas turėtų būti visų mokinių didaktinio darbo pagrindas, taikomas ne tik tiems, kurie turi specialiųjų ugdymosi poreikių.

4. Profesinis tobulėjimas – mokymas tampa mokymusi, mokytojai patys atsakingi už kompetencijų tobulinimą ir mokymąsi visą gyvenimą.

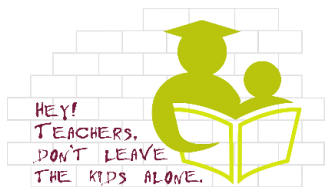
Įtraukiojo ugdymo mokytojas skatinamas nuolatos apmąstyti savo vaidmenį ir darbą, siekiant mokytis visą gyvenimą.

Šios vertybės plačiau atsiskleis vadovo 2 dalyje. Tam, kad jas įgyvendinti, mokytojai turėtų įsisavinti šiuos gebėjimus:

Komunikaciniai – bendravimo įgūdžiai

- ✓ būti empatišku;
- ✓ bendrauti empatiškai ir neformaliai;
- ✓ mokėti kurti malonią, pasitikėjimą keliančią, nešališką atmosferą;
- ✓ kurti pasitikėjimu ir bendravimu grįstą mokymosi aplinką;

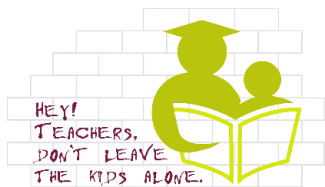

- ✓ organizuoti aktyvų klausymą;
- ✓ gebėti slopinti savo požiūrį;
- ✓ formuoti socialinius įgūdžius, tokius kaip: kitokios nuomonės gerbimas, gebėjimas įtikinti, argumentuoti paaiškinti...;
- ✓ priimti kito nuomonę;
- ✓ motyvuoti, įtraukti, padrąsinti;
- ✓ palaikyti mokinį ir teikti motyvuojantį grįžtamąjį ryšį;
- ✓ skatinti laikytis nustatytų taisyklių;
- ✓ valdyti ir spręsti konfliktus;
- ✓ dėmesingai organizuoti suolų išdėstymą, skatinant mokymąsi;
- ✓ bendradarbiauti, dirbti grupėse;
- ✓ dalintis informacija ir turimais gebėjimais darbo grupėje.

Profesiniai gebėjimai

- ✓ vykdyti tikslingus ir integruotus stebėjimus;
- ✓ vykdyti verbalinio ir neverbalinio bendravimo stebėjimus;
- ✓ pastebėti vaiko elgesį keliantį jo mokymosi kokybę;
- ✓ stebėti ir fiksuoti dokumentuose elgesį;
- ✓ aktyvinti elgesio įsivertinimo procesą;
- ✓ skatinti mokymosi įsivertinimo procesą;
- ✓ vadovauti gurpei;
- ✓ suprasti grupės kaitą;
- ✓ organizuoti ir vesti individualius ir grupinius užsiėmimus tiek didelėse, tiek mažose grupėse;
- ✓ kelti mokinių atsakomybės lygį;
- ✓ vykdyti įtraukujį ugdymą;
- ✓ įtraukti į programas ir vertinti įsitraukimą mokymosi procese;

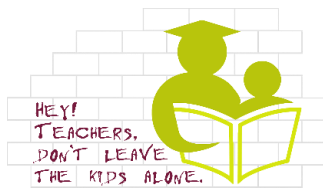

- ✓ kurti gebėjimus pagal Tarptautinę funkcionavimo, negalios ir sveikatos metodikos klasifikaciją (PSO, 2000 m.);
- ✓ nustatyti aiškius ir išmatuojamus tikslus;
- ✓ palengvinti visų vaikų mokymąsi;
- ✓ suaktyvinti numanomas žinias;
- ✓ įtraukiuoju būdu perteikti drausmės reikalavimus;
- ✓ kontroliuoti mokyklinio ugdymo sutarties laikymąsi;
- ✓ išmanyti IT;
- ✓ skatinti refleksiją apie įtraukiojo ugdymo patirtį mokslo metų gale.

Organizaciniai gebėjimai

- ✓ paruošti erdve ir valdyti laiką įtraukiojo ugdymo veiklose;
- ✓ integruoti įtraukiamąsias užduotis į mokymo(si) programas;
- ✓ koordinuoti klasės užsiėmimus, integruojant veiklas į metinį planą;
- ✓ organizuoti įtraukiamą mokymą;
- ✓ paskirstyti vaidmenis ir užduotis, teikiant svarbą kiekvienam;
- ✓ išnaudoti teritorijoje esančius šaltinius (palaikyti ryšį su vietinėmis asociacijomis, organizacijomis, tinkančiomis gvildenant tam tikras socialines problemas, bibliotekomis, kt.), skatinti jų įsitraukimą;
- ✓ planuoti susirinkimus;
- ✓ kuo efektyviau informuoti ir publikuoti informaciją apie susirinkimus;
- ✓ archyvuoti gerąją įtraukiojo ugdymo patirtį atskleidžiančius/iliustruojančius dokumentus.

2 dalis - Įrankiai

Erasmus+

Projekto Nr. 2016-1-IT02-KA201-024342

Projektas buvo finansuojamas Europos Komisijos lėšomis. Leidinys atspindi tik autorių požiūrį, todėl Europos Komisija negali būti laikoma atsakinga už bet kokį jame esančios informacijos panaudojimą.

Įrankiai, kurie skatina įtrauktį

Lyginant mokslinių tyrimų/mokymo grupių sukurtus įrankius, kuriais siekiama skatinti įtraukųjį udgymą, labai svarbu įsivaizduoti inovacijų koncepcijos reliatyvumo teoriją: projekte dalyvaujančios šalys turi skirtingas istorijas ir patirtį susijusią su įtraukimu, todėl tai, kas yra novatoriška vienoje šalyje, gali atitikti kitose šalyse taikomas praktikas.

Šiame vadove pateiktos priemonės yra bendras projekte dalyvaujančių mokslininkų ir mokytojų rengimo specialistų darbo rezultatas, kuris remiasi jau žinomomis ir naujomis patirtimis, kadangi galimybė priartėti prie ištakų užtikrina saugumą ir kartu atsiranda galimybė kitoje aplinkoje atsiskleisti naujiems aspektams. Nauji duomenys apie įrankius surinkti per įvairių šalių patirtis, siekiant tęstinumo su tuo, kas jau yra mokytojų patirties dalis.

Žinomas įrankis gali būti naudojamas su skirtingais tikslais ir taikant kitas metodikas, tai gali turėti didesnį ar mažesnį novatorišką poveikį. Kaip teigia tarptautinė literatūra (Florianas, 2009), integracijos procesams reikalingos ne tik neeilinės specializuotos priemonės, bet, visų pirma, reikia profesionalumu, dėmesingumu, rūpestingumu, sąmoningumu ir noru į udgymo procesą įtraukti visus, pasižyminčio mokytojo. Tiesą sakant, ne tik priemonė, bet ir jos panaudojimo būdai, gali būti naudingi įtraukčiai.

Mes kartu dirbome, kad suprastume, kokie įrankiai galėtų būti bendrai naudojami ir iš tikrųjų veiktų. Kai kurios aprašytos priemonės yra įtrauktos į mokyklas, pvz., Itališkas, kurios daugiau kaip 40 metų garantuoja įtraukimą "visiems", bet įrankiai arba nenaudojami visiškai, arba tik keliose mokyklose naudojama aiški jų metodika; kita vertus, kitos priemonės nėra žinomos arba beveik nėra susijusios su projekte dalyvaujančių šalių realijomis.

Mūsų supratimu naujovės visų pirma padedas surikiuoti mintis ir suplanuoti edukacinius bei didaktinius veiksmus, kurie gali palengvinti pertvarkymą ir socialinę reorganizaciją, kurioje būtų visiškai įgyvendinta įtrauktis.

Naujoviškas yra visas mūsų projektas, kuris, kaip numato Tarptautinio funkcionavimo, negalios ir sveikatos klasifikacija (PSO, 2001 m.) rūpinasi kontekstu, kuriame gyvena žmonės. Mūsų požiūris yra susijęs su mokytojais, vaikais ir ypač su šeimomis, nes tai yra sąveika, kur kiekvieno asmens potencialo ugdymo procesas gali turėti kliūčių arba gali būti palengvintas. Visų pirma pabrėžiamas poreikis integruotam, sistemingam ir tęstiniam mokytojų rengimui, kuris leistų jiems rūpintis viso vaiko gyvenimo kontekstu.

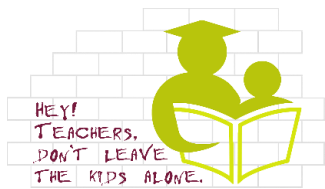
Mokytojams skirtų klausimynų analizė parodė naudingus elementus, skirtus nustatyti darbo sritis, kuriomis būtų galima vadovautis rengiant veiklos pasiūlymus. Dauguma mokytojų mano, kad įtraukiojo ugdymo programai stiprinti yra labai veiksmingų būdų, tokių kaip: įtraukimo, pagarbos ir tolerancijos idėjų paskelbimas; ugdymo proceso individualizavimas; klasių darbo įvairinimas; užsiėmimai su tėvais įvairiose veiklos srityse; reguliarius tėvų informavimas (Priedas 1 – Tyrimo rezultatai). Remiantis šiais požymiais, mes susitarėme dėl priemonių, kurios apima tris orientacines sritis: įtraukiosios kultūros propagavimas, sąjunga tarp mokyklos ir šeimos, didaktinė įtraukties sritis.

Ekspertavimo etape visose šalyse buvo naudojami tam tikri įrankiai, susiję su nurodytomis sritimis. Todėl yra tikslinga įterpti aiškias nuorodas, paimtas iš Nacionalinių bandomųjų kursų vertinimo priemonių duomenų (Priedas 2 – Tyrimo rezultatai), apie tai, kaip nustatytos priemonės galėjo padaryti įtaką projekto partnerių išankstiniam požiūriui. Dažniausiai minimi poveikiai:

- ✓ Padidėjo teigiamas požiūris į įtraukimą.
- ✓ Padidėjusi empatija.
- ✓ Požiūris į SUP vaikus tapo labiau teigiamas ir tolerantiškas.
- ✓ Paskatino draugystę tarp vaikų.

Šioje antroje vadovo dalyje įrankiai yra išsamiai aprašyti, kad mokytojams būtų pateikiamos kuo aiškesnės gairės. Jie nėra taikomi privaloma tvarka. Kiekvienas mokytojas gali

nuspręsti, kokia tvarka įrankiai turi būti naudojami, remiantis asmeninėmis žiniomis ir aplinkos, kuriai priklauso, analize.

Kita naudinga informacija, skirta geriau suprasti įrankių naudojimą, yra susijusi su naudos gavėjais. Apskritai siūlomos priemonės yra skirtos taikyti visiems mokiniams, įskaitant neturinčius specialiųjų ugdymosi poreikių. Nepaisant to, monografija ir individualus švietimo planas yra naudojami, ypač Italijos patirtimi, kai mokyklos kontekste studentas turi sutrikimų.

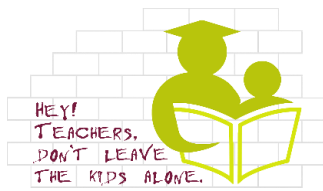
Sritis: Įtraukiosios kultūros propagavimas

Svarbu ugdyti mokyklos kontekstą taip, kad būtų gerbiami skirtumai ir skatinama įtraukties kultūra.

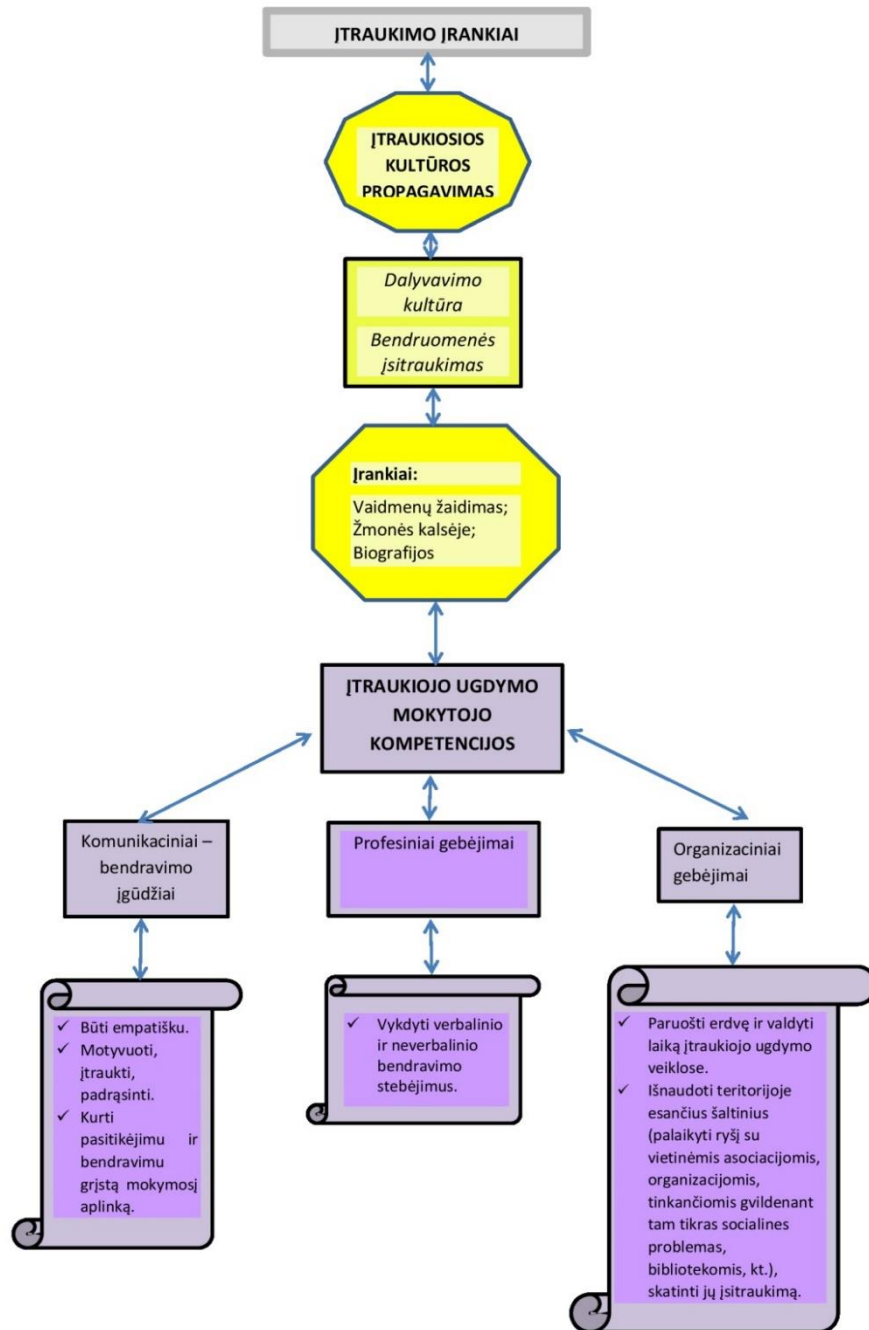
Mūsų tyrimai parodė, kad mokytojai mano, jog įtraukusis ugdymas yra svarbus ir naudingas visai visuomenei – 88 proc. apklaustųjų sutiko su šia idėja. Todėl įtraukiojo ugdymo skatinimas, rodos, yra svarbus mokyklos aplinkos vystymosi procesui (Priedas 1 – Tyrimo rezultatai). Siekiant šio tikslo, remiantis mokytojų patirtimi, buvo parengtos šios priemonės:

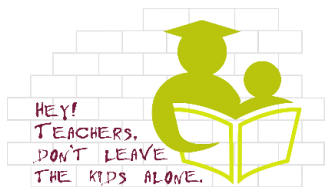
- ✓ **Vaidmenų žaidimai**
- ✓ **Žmonės klasėje**
- ✓ **Biografijos – žmonių istorijos**

Įtraukiosios kultūros propagavimo žemėlapis

Įrankis: Vaidmenų žaidimas

Lyginant su įprastomis įvairių projekte dalyvaujančių šalių mokymo praktikomis, vaidmenų žaidimas yra novatoriška ir reikšminga priemonė. Klausimyno, pateikto po eksperimento, rezultatai atskleidžia, kad tam, kad vaikuose būtų ugdoma įtraukioji kultūra, patys mokytojai ir tėvai turi tapti aktyviais, kūrybiškais, emociniais ir fiziniais dalyviais bei raginti pažinimą ir išmintingų santykių kūrimą.

„Stereotipų naikinimas, empatijos skatinimas, didėjanti tolerancija ir pasitikėjimas kitais žmonėmis.“ (Lietuva); „Geriausias įrankis buvo vaidmenų žaidimas ir atsakomybė. Vaikai galėjo kelti pasitikėjimo savimi lygi ir ugdyti savo socialinius įgūdžius. Be to, jie galėjo jaustis esą svarbi klasės dalis ir būti reikalingais“ (Priedas 2 – Tyrimo rezultatai, Lenkija).

Šio įrankio tikslas - prisidėti prie vaikų ir suaugusiųjų - mokytojų ir tėvų - supratimo apie savo tapatybę, lyginant save su kitais. Taikant šį įrankį siekiama skatinti kritinio identiteto vystymą dialogo ir susitikimų metu.

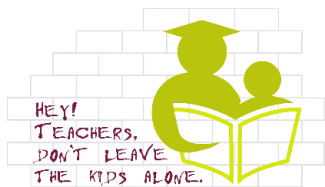
Konkrečiai, vaidmenų žaidimas leidžia tiesiogiai patirti ir sužinoti, kaip veikia tarpasmeniniai bendravimo mechanizmai susitikus asmenis, turinčius specialiųjų ugdymosi ir/ar komunikacinių poreikių. Be to, tokiu būdu įdomiai ir žaismingai nagrinėjami kūrybiški būdai bendravimo sunkumams įveikti.

Aprašymas

Iš grupės pasirenkami du dalyviai. Likusi grupės dalis yra aktyvūs žaidimo stebėtojai. Vienas iš žaidėjų išeina iš patalpos, kad negirdėtų, kokius nurodymus žaidimo vedėjas pateiks kitam dalyviui, šis sodinamas ant kėdės klasės viduryje.

Sėdintysis žaidėjas turės laikytis pateiktų nurodymų, kurie yra paremti negalia ar trūkumu: pavyzdžiui, jis negali kalbėti, jis gali judinti tik dešinę koją. Nepaisant šių žaidimo

apribojimų/taisyklių, sėdintysis žaidėjas turi perteikti vieną ar du poreikius kitam žaidėjui: pavyzdžiui, atidaryti langą, išjunkti šviesą, atnešti, paduoti koją nors objektą ir t.t.

Abu žaidėjai turės veikti komandoje ir sukurti alternatyvą bendravimui. Nuolatinis žaidėjas, kuris atlieka darbingojo vaidmenį, turės užduoti klausimus, kad paskatintų kitą žaidėją, turintį menamą negalią, kad šis išnaudodamas savo turimas galias, jam nurodytų ar kažkokiu būdu perteiktų, kas turi būti atlikta.

Žaidimas baigiasi, kai pasiekiamas žaidimo vadovo nustatytas tikslas.

Toliau pateikiami keli galimos negalios variantai, kuriuos galima paskirti sėdinčiam žaidėjui:

- Gali tik tabaluoti rankom ir kojom;
- Gali tik mosikuoti galva;
- Gali tik murmėti;
- Gali judinti tik kairės rankos mažąjį pirštelį...

Dėmesio: Svarbu pabrėžti žaidėjui, kad tai, kas aiškiai nenurodyta, yra uždrausta. T.y. negalima nei kalbėti, nei atlikti kažkokius papildomus judesius, jeigu jie nebuvo nurodyti.

Tikslai

- ✓ Patirti tiesioginio susitikimo ir santykių skirtumus;
- ✓ Eksperimentavimas pasitelkiant neverbalinius bendravimo metodus;
- ✓ Vaikų "įkėlimas" į asmens, turinčio bendravimo ir/ar judėjimo apribojimų, kailį;
- ✓ Didinti mokinių savimone, ypač per jų įsitikinimus ir jausmus;
- ✓ Ugdyti empatiją;
- ✓ Mokyti funkcionalaus ir socialiai priimtino elgesio;
- ✓ Laužyti stereotipus.

Dalyviai

Erasmus+

Projekto Nr. 2016-1-IT02-KA201-024342

Projektas buvo finansuojamas Europos Komisijos lėšomis. Leidinys atspindi tik autorių požiūrį, todėl Europos Komisija negali būti laikoma atsakinga už bet kokį jame esančios informacijos panaudojimą.

Vaikai, mokytojai ir tėvai/globėjai.

Dalyvių amžius ir rekomenduojamas skaičius

Vaidmenų žaidimai gali būti taikomi mokiniams nuo 9 metų. Veikla siūloma visai klasei ar grupei, t.y. 20-25 dalyviams.

Laikas

Vaidmenų žaidimai trunka apie 1,5-2 valandas. Į šį laiką įeina tiek poros situacijos interpretavimas, tiek atvejo analizė bendroje grupėje ir bendra refleksija.

Inventorius

Vaidmenų žaidimai nereikalauja specialaus inventoriaus, nes remiasi žmonių interakcija ir bendravimu.

Vieta

Patalpa, kur galima ratu sustatyti kėdes taip, kad rato viduryje užtektų vietos vaidinančiai porai.

Reikalavimai mokytojui

Komunikaciniai – bendravimo įgūdžiai:

- ✓ būti empatišku;
- ✓ motyvuoti, įtraukti, padrąsinti.

Profesiniai gebėjimai:

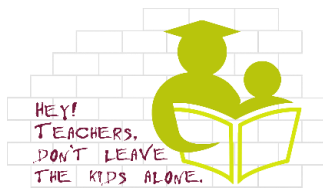
- ✓ vykdyti verbalinio ir neverbalinio bendravimo stebėjimus.

Organizaciniai gebėjimai:

- ✓ paruošti erdvę ir valdyti laiką.

Akcentai

Atkreipkite dėmesį parinkdami žaidėjų poras taip, kad būtų subalansuoti abiejų dalyvių įgūdžiai, gebėjimai.

Stebėkite žaidėjų neverbalinio bendravimo dinamiką ir būdus.

Palengvinkite paskutinę diskusiją, kad visi dalyviai galėtų dalyvauti ir išsiaiškinti kiekvieno mokinio svarstymus.

Įrankis: Žmonės klasėje

Šis įrankis paremtas Claudio Imprudente² gyvenimo liudijimais, jis naudojamas tam, kad mokiniai tiesiogiai bendrautų su žmonėmis turinčiais negalią ar esančiais nepalankioje padėtyje, ir tokiu būdu įveiktų bet kokius išankstinius nusistatymus ir baimes. Šis labai novatoriškas įrankis leidžia dirbti su įvairovės, lygybės, normalumo, skirtumo, intelekto ir kt. sąvokomis ir kurti didaktinius kelius per lyginimąsi ir apmąstymus. Kita šios komunikacijos ir mokymosi strategija, skatinti mokinius geriau suprasti žmonių "vienybę įvairovėje".

Aprašymas

Galite paprašyti norinčių su vaikais pabendrauti žmonių pabūti su jūsų mokiniais, pamokyti juos kažkokių ypatingų gebėjimų, pavyzdžiui, gestų kalbos, papasakoti savo gyvenimo istoriją, padaryti kokį nors darbelį, pažaisiti žaidimą.

Tokie žmonės klasėje suteikia realią pamoką vaikams, kurie gal nesusiduria su žmonėmis, turinčiais sutrikimų ar atsidūrusiais nepalankioje padėtyje. Vienintelė susitikimo prasmė yra mokytis priimti skirtumus ir užjausti kitus.

Tikslai

- ✓ Susitikti su neįgaliais arba mažumai priklausančiais žmonėmis;
- ✓ Pabendrauti su neįgaliais arba mažumai priklausančiais žmonėmis;
- ✓ Atrasti būdus bendrauti esant realioms aplinkybėms;
- ✓ Suprasti, kad ne žmonių turima negalia (fizinė, socialinė, kt.) yra kliūtis gerbūviui formuotis, o socialinis kontekstas, kuriame jie gyvena;
- ✓ Skatinti įtraukiąją kultūrą.

² Pirmasis asmuo, kuris turėdamas sunkią negalią, gavo Bolonijos universiteto garbės laipsnį (2011 m. Gegužės 18 d.), Claudio Imprudente yra rašytojas, žurnalistas ir treneris. Jo istorija yra ilgas kovos su diskriminacija ir stereotipais, visada naudojant saviironijos ir savikritikos ginklus, kelias. Jo bendravimo būdas – rodyti abėcėles raides, išspausdintas lakštinio stiklo lentoje, kurios sudaro žodžius ir sakinius.

Dalyviai

Vaikai.

Dalyvių amžius ir rekomenduojamas skaičius

Įrankis gali būti taikomi mokiniams nuo 9 metų. Veikla siūloma visai klasei ar grupei, t.y. 20-25 dalyviams.

Laikas

40-80 minučių.

Inventorius

Šiam įrankiui taikyti nereikalingos specialios priemonės, nes jis orientuotas į žmonių tarpasmeninius santykius, vienas kito klausymąsi.

Vieta

Klasė.

Reikalavimai mokytojui

Komunikaciniai – bendravimo įgūdžiai:

- ✓ Būti empatišku;
- ✓ Motyvuoti, įtraukti, padrąsinti.

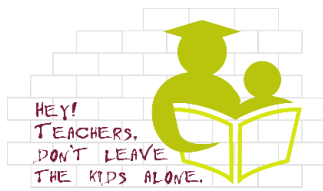
Profesiniai gebėjimai:

- ✓ Vykdyti verbalinio ir neverbalinio bendravimo stebėjimus.

Organizaciniai gebėjimai:

- ✓ Paruošti erdvę ir valdyti laiką;
- ✓ Išnaudoti teritorijoje esančius šaltinius (palaikyti ryšį su vietinėmis asociacijomis, organizacijomis, tinkančiomis gvildenant tam tikras socialines problemas, bibliotekomis, kt.), skatinti jų įsitraukimą.

Akcentai

Atkreipkite dėmesį į tai, kaip pakviečiate asmenį ir pristatote jį klasėje.

Stebėkite aplinką, padėkite sudaryti palankias sąlygas klasės ir lankytojo tarpusavio interakcijai.

Įrankis: Biografijos – žmonių istorijos

Šis įrankis susijęs su prieš tai minėtu. Vaikų/žmonių, turinčių negalią ar gyvenančių nepalankiomis sąlygomis, biografijų skaitymas gali sukelti daugybę apmąstymų ir reikalauti iš mokinių socialinio jautrumo. Visose šalyse galima rasti daug rašytinių šaltinių ar duokumetinių filmų šia tema, pavyzdžiui, Nic Vujicic istorijoje.

Aprašymas

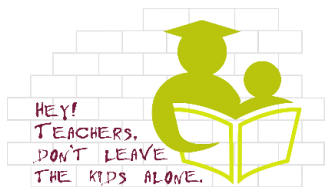
Yra daugybė neįgalių arba nepalankioje padėtyje gyvenančių žmonių biografijų, kurios galėtų būti naudojamos siekiant, kad mokiniai suvoktų ir turėtų galimybę įveikti pačių kliūtis. Tuo pačiu įrankis prisidėtų prie jų elgesio ir veiksmų, siekiant padėti kitiems žmonėms įveikti kliūtis ir remti žmones jų socialiniame kontekste, formavimo. Išskiriame kelias tokių biografijų rūšis:

- ✓ Garsių pasaulio žmonių, kurie sėkmingai gyvena ir vykdo įdomią socialinę ar kt. veiklą, pavyzdžiui, yra sportininkai, mokslininkai, rašytojai ir pan., istorijos;
- ✓ Istorijos žmonių, kurie turi neįprastas, labai sudėtingas negalias, bet vistiek įkvepia, įgalina kitus žmones;
- ✓ Šalies, rajono, miesto žmonių istorijos.

Biografija gali būti pateikiama žodžiu kaip diskusijos objektas, rašytinė esė, kaip įrankis, padedantis domėtis ir rinkti informaciją apie nepalankioje padėtyje esančius žmones ir jų problemas, aplinkos kliūčių, socialinių kliūčių ar kitų negalią turinčių žmonių, gyvenančių jų kontekste, tyrimas. Tai yra labai geras informacijos šaltinis, kuris leidžia sužinoti apie kitokias problemas.

Tikri pasakojimai yra įkvepiantys ir pateikia svarbių žinių apie skirtingas gyvenimo sąlygas, bei aplinkybes, apie skirtingą mąstymą ir problemų supratimą, o taip pat atkreipia dėmesį į visuomenės formuojamas kliūtis, kurios tampa neįveikiamomis ir nesprendžiamos trukdo gyvenimo kokybei. Tokios istorijos, kur pagrindiniai veikėjai yra neįgalieji, imigrantai,

pabėgėliai ir kt. yra sudėtingos, bet kartu įkvepia vaikus įveikti jų pačių kliūtis ir tuo pat metu žadina norą sukurti geresnį pasaulį aplink juos esantiems žmonėms.

Tikslai

- ✓ Mokyti iš tikrų istorijų;
- ✓ Suprasti neįgaliųjų, mažumų ar kitų, sunkumų turinčių žmonių, gero gyvenimo trikdžius;
- ✓ Pabrėžti šių žmonių valių ir norą įveikti kliūtis ir sėkmingai gyventi;
- ✓ Atkreipti dėmesį į socialinės ir kitokios paramos šiems žmonėms svarbą, siekiant pagerinti jų gyvenimo kokybę;
- ✓ Skatinti įtraukiąją kultūrą.

Dalyviai

Vaikai, mokytojai, mokyklos personalas.

Dalyvių amžius ir rekomenduojamas skaičius

Įrankis gali būti taikomas mokiniams nuo 9 metų. Veikla siūloma visai klasei ar grupei, t.y. 20-25 dalyviams.

Laikas

40-80 minučių.

Inventorius

Vaizdo įrašai, straipsniai, projektorius, kompiuteris.

Vieta

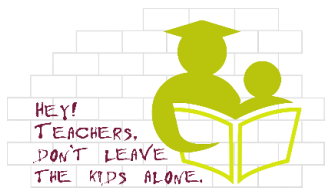
Klasė.

Reikalavimai mokytojui

Komunikaciniai – bendravimo įgūdžiai:

- ✓ Būti empatišku;

- ✓ Motyvuoti, įtraukti, padrąsinti.

Profesiniai gebėjimai:

- ✓ Vykdyti verbalinio ir neverbalinio bendravimo stebėjimus.

Organizaciniai gebėjimai:

- ✓ Paruošti erdvę ir valdyti laiką.

Akcentai

Parinkdami istoriją būkite dėmesingi. Rekomenduojama vengti tokių pasakojimų, kuriuos galima lengvai susieti su klasėje esančiais mokiniais.

Jeigu reikia, padėkite mokiniams suprasti, interpretuoti ir kt. viso užsiėmimo metu.

Mokytojas gali organizuoti veiklą su klase taip, kaip jam patogiausia ir geriausia.

▼ Pamokos pradžioje rekomenduojama mokinius sudominti ir supažindinti su asmeniu, kurio biografiją nagrinėsite. Tam galite panaudoti eilėraštį, paveikslą, trumpą pasakojimą, straipsnį, iškarpas, vaizdo įrašus ir kt., kas susiję su pasirinktu žmogumi ar jo darbais.

Žmonių darbų išmanymas gali padėti suprasti šių žmonių mintis, gyvenimo tiesas, kuriomis jie remiasi, kliūtis su kuriomis šie susidūrė savirealizacijos kelyje.

Sritis: Sąjunga tarp mokyklos ir šeimos

Ši sritis reikalauja ypatingo dėmesio. Tokią išvadą padarėme išnagrinėję šeimos klausimyno atsakymus apie bendravimo ir bendradarbiavimo su ugdymo įstaigomis tendencijas ir kokybę. Nors šis bendradarbiavimas yra labai įvairus šalyse partnerėse, vis dar 25% tėvų (1 iš 4) nėra patenkinti esamų santykių tendencija (Priedas 1 – Tyrimo rezultatai). Mokytojai teigia, kad tarp pagrindinių bendradarbiavimo su šeima susijusių sunkumų yra komunikacijos stoka, prastas susitikimų planavimas ir derinimas, o taip pat, juntama tėvų baimė būti neigiamai ar stereotipiškai įvertintiems (Priedas 1 – Tyrimo rezultatai).

Įrankiai, kuriais pasidalino mokytojai, yra apibūdinami kaip labai inovatyvūs, atliepiantys šių laikų kontekstą. Šiuos įrankius pritaikėme remdamiesi mokytojų ir tėvų/globėjų išreikštu poreikiu susitikti ir bendradarbiauti, taip pat jie tinkami palyginimui ir tarpusavio augimui, svarbiems aspektams vaikų požiūriu ir teigiamam mokymosi kelių vystymuisi .

Šiems tikslams siekti buvo atrinkti šie įrankiai:

Paveikslėlių žaidimas

Diskusija

Bendravimo dėžutė

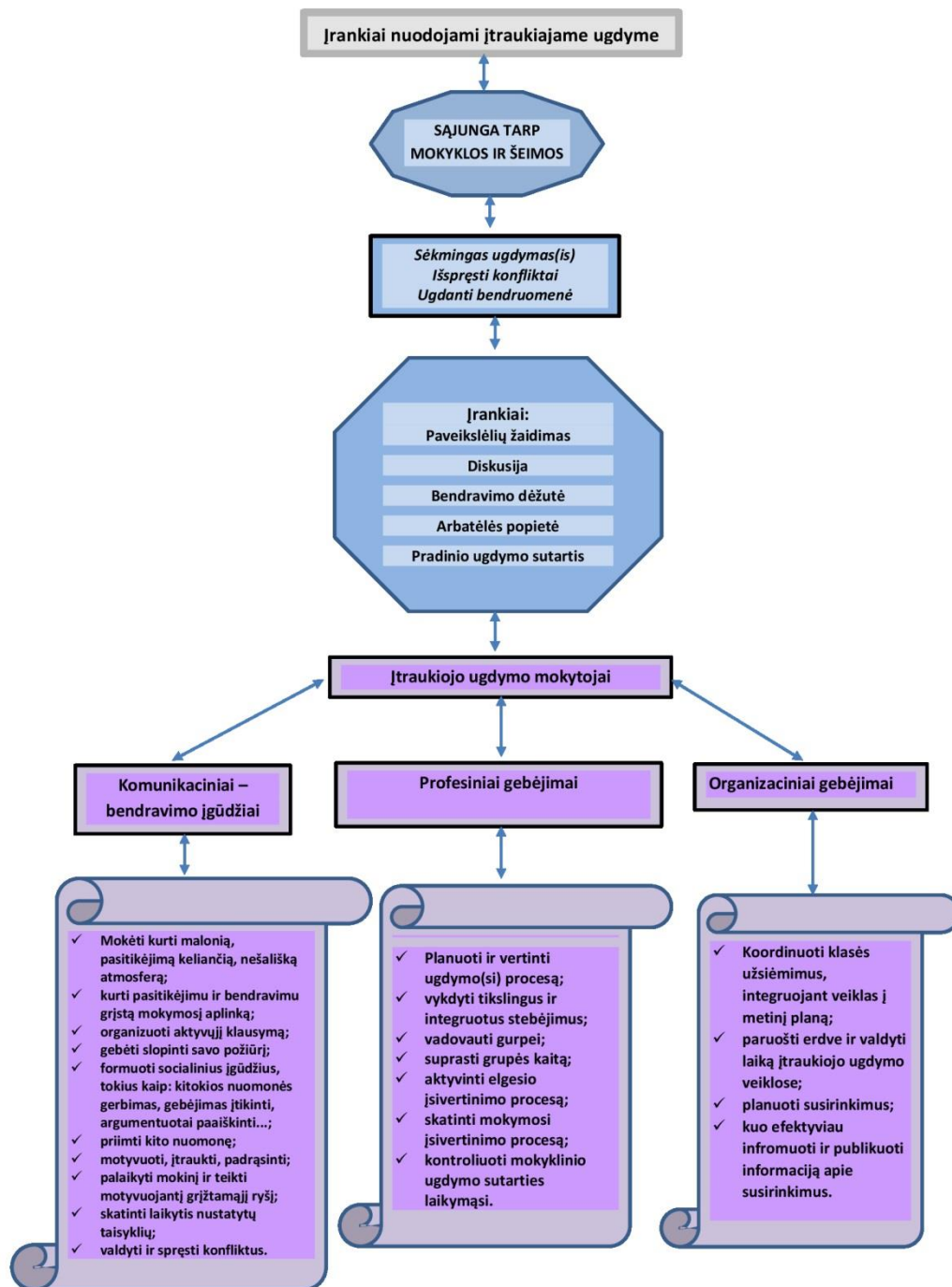
Arbatėlės metas

Pradinio ugdymo(si) sutartis

Sąjungos tarp mokyklos ir šeimos formavimo žemėlapis

Įrankis: Paveikslėlių žaidimas

Šio įrankio, taip pat kaip ir Diskusijos žaidimo ir Bendravimo dėžutės įrankų, teorinis atskaitos taškas yra Grigalija Bateson (1972), Paul Watzlawick, Janet Helmick Beavin ir Don D. Jackson (1967) tyrinėjimai ir studijos.

Aprašymas

Paveikslų žaidimas padeda mokytojams ir tėvams suvokti sunkumus, susijusius su vaiko asmenybės suvokimu, neužkraunant jo pačių sukurtais lūkesčiais ir trukdžiais, nesvarbu teigiamais ar neigiamais: atsižvelgiant į skirtingų suvokimų atsiradimą toje pačioje temoje, vis dėlto kiekvienas gali atsiriboti ir pakartotinai įsitikinti ar jo prielaidos teisingos, ar geriau įsiklausyti ir priimti kito nuomonę ir požiūrį.

Įrankis naudojamas parodydamas dviems ar daugiau žaidėjų/stebėtojų paveikslėlius ar nuotraukas, kuriose būtų vaizduojami asmuo ir aplinka, į kurią jis įtrauktas. Vaizdinės priemonės, paprastai, naudojamos neryškios ir nėra iš karto iššifruojamos tam, kad įpareigotų smulkiai ir išsamiai apibūdinti ir aiškintis, kas pavaizduota. Kiekvienas žaidėjas aprašo tai, ką mato paveikslėlyje. Svarbu, kad kiekvienas stebėtojas negirdėtų kitų apibūdinimų ir tokiu būdu nebūtų paveiktas svetimos nuomonės.

Priklausomai nuo aplinkos, kurioje nagrinėjami vaizdiniai, siūlomo vaizdo aiškinimas būna skirtingas: kai kuriais atvejais vyrauja interpretacijų vienaalytiškumas, nepaisant vaizdo dviprasmybės, kartais stebėtojai suvokia labai skirtingas realijas.

Tikslai

- ✓ Demonstruoti, kaip kiekvienas iš mūsų, linkęs trūkstantį ar nežinomą informaciją interpretuoti pasitelkiant asmeniškumus, emocijas, nuojautą, nuotaikas, gyvenimišką patirtį ir tokiu būdu neretai iškreipti realijas, suteikti joms savo atspalvį neturintį nieko bendro su situacija.
- ✓ Suprasti, kad žmonių suvokimas skiriasi dėl jų žinių, patirties ir t.t.

- ✓ Jautriai atsižvelgti į kitų nuomones.
- ✓ Tobulinti bendravimo įgūdžius.
- ✓ Išskirti ir nurodyti ryšį tarp savo gyvenimo istorijos ir patirties bei asmeninio būdo suprasti situaciją.
- ✓ Didinti visuomeninio informavimo lygį apie individų vertybines hierarchijas, poreikius, emocijas ir kt.

Dalyviai

Mokytojai ir tėvai/globėjai.

Rekomenduojamas dalyvių skaičius

Dalyvių skaičius teisiogiai priklauso nuo laiko skirto veiklai atlikti.

Rekomenduojama kviesti tiek dalyvių, kiek turės galimybę aktyviai įsitraukti į veiklą .

Laikas

Priklauso nuo dalyvių skaičiaus: paprastai skaičiuojama, kad per 30-40 min. užduotis atlieka trys žmonės.

Inventorius

Pasirinkti paveikslėliai, nuotraukos.

Vieta

Klasė ar kita patalpa, kurioje patogiai tilpų numatytas dalyvių skaičius.

Reikalavimai mokytojui

Komunikaciniai – bendravimo įgūdžiai:

- ✓ Slopinti savo požiūrį.

- ✓ Formuoti socialinius įgūdžius, tokius kaip: kitokios nuomonės gerbimas, gebėjimas įtikinti, argumentuotai paaiškinti...
- ✓ Priimti kito nuomonę.
- ✓ Valdyti ir spręsti konfliktus.

Profesiniai gebėjimai:

- ✓ Aktyvinti elgesio įsivertinimo procesą.
- ✓ Vykdyti verbalinio ir neverbalinio bendravimo stebėjimus.

Organizaciniai gebėjimai:

- ✓ Paruošti erdvę ir valdyti laiką įtraukiojo ugdymo veiklose.
- ✓ Kuo efektyviau informuoti ir publikuoti informaciją apie susirinkimus.
- ✓ Planuoti susirinkimus.

Akcentai

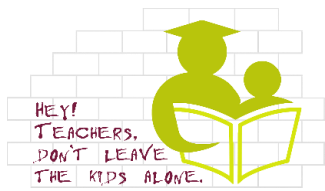
Kai, nepaisant nuotraukos dviprasmybės, atsiranda panašių apibūdinimų, tampa svarbu, kad dalyviai ir publika apmąstyty kaip žaidėjo požiūrį nulemia socialinis kontekstas, kuriame šis/šie gyvena.

Pavyzdžiai

Kaip jau minėta, priklausomai nuo aplinkos ir konteksto, kuriame žaidžiamas šis žaidimas, vaizdų aiškinimas gali skirtis: kai kuriais atvejais vyrauja interpretacijų vienalytiškumas, nepaisant vaizdo dviprasmybės, kitur stebėtojai suvokia labai skirtingas realijas.

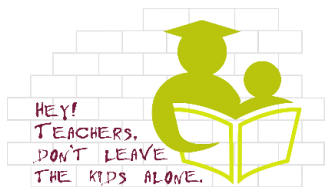
Pavyzdžiui, pasiūlius pažaisti šį žaidimą trims pradinio ugdymo pedagogams, kurie yra praktikuojantys katalikai, ir parodytus toliau pateiktą nuotrauką, gauti tokie rezultatai – visi trys mokytojai nuotraukoje išvelgė mergaitę, kuri ketina uždegti ant stalo pastatytą žvakę. Tuo tarpu kitose grupėse buvo pateikiami tokie atsakymai, kad nuotraukoje yra 10 metų mergaitė slapčia valganti uogienę, jauna, apie 20 metų, mergina stovinti balkone, 15 metų paauglė atliekanti chemijos bandymą laboratorijoje. Akivaizdu, kad požiūrį sąlygoja atmosfera, kurioje veikia

tikslinė grupė, taip pat nagrinėjant vaizdinius atsižvelgiama į užduotį, santykius, mokymo tikslus ir t.t.

Jrankis: Diskusija

Diskusija parodo, kaip skirtingas suvokimas ir nuomonių konfliktai yra valdomi atsižvelgiant į jų požiūrių poliarizaciją ir ekstremizmą, o ne abipusį klausymą: siekiant įveikti šį etapą, būtina prašyti visų, kurie dalyvauja konkrečioje situacijoje, išgirsti visas diskusijos metu išsakytas nuomones, net jei jos atrodo visiškai prieštaringos.

Priemonė leidžia jums išbandyti savo klausymo ir asmeninio požiūrio decentralizavimo įgūdžius kito atžvilgiu. Tikimasi, kad dvi žmonių grupės susidurs su ypač sudėtingais ir etiniais klausimais, temomis, kurios kelia grėsmę žmonių tapatumui, jų egzistencinėms vertybėms, priklausymo socialinei grupei jausmui, konsoliduotiems požiūriams. Galima didelė temų įvairovė nuo nepalankios asmens padėties iki galimybės įtraukti neįgalius vaikus į įprastas mokyklas, kad vaikai, turintys negalią, galėtų dalyvauti planuojamoje bendroje klasės veikloje...

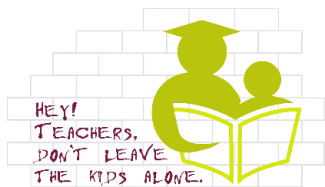
Pabrėžiamas šio įrankio naudingumas, siekiant padidinti ir išplėsti bendravimo įgūdžius tėvams ir mokytojams: „Diskusijos, vaidmenų žaidimai diskusijų metu skatino keisti pozicijas, kas buvo labai įdomu.“ (Priedas 2 – Tyrimo rezultatai, Lietuva); „Tėvai buvo nustebinti, kai turėjo ginčytis dėl savo pačių įsitikinimų. Jie sakė, kad tai buvo labai sunku, tačiau kuo daugiau jie galvojo apie kitus požiūrius, tuo mažiau tikėjo, kad jų požiūris yra vienintelis galimas ar teisingas.“ (Priedas 2 – Tyrimo rezultatai, Slovėnija); „Veiksmingesnis, aktyvesnis ir ypač dėmesingas bendravimasis su kitais.“ (Priedas 2 – Tyrimo rezultatai, Italija)

Aprašymas

Numatoma, kad dvi žmonių grupės pirmojoje stadijoje atskleidžia ir aptaria savo požiūrį į tam tikrą situaciją. Vėliau jų prašoma dalintis vaidmenimis ir susimaišyti į dvi skirtingas grupes, kuriose bendradarbiaujant sukuriamas projektas, atsižvelgiama į prieš tai išsakytas prieštaringas nuomones.

1. Dalyviai suskirstomi į dvi grupes, atskleidžiamas diskusijos objektas ir kiekvienai grupei nurodoma, kokios nuomonės ir pažiūrų laikytis. Turi būti sukuriamas susipriešinimas, nuomonių išsiskyrimas.

2. Diskusijos dalyviai keičiasi vaidmenimis.
3. Vėliau dalyviai yra raginami susimaišyti į dvi skirtingas grupes ir bendradarbiaudami sukuria po projektą, kuriame atsižvelgiama į prieštarigus požiūrius aptartus anksčiau.

Tikslai

- ✓ Klausymo įgūdžių tobulinimas ir asmeninio požiūrio decentralizavimo kito atžvilgiu mokymas.
- ✓ Dėmesio atkripimas į sunkumus, su kuriais susiduriama norint prisiderinti prie skirtingų realiųjų: sunkumai, kurie dažnai trukdo santykiams tarp mokyklos ir šeimos, tarp mokytojų ir mokinių, taip pat tarp vaikų ir tėvų.
- ✓ Socialinių įgūdžių, tokių kaip, gerbti vienas kito nuomones, gebėjimas įtikinti, argumentuotai paaiškinti, formavimas.

Dalyviai

Mokytojai ir tėvai/globėjai.

Rekomenduojamas dalyvių skaičius

Kiekvieną grupę rekomenduojama formuoti iš 6-10 žmonių.

Dalyvių skaičius turi būti toks, kad kiekvienas iš jų turėtų galimybę ir spėtų išsakyti savo požiūrį ir jį argumentuoti.

Laikas

Kiekvienas etapas organizuojamas taip, kad nepritrūktų laiko, tačiau bendra diskusijos žaidimo trukmė turėtų neviršyti 2 val. Taip pat negalima atmesti galimybės, kad jį galima atnaujinti vėliau, kad įsitikintume, ar praleistas laikas suaktyvino emocinį procesą ir sumažino pradinus prieštaravimus. Tiesą sakant, greitas diskusijos vedimas neleidžia dalyviams giliai

įsitraukti į iškeltą problemą ir pasiklysti smulkmenose, todėl tendencingas, paviršutiniškas interpretavimas vertinamas palankiai.

Inventorius

Diskusijos nereikalauja specialaus inventoriaus, nes yra grįstos žmonių bendravimu.

Vieta

Klasė ar patalpa, kurioje būtų galima patogiai sutalpinti numatomą žmonių skaičių.

Reikalavimai mokytoji

Komunikaciniai – bendravimo įgūdžiai:

- ✓ Organizuoti aktyvųjį klausymąsi.
- ✓ Slopinti savo požiūrį.
- ✓ Formuoti socialinius įgūdžius, tokius kaip: kitokios nuomonės gerbimas, gebėjimas įtikinti, argumentuoti paaiškinti...
- ✓ Priimti kito nuomonę.
- ✓ Valdyti ir spręsti konfliktus.

Profesiniai gebėjimai:

- ✓ Suprasti grupės kaitą.
- ✓ Aktyvinti elgesio įsivertinimo procesą.
- ✓ Vykdyti tikslingus ir integruotus stebėjimus.
- ✓ Vykdyti verbalinio ir neverbalinio bendravimo stebėjimus.

Organizaciniai gebėjimai:

- ✓ Paruošti erdvę ir valdyti laiką įtraukiojo ugdymo veiklose.
- ✓ Kuo efektyviau informuoti ir publikuoti informaciją apie susirinkimus.
- ✓ Planuoti susirinkimus.

Akcentai

Erasmus+

Projekto Nr. 2016-1-IT02-KA201-024342
Projektas buvo finansuojamas Europos Komisijos lėšomis. Leidinys atspindi tik autorių požiūrį, todėl Europos Komisija negali būti laikoma atsakinga už bet kokį jame esančios informacijos panaudojimą.

Jeigu vienas kalbantysis viršija nustatytą laiko limitą, kyla grėsmė kitų diskusijos dalyvių pilnaverčiam dalyvavimui diskusijoje dėl laiko stokos.

Antrasis etapas: būtina paskatinti dalyvius neironizuoti, kad būtų galima įtikinamai interpretuoti skelbiamą nuomonę

Trečiasis etapas: būtina patikrinti, ar visi diskusijos metu atsiradę požiūriai yra naudingi apibrėžiant operatyvų įtraukimo projektą. Dažnai dalyviai yra linkę rasti greitą sprendimo būdą, kuris neapima visų etapų reikalingų įtraukimo procesui.

Pavyzdžiai

Diskusijos įrankis gali būti naudojamas siekiant sugretinti problemas, susijusias su minties, papročių ir kolektyvinio mentaliteto evoliucija.

Temos gali būti tokios kaip vaikų su intelekto sutrikimu įtraukimas, homoseksualumas, lesbiečių, gėjų, biseksualų ir transseksualų (LGBT) tėvų vaikų įtraukimas, santykiai tarp sveikinančios kultūrinės įvairovės bendruomenės dalies ir autentiškų švietimo ir religinių papročių išlaikymo šalininkų ir t.t.

Įrankis: Bendravimo dėžutė

Šis įrankis paremtas mokytojų patirtimi apie sudėtingus kartais net konfliktiškus, mokytojų ir tėvų/globėjų tarpusavio santykius.

Baimė susidurti su konfliktu yra abipusė. Mokytojai, baiminasi, kad bus sumenkinta jų savigarba, jie praras galimybę savarankiškai ir nepriklausomai pasirinkti, kaip vykdyti didaktinį darbą ir t.t. Tėvai/globėjai, paprastai, bijo išreikšti nepritarimą, nes jaučia pagarbą mokytojų planuojamai veiklai, kartu pergyvena dėl galimų atsakomųjų priemonių savo vaikams, bijo, kad vaikai gali būti nesuprasti, neteisingai apkaltinti, dėl tėvų/globėjų įsikišimo į ugdymo procesą.

Šis įrankis, jei jis anksčiau niekada nebuvo naudojamas, leidžia mokytojams sukurti sąlygas laipsniškam konstruktyvaus kontakto steigimui.

Aprašymas

Įrankis numato, paruošti dėžutę, kur, per tam tikrą laiką (pvz., vieną dieną, ne daugiau kaip vieną savaitę), tėvai/globėjai galės talpinti raštiškus pranešimus.

Žinutės gali būti susijusios su problemomis, susidariusiomis bendrame kontekste, sunkumais, susijusiais su atskirais mokytojais arba su visa darbo grupe, nerimas, susijęs dėl santykių su vaiku, pasitenkinimo paslaugomis laipsnis ir kt. Rekomenduojama talpinti anoniminius pranešimus, kad būtų lengviau spontaniškai išreikšti savo nuomonę, nevaržant jausmų.

Mokytojai turi būtinai suteikti tėvams/globėjams grįžtamąjį ryšį po to, kai perskaito ir apsvarsto, aptaria su kolegomis iškeltas problemas. Grįžtamasis ryšys organizuojamas arba atskirų susitikimų, arba bendro susirinkimo forma.

Tikslai

Tėvai/globėjai:

- ✓ pateikia siūlymus, kokie įgyvendinami pakeitimai galimi.

Mokytojai:

- ✓ susipažįsta su kitokiu požiūriu ir nuomonėmis;
- ✓ keičia požiūrį į tėvus, bendradarbiavimą.

Dalyviai

Tėvai/globėjai, mokytojai.

Rekomenduojamas dalyvių skaičius

Visi mokinių tėvai/globėjai.

Laikas

Susitikimo ar susirinkimo trukmė priklauso nuo iškeltų problemų. Rekomenduojamas vieno susitikimo laikas 1-3 val.

Inventorius

Tinkama dėžutė, kurią mokytojas kartu su mokiniais gali apipavidalinti.

Vieta

Patalpa tinkanti numatytam dalyvių skaičiui. Pageidautina, kad susėdimas būtų ratu, o ne eilėmis.

Reikalavimai mokytojui

Komunikaciniai – bendravimo įgūdžiai:

- ✓ Organizuoti aktyvųjį klausymąsi.
- ✓ Slopinti savo požiūrį.
- ✓ Formuoti socialinius įgūdžius, tokius kaip: kitokios nuomonės gerbimas, gebėjimas įtikinti, argumentuotai paaiškinti...
- ✓ Priimti kito nuomonę.
- ✓ Valdyti ir spręsti konfliktus.

Profesiniai gebėjimai:

- ✓ Suprasti grupės kaitą.
- ✓ Aktyvinti elgesio įsivertinimo procesą.
- ✓ Vykdyti tikslingus ir integruotus stebėjimus.
- ✓ Vykdyti verbalinio ir neverbalinio bendravimo stebėjimus.

Organizaciniai gebėjimai:

- ✓ Paruošti erdvę ir valdyti laiką įtraukiojo ugdymo veiklose.
- ✓ Kuo efektyviau informuoti ir publikuoti informaciją apie susirinkimus.
- ✓ Planuoti susirinkimus.

Akcentai

Reikalingas labai geras gebėjimas valdyti laiką.

Svarbu sukurti aplinką, kuri padėtų atsikratyti bendravimo barjerų. Kurti santykius pagrįstus pasitikėjimu net jeigu nepavyko išspręsti visų problemų iš karto.

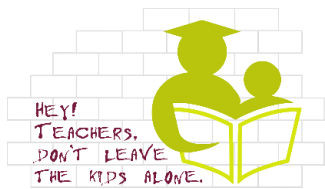
Pavyzdžiai

Ši priemonė gali būti naudojama norint parodyti teigiamus arba neigiamus lyderių vaidmenis grupėse; skatinti autentišką tarpasmeninių santykių požiūrį; pabrėžti pagrindinį ar mažesnį susitarimą dėl užduočių ir tikslų.

Pavyzdžiui, grupėje, kurią sudaro pradinių klasių mokytojai ir jų mokyklos vadovas, gali atsirasti emocinių problemų ir dvilypiškų situacijų, kurios konstruktyviai interpretuojant gali padėti vadovui keisti kai kuriuos pagrindinius požiūrius ir pereiti prie labiau įtraukiančio mokyklos bendruomenę valdymo.

Tėvams suteikiama galimybė išreikšti susirūpinimą dėl mokinių lankančių mokyklą įtraukimo, leidžiant jiems pristatyti save ir pranešti apie tai, ką jie iš tiesų galvoja.

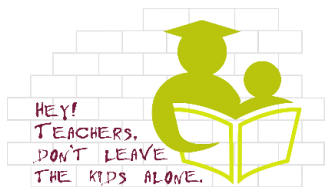

Bendravimo dėžutė yra įrankio „Arbatėlės metas“ parengiamoji priemonė, ypač jei mokytojas nori kartu su tėvais prisijungti prie bendrų darbo grupių. Ši dėžutė padeda situacijose, kai tėvas/globėjas prieš tai neturėjo galimybės anonimiškai išreikšti savo nepasitenkinimą ugdymo įstaiga, jos darbuotojų darbu ir pan. ar atkreipti dėmesį į konkrečią problemą. Mokytojo dalyvavimas darbo grupėje savaime tampa minčių slopinimo elementu, kliuviniu atvirai bendrauti ir reikšti savo nuomonę. Mokytojų ir tėvų sutelktos grupės turi būti paskutinis etapas, apimantis:

- 1 pirmiausiai tėvų atsiliepimų surašymą,
- 2 tuomet mokytojų požiūris į situaciją,
- 3 po to tėvų požiūris į tą pačią situaciją,
- 4 galiausiai, išgryninams bendras požiūris į situaciją.

Tik tada galima ieškoti būdų iškeltoms problemoms spręsti.

Įrankis: „Arbatėlės metas“

„Arbatėlės metas“ metodikos panaudojimas mokyklinėje aplinkoje yra savotiškai įdomus. Tai technika, kuri susieja tam tikras grupes pagal patirtį ir vadovaujantis Amerikos sociologų K. Levin ir R.K. Merton 1940 m. pateiktomis nuorodomis, diskutuojant nedidelėje vienalytėje žmonių grupėje, išsiaiškinama vyraujančios nuomonės, požiūris ir galimi problemų sprendimai, kai grupės moderatorius kviečia asmenis pareikšti savo nuomonę konkrečiu klausimu ir aptarti kilusias problemas.

Aprašymas

Nedidelė, mokytojo moderuojama žmonių grupė, aiškiai apibrėžta tema yra pagrindiniai aspektai, kurie gali padėti tėvams laisvai išreikšti save ir jaustis vertinamais ir gerbiamais bendruomenės nariais.

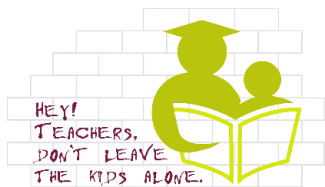
Sėkmingam metodo įgyvendinimui privaloma:

- ✓ Aiškiai suformuluoti temą ir konkrečiai įvardinti tikslus.
- ✓ Tinkamai atrinkti dalyvius.
- ✓ Užtikrinti sąlygas visiems laisvai pasisakyti.
- ✓ Parinkti tinkamus diskusijos valdymo metodus ir prisiimti laikinojo valdytojo vaidmenį.
- ✓ Tinkamai parinkti būdus surinktai informacijai apdoroti ir susisteminti.
- ✓ Sprendžiant kilusias problemas, kiek įmanoma laikytis pagrindinių aspektų, nenuklysti nuo temos ir iškeltų tikslų.

Tikslai

- ✓ Gilintis ir analizuoti problemas, vengti paviršutiniškumo.
- ✓ Per ribotą laiką surinkti didesnę kiekį nuomonių ta pačia tema.

- ✓ Užtikrinti, kad grupės nariai, kiek įmanoma labiau, prilygtų vienas kitam tuo pačiu išlaikydami asmeninį požiūrį nagrinėjama tema.
- ✓ Pasikeisti nuomonėmis.
- ✓ Tikslinių grupių skatinimas dirbti efektyviau.
- ✓ Skatinti j(si)traukimą į tikslines grupes.
- ✓ Šeimos ir mokytojų socialinio susitelkimo didinimas remiantis mokomąja patirtim.

Dalyviai

Tėvai/globėjai ir mokytojai.

Dalyvių skaičius

8 – 10 žmonių.

Laikas

Susitikimas trunka apie 1 val. 30 min.

Paprastai „Arbatėlės metas“ organizuojamas popiet arba kitu laiku po pamokų.

Šis metodas sunkus ir varginantis visiems dalyviams, todėl, rekomenduojama organizuoti tik esant būtinybei ir ne daugiau kaip du ar tris kartus per metus.

Priemonės

Lapai užrašams.

Rašytiniai šaltiniai ar jų ištraukos, kuriose atskleidžiami skirtingi požiūriai į nagrinėjamą problemą, galimus problemos sprendimu. (nebūtina)

Vieta

Klasė, tinkama sutikti diskusijos dalyvius, pavyzdžiui, su galimybe visiems susėsti aplink stalą.

Reikalavimai mokytojui

Komunikaciniai – bendravimo įgūdžiai:

- ✓ Gebėjimas organizuoti aktyvųjį klausymą.
- ✓ Gebėjimas slopinti savo požiūrį.
- ✓ Mokėjimas formuoti socialinius įgūdžius, tokius kaip: kitokios nuomonės gerbimas, gebėjimas įtikinti, argumentuotai paaiškinti...
- ✓ Mokėjimas valdyti ir spręsti konfliktus.
- ✓ Mokėjimas priimti kito nuomonę.
- ✓ Mokėjimas sukurti malonią aplinką, kelti žmonėms pasitikėjimą ir vengti šališkumo.

Profesinės kompetencijos:

- ✓ Verbalinės ir neverbalinės komunikacijos sąveikos stebėjimas.
- ✓ Elgesio stebėjimas, gebėjimas perprasti grupės dinamiką ir vadovauti grupei.
- ✓ Žinojimas, kaip aktyvuoti elgesio įsivertinimo procesus.

Organizaciniai gebėjimai:

- ✓ Laiko ir erdvės valdymas.
- ✓ Gebėjimas planuoti susirinkimus.
- ✓ Gebėjimas rasti ir publikuoti informaciją.

Akcentai

„Arbatėlės metas“ metodas ypatingai naudingas, kai norima įsigilinti ir plačiau išnagrinėti diskusijos dalyvių nuomonę tam tikra tema ar sprendžiant probleminę situaciją. Mokytojas pats sprendžia, ar reikia naudoti šį įrankį.

Prieš įtraukiant tėvus į „Arbatėlės metas“ metodą būtina atsižvelgti į tam tikrus aspektus:

- ✓ Pasiruošti grupės dinamiškumui aiškiai nurodant, kas užima lyderio poziciją; siekiant išvengti perkalbinėjimo ar suokalbio tarp dalyvių, reikalui esant, praveisti interviu su pavieniais dalyviais.
- ✓ Vienbalsis pritarimas ar vienareikšmiška nuomonė nėra siektinas diskusijos rezultatas. Kiekvienas dalyvis gali turėti ir išreikšti savo nuomonę. Kiekvienas pareiškimas yra svarbus ir vertingas.
- ✓ Klausimai gali būti užduodami tiek diskusijos vadovui, tiek kitiems dalyviams.
- ✓ Svarbu kalbėti po vieną, nes visa diskusija įrašoma. Įrašai būtini, kadangi neįmanoma prisiminti ar raštu užfiksuoti kiekvieno kalbančiojo žodžių.
- ✓ Vadovavimas diskusijai nereiškia griežto pasisakymų ne į temą atmetimo, tačiau vis gi būtina grąžinti nukrypusius nuo temos į nagrinėjamą probleminę situaciją.
- ✓ Garso įrašai ir kita diskusijos metu surinkta medžiaga apie dalyvius nepublikuojama viešai.
- ✓ Išreikštos nuomonės galutinėje ataskaitoje pateikiamos apibendrintai, todėl kiekvienas gali jaustis drąsiai ir išsakyti savo poziciją negalvodamas, kad bus identifikuotas.

Pastaruoju metu, kai pastebimai padidėjo įtampa tarp mokyklos ir šeimos (kas dažnai trukdo įtraukties procesui), įrankis „Arbatėlės metas“ leidžia mokytojams kalbėti apie patiriamas socialiniu požiūriu plačiai paplitusias situacijas, kurių nereikėtų gėdytis, nes jose atspindi poreikis vienyti, išsamiai nagrinėti ir pertvarkyti problemines sritis.

Įrankis: Pradinės mokyklos ugdymo(si) sutartis

Ši priemonė yra parengta remiantis socialinių mokslų teorijomis. Tai gerai žinomas, bet menkai naudojamas įrankis, tačiau jo panaudojimas įtraukiojo mokymo požiūriu yra naudingas siekiant ugdyti bendruomeniškumą ir bendradarbiavimą.

Šis bendros atsakomybės už ugdymą aktas taikomas siekiant aiškiai apibrėžti visų ugdymo dalyvių (mokinių, tėvų/globėjų, mokytojų) vaidmenis, teises ir pareigas, užtikrinant bendrų susitarimų, mokyklos taisyklių laikymąsi ir atsakomybę jas pažeidus. Jis atsiranda kaip priemonė, suteikianti galimybę ugdymo teritorijoje sukurti sąjungą tarp šeimos, mokinių ir pedagoginių darbuotojų. Kiekvienas šios ugdymo(si) sąjungos narys prisiima ir atsakingai vykdo jam priskirtus įsipareigojimus, pagarbiai veikia savo asmenybės ir jį supančios bendruomenės atžvilgiu, tokiu būdu rodydamas pavyzdį ir augindamas savo žmogiškuosius, pilietinius ir visuomeninius gebėjimus.

Svarbu, kad mokytojas metų pradžioje supažindintų su šia ugdymo(si) sutartimi tėvus/globėjus, atskleistų įtraukiojo mokymo privalumus, įtikintų mokinių tėvus/globėjus bendradarbiauti, stiprintų šeimos narių aktyvų dalyvavimą procese ir skatintų prisidėti prie visuomeninio ugdymo pasitelkiant savo talentus bei gebėjimus.

Aprašymas

Bendros atsakomybės už ugdymą aktas sudarytas tarp mokinio šeimos ir ugdymo įstaigos yra elgesio taisyklių, taikomų mokiniams, jų šeimos nariams ir pedagogams, rinkinys. Taip pat akte numatoma mokinio vertinimo kriterijai, ugdymo tikslai, kurių siekiama norint užtikrinti teisę ugdytis palankiausiomis sąlygomis.

Trumpai tariant, bendros atsakomybės už ugdymą aktas yra bendras principų, elgesio, teisių, pareigų ir išteklių, kuriuos mokykla, šeima ir mokiniai dalijasi ir įsipareigoja gerbti, apibrėžimas.

Dokumento turinys gali būti keičiamas ir pritaikomas pagal kiekvienos mokyklos ir mokinių šeimų poreikius.

Tikslai

- ✓ Skatinti sąjungas tarp ugdymo įstaigos ir ugdytinių.
- ✓ Dalijimasis vertybėmis ir taisyklėmis.
- ✓ Visų bendruomenės nariu: mokinių, tėvų/globėjų, pedagoginių darbuotojų įsitraukimo ir atsakomybės už ugdymo procesą didinimas.
- ✓ Bendruomeniškumo didinimas.

Dalyviai

Mokiniai, mokytojai ir mokinių tėvai/globėjai.

Rekomenduojamas dalyvių skaičius

Vienos klasės mokiniai, mokinių tėvai/globėjai, klasėje dirbantys mokytojai.

Laikas

Ugdymo sutartis pateikiama mokslo metų pradžioje arba mokslo metų eigoje individualių susitikimų metu pagal poreikį.

Reikmenys

Atspausdintos sutarties formos.

Vieta

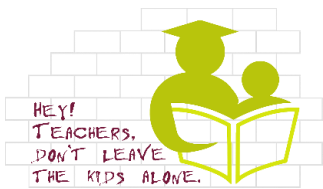
- ✓ Aktų salė.
- ✓ Priėmimo kambarys/kabinetas.

Reikalavimai mokytojui

Komunikaciniai – bendravimo įgūdžiai:

- ✓ Gebėti bendrauti empatiškai, neformaliai.

- ✓ Gebėti paskatinti aktyvų tėvų įsitraukimą.

Profesinės kompetencijos:

- ✓ Mokėjimas planuoti, organizuoti ir vertinti mokymosi procesą ir veiksmus.
- ✓ Nuolatinis stebėjimas ir gebėjimas kontroliuoti, kaip laikomasi pradinio ugdymo sutarties.
- ✓ Vertinimo ir įsivertinimo metodų išmanymas, mokinių skatinimas už gebėjimą įsivertinti.

Organizaciniai gebėjimai:

- ✓ Gebėjimas rasti ir publikuoti informaciją.
- ✓ Gebėjimas organizuoti susirinkimus.

Akcentai

- ✓ Nustatomi tik realūs tikslai, kuriuos galima įgyvendinti; vengti nerealių lūkesčių.
- ✓ Sutarties sudarymo procese aktyviai dalyvauja visi bendruomenės nariai.
- ✓ Organizuoti sutartų dalykų pažangos stebėjimą, vertinimą ir bendrą aptarimą.

Sutarties pavyzdys

PRADINĖS MOKYKLOS UGDYMO SUTARTIS

Mokslo metai /
Klasė

Mieli Tėvai/Globėjai,

Maloniai prašome Jus bendradarbiauti pasirašant ugdymo paslaugų teikimo sutartį, kurią pristatėme pirmojo susirinkimo metu, mokslo metų pradžioje.

Kviečiame įrašyti turimus pageidavimus naujesiems mokslo metams, o taip pat įsipareigojimus, kuriuos Jūs galite prisiimti ugdant Jūsų vaiką:

Pageidavimai (norai ir lūkesčiai).....

.....

.....

Įsipareigojimai

.....

.....

Taip pat prašome nurodyti, kokius darbo įgūdžius/gebėjimus, jūsų manymu, reikėtų įtraukti į kuriamą klasės duomenų sistemą.

Informacija, surinkta užpildžius šį dokumentą, bus susisteminta ir pristatyta Jums susirinkimo, kuris planuojamas

.....

..... (nurodoma susirinkimo data, laikas, vieta) metu.

Vardas Pavardė.....

Aš galiu

.....

.....

.....

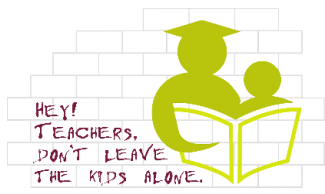
Tel.nr.:

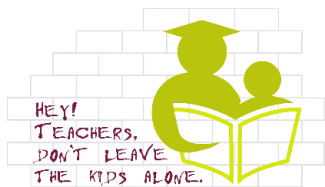
Ačiū už bendradarbiavimą.

Pagarbiai,

Mokytojai

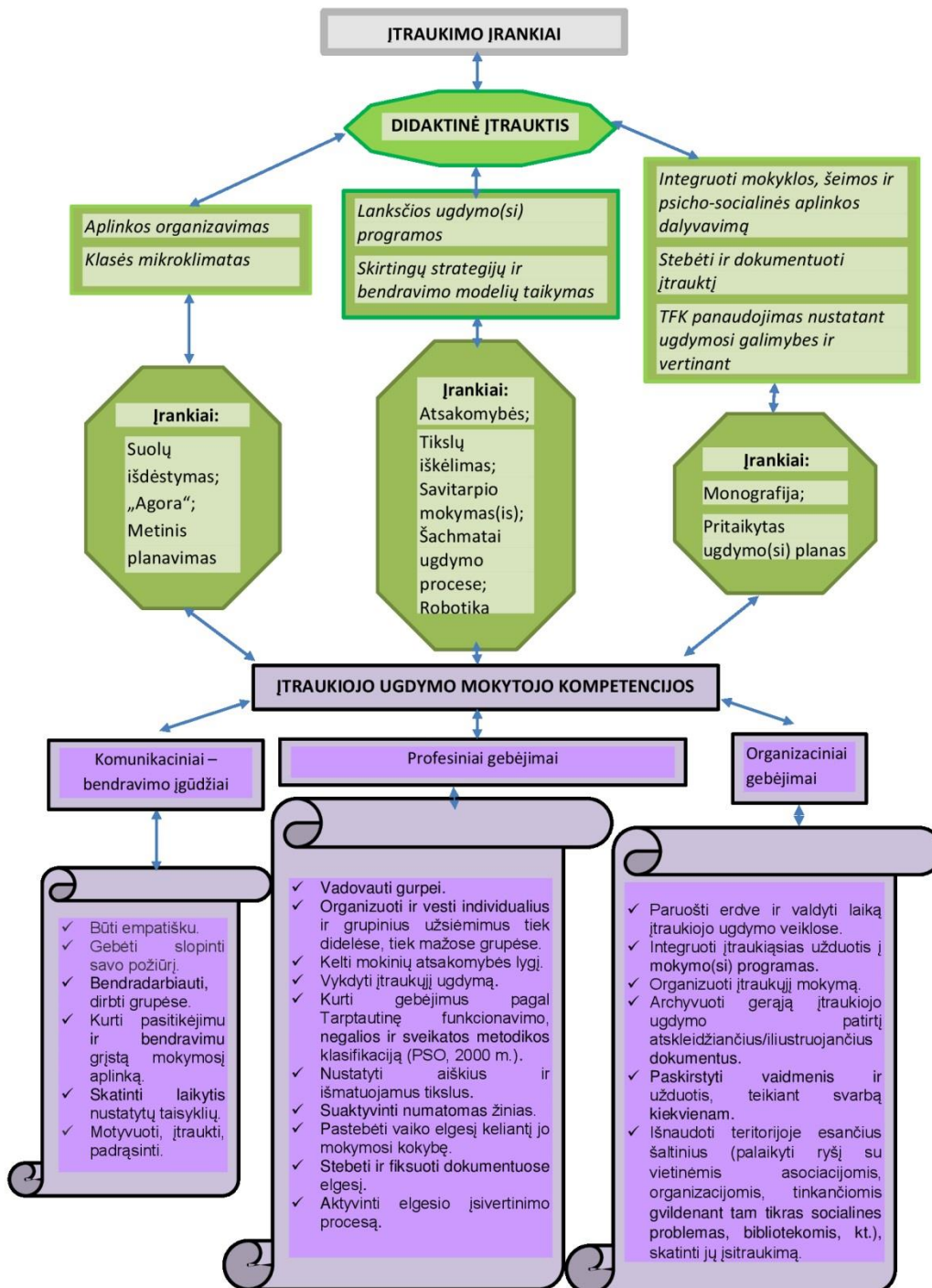

Sritis: Didaktinė įtrauktis

Vadove pateiktos įtraukiojo ugdymo priemonės, kurios surinktos remiantis specialiosios didaktinės literatūros šaltiniais ir mokytojų patirtimi. Labiausiai pasiteisinę įrankiai:

- ✓ **Suolų išdėstymas**
- ✓ **„Agora“**
- ✓ **Metinis planavimas**
- ✓ **Atsakomybės/užduočių lenta**
- ✓ **Tikslų iškėlimas**
- ✓ **Savitarpio pagalba mokantis**
- ✓ **Šachmatai ugdymo procese**
- ✓ **Robotika**
- ✓ **Monografija**
- ✓ **Pritaikytas ugdymo(si) planas**

Įrankis: Suolų išdėstymas

Įtraukiojo ugdymo pagrindas yra klasės erdvės planavimas ir įrengimas pačiu patogiausiu būdu.

Aplinkos organizavimas tiesiogiai veikia ir atspindi įtraukiojo ugdymo formuojamas vertybes: bendruomenė, svetingumas ir atsakomybė.

Anot mokytojų, mokyklos yra nepakankamai finansuojamos ir negali samdyti naujų specialistų arba įsigyti naujos būtinos įrangos. Šis įrankis padeda spręsti minėtą problemą, nereikalauja didelių finansinių investicijų, įmantrios įrangos, aparatūros ar kt.

Aprašymas

Klasėje erdvė, kurioje išdėstyti suolai, naudojama individualiam darbui, darbui porose arba nedidelėse grupėse.

Suolų išdėstymas eilėmis, tarsi kino salėje, skirtas klausyti paskaitoms, todėl laikomas netinkamu ir keičiamas „salomis“, kur dirbdami mokiniai turi galimybę bendrauti ir bendradarbiauti vieni su kitais. Jeigu mokykla neturi didelių darbo stalų, kur tilptų bent šeši mokiniai, galima naudoti paprastus suolus juos sustumiant į „salas“. Po keturis vienviečius/du dviviečius suolus vienai bendrai darbo vietai. Kiekvienoje „saloje“ vyksta skirtingos veiklos: kol mokytojas aiškina pamoką vieniems, kiti gali piešti, skaityti, spręsti užduotis ir t.t.

Kad mokiniai žinotų, kokia veikla siūloma skirtingose darbo vietose, ant stalo dedami sutartiniai ženklai, kurie taip pat žymi, ar veikla reikalauja absoliučios tylos ar tylaus bendradarbiavimo.

Jeigu veikla reikalauja susikaupimo, tylos ir savarankiško darbo, ant suolo dedama žuvis.

Jeigu veiklos metu reikės bendrauti, šnabždėtis, darbas vyks poroje ar grupėje, dedama gyvatė.

Mokytojo stalas pakeičiamas mažu staliuku, nes mokytojas visą laiką vaikšto tarp vaikų, teikdamas pagalbą, patardamas, kontroliuodamas aplinką.

Svarbu, kad kiekvienoje „saloje“ paskiriamas atsakingas mokinys, kuris tampa darbo vietos vadovu.

Tikslai

- ✓ Skatinti mokinių savarankiškumą ir atsakomybę už savo paties mokymąsi ir mokymosi situacijos valdymą;
- ✓ Auginti grupinius ryšius;
- ✓ Ugdyti priklausymo bendruomenei/grupei/klasei jausmą.

Dalyviai

Mokiniai ir mokytojai.

Rekomenduojamas mokinių amžius ir dalyvių skaičius

Įrankis tinkamas naudoti nuo 6 metų. Dalyvauja visa klasė.

Laikas

Atitinka užsiėmimų pagal nuolatinį tvarkaraštį laiką.

Inventorius

Pagrindinės priemonės darbui atlikti pateikiamos „salos“ viduryje nedideliuose indeliuose, pieštukinėse, dėžutėse ir t.t. Kadangi priemonės laikomos bendrai ant stalo, mokiniams nereikia jų nuolatos nešiotis į mokyklą iš namų, tokiu būdu ugdoma atsakomybė už naudojimąsi bendru turtu, mokyklos nuosavybe.

Mokinių asmeniniai daiktai laikomi atskirai dėžutėse, drobinuose maišeliuose, lentynėlėse ar pan. Kiekvienas priemonių rinkinys turi būti pažymėtas mokinio vardu ir patalpintas į bendrą stalčių, spintelę ar kt. šalia kitų. Šios priemonės taip pat paliekamos klasėje ir naudojamas pagal poreikį užsiėmimų metu.

Vieta

Klasė.

Reikalavimai mokytojui

Komunikaciniai – bendravimo įgūdžiai:

- ✓ Mokėti kurti malonią, pasitikėjimą keliančią, nešališką atmosferą.
- ✓ Dėmesingai organizuoti suolų išdėstymą/darbą grupėse, kuris skatintų mokymąsi.

Profesiniai gebėjimai:

- ✓ Kelti mokinių atsakomybės lygį.
- ✓ Skatinti mokymosi įsivertinimo procesą.

- ✓ Organizuoti ir vesti individualius ir grupinius užsiėmimus tiek didelėse, tiek mažose grupėse.
- ✓ Pastebėti vaiko elgesį, keliantį jo mokymosi kokybę.
- ✓ Įtraukioju būdu perteikti drausmės reikalavimus.
- ✓ Suaktyvinti numanomas, mokinių turimas žinias.
- ✓ Užimti vadovaujančio asmens vaidmenį.

Organizaciniai gebėjimai:

- ✓ Paruošti erdvę ir valdyti laiką įtraukiojo ugdymo veiklose.

Akcentai

- ✓ Kiekvienas mokinys turi turėti pastovią, jam priskirtą, lengvai prieinamą vietą, kuri nekis visų mokslo metų eigoje, ir kurioje jis galės laikyti savo asmeninius daiktus, reikalingas mokymuisi priemonės ir t.t
- ✓ Kiekvienas suolas laikomas darbo grupės veiklos vieta ir turi būti pažymėtas tos grupės sugalvotu logotipu.
- ✓ Ant suolų padėtas inventorių, mokomoji medžiaga turi būti išdėstyta tokiu eiliškumu, kurio „reikalauja“ veikla.
- ✓ Stalai visada turi būti švarūs, nuvalyti, prie jų pristumtos kėdės.

Įrankis: „Agora“

Šio įrankio tikslas stiprinti priklausomumo bendruomenei jausmą ir ugdyti mokinių atsakomybę.

Fizinis aplinkos paruošimas, kuris primintų agorą, parodys mokiniams šios priemonės svarbą. Dalis mokymosi laiko, paskirta savarankiškai veiklai ar mokytojo vedamoms diskusijoms agoroje, ugdyt mokinius aktyviais ir atsakingais piliečiais.

Aprašymas

Klasėje agora laikoma vieta, kuri įrengta taip, jog ten patogiu dirbti didelėms grupėms, kurioje galima organizuoti bendras veiklas, susibūrimus, pavyzdžiui:

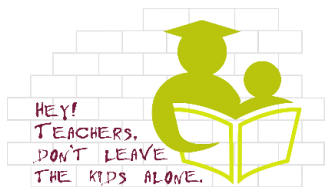
- ✓ Skaityti pasakojimus;
- ✓ Vesti diskusijas;
- ✓ Nuspręsti, susitarti dėl būsimų užsiėmimų ir supažindinti su planuojamų veiklų kalendoriumi;
- ✓ Išklauyti mokytojo aiškinimus ir pamatyti rodomus darbų atlikimo pavyzdžius.

Klasės agora yra sąlyginė vieta, dažniausiai ji būna įrengta kampe tarp dviejų sienų ir nuo bendros klasės erdvės dalinai atskiriama spinta, spintelių bloku ar pan.

Mokytojas planuoja bendras veiklas, todėl mokiniai iš anksto yra informuojami apie susibūrimų agoroje laiką ir turi patys laiku ten pasirodyti. Mokiniai atsakingai dirba savo darbus, kartu stebėdami laiką ir planuodami veiklas taip, kad nepraleistų bendro susirinkimo. Tokiu būdu, be atsakomybės, ugdomas ir mokinių susitelkimas darbui, o mokytojo kontrolė tampa nereikalinga.

Be to, kad agoroje vyksla nuolatiniai dienos ar savaitės veiklų aptarimai, ten taip pat skaitomos bendros istorijos, dainuojamos pasisveikinimo ir atsisveikinimo dainos, vedamas ryto

ratas. Vėliau, dienos metu, agora laikoma tylos zona, kurioje tinka skaityti pasirinktą knygą neišeinant iš klasės.

Tikslas

- ✓ Plėtoti klausymo(si) įgūdžius;
- ✓ Auginti atsakomybės jausmą pasitelkiant socialinius santykius;
- ✓ Kelti geros savijautos lygį pasitelkiant bendravimą patogioje, poreikius atliepiančioje aplinkoje.

Dalyviai

Mokiniai ir mokytojai.

Rekomenduojamas dalyvių amžius ir skaičius

Įrankis tinkamas naudoti nuo 6 metų. Dalyvauja visa klasė.

Laikas

Užsiėmimo trukmė priklauso nuo planuojamos veiklos.

Inventorius

Suoliukai, kilimai, pagalvėlės sėdėjimui.

Vieta

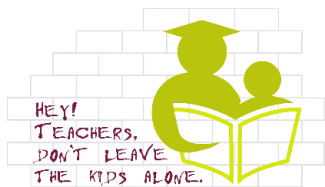
Klasės kampas, kuriame įrengiamos patogios sėdėjimo vietos: sustatomi suolai, išdėliojamos pagalvėlės, patiesiami nealergizuojantys kilimai.

Reikalavimai mokytojui

Komunikaciniai – bendravimo įgūdžiai:

- ✓ Kurti pasitikėjimu ir bendravimu grįstą mokymosį aplinką;
- ✓ Motyvuoti, įtraukti, padrąsinti;
- ✓ Organizuoti aktyvųjį klausymą;

- ✓ Būti empatišku;
- ✓ Gebėti slopinti savo požiūrį;
- ✓ Priimti kito nuomonę;
- ✓ Formuoti socialinius įgūdžius, tokius kaip: kitokios nuomonės gerbimas, gebėjimas įtikinti, argumentuotai paaiškinti...

Profesiniai gebėjimai:

- ✓ Kelti mokinių atsakomybės lygį;
- ✓ Organizuoti ir vesti individualius ir grupinius užsiėmimus tiek didelėse, tiek mažose grupėse;
- ✓ Vadovauti gurpei;
- ✓ Pastebėti vaiko elgesį keliantį jo mokymosi kokybę;
- ✓ Įtraukioju būdu perteikti drausmės reikalavimus.

Organizaciniai gebėjimai:

- ✓ Paruošti erdvę ir valdyti laiką įtraukiojo ugdymo veiklose;
- ✓ Koordinuoti klasės užsiėmimus, integruojant veiklas į metinį planą.

Akcentai

Pasirūpinkite tinkama vieta ir baldais.

Baldai yra pagrindiniai ypatingos vietos požymiai: pavyzdžiui, pertvarų išdėstymas sukuria jėgimą, primenantį vaikams, kad jie žengia į ypatingą vietą, kurioje galioja tam tikros taisyklės, ir kurių turi būti laikomasi. Kilimai suteikia žaislingumo. Vaikai gali klausytis paaiškinimų sėdėdami, klupodami ant žemės, tokių būdu pereinama iš formalaus bendravimo į neformalų, sustiprinamas klausymo momentas, padidėja koncentracija ir bendravimas tampa daug veiksmingesnis.

Įrankis: Metinis planavimas

Bendruomenės svarbos pripažinimas daro mokyklą efektyvesnę. Ji leidžia pagerinti kiekvieno mokinio mokymąsi, nes reikalauja iš mokytojų keitimosi gerąja patirtimi, skatina sąveiką tarp mokinių, tiek bendraamžių, tiek tarp vyresnių ir jaunesnių, taip pat skatina tėvų dalyvavimą. Iš mokyklos perspektyvos bendruomenės įtraukimas leidžia dalintis problemomis ir ištekliais, sunkumais ir galimybėmis.

Metinio planavimo įrankis yra apie tai, jog paruošti ilgalaikiai planai, bendras siūlomų užsiėmimų paveikslas, turėtų būti paskleidžiamas visai bendruomenei, siekiant sulaukti atsiliepimų, pataisymų, bendradarbiavimo galimybių ir t.t.

Aprašymas

Metinių veiklų planas pateiktas kalendoriaus principų yra pagrindinis įrankis leidžiantis nepasimesti veiklų gausoje, juo vadovaujantis viskam pasiruošti ir atlikti laiku.

Tam reikia:

- ✓ dalintis planais su mokiniais;
- ✓ paruošti veiklų kalendoriaus plakatą;
- ✓ pakabinti matomoje vietoje, kad galima būtų juo vadovautis, tikslintis veiklas, sekti ir planuoti.

Kas turėtų būti įtraukta:

PRADŽIOJE pagrindiniai užsiėmimai: mokomieji (pamokos, grupinės veiklos, atviros pamokos, teminės pamokos, mokymai...), tarpinė veikla (atvykimas į klasę, išvykimas, pietų pertraukos, popamokinė veikla...), išskirtiniai užsiėmimai (ekskursijos, išėjimai už mokyklos ribų, vakaronės, šventės ir kt.).

PABAIGOJE šalutiniai užsiėmimai (labiau su organizacinius reikalais, mokytojo veikla susijusios veiklos): susirinkimai mokykloje (darbo grupių, metodiniai, klasės, mokyklos

susirinkimai, posėdžiai), kursai mokytojams, bendruomenės nariams, pasidalijimo gerą patirtimi, refleksiniai susitikimai, o taip pat pamokų, mokyklos darbo laikas.

Tikslai

- ✓ Tinkamai organizuoti mokyklos gyvenimą, patikslinant ir suskirstant įsipareigojimus;
- ✓ Padaryti mokyklą atvirą visiems: mokiniams, mokytojams, vadovams, tėvams/globėjams ir išoriniams asmenims (idėja yra ta, kad mokyklos turi tapti skaidrios, skelbti veiklas, jas įsivertinti);
- ✓ Nedelsiant peržiūrėti mokyklos ir klasių koncentrų, atskirų klasių kasdienes veiklas ir iniciatyvas;
- ✓ Atnaujinti mokslo metų planus, juos taisyti, jais vadovautis, ir gale metų vertinti, reflektuoti.

Dalyviai

Mokytojai, mokiniai, tėvai/globėjai.

Laikas

Metų pradžioje prasideda pagrindinio plano realizavimas. Galima „įdarbinti“ mokytojus, mokinius, kad mokslo metų eigoje atliktų taisymus ir pakeitimus. Viduryje ir gale mokslo metų organizuojamas susirinkimas (tėvai, mokiniai, mokytojai, administracija, kiti atsakingi ar prisidėję asmenys) apžvelgiama, aptariama plano eiga, pakeitimai. Į plano taisymus rekomenduojama atsižvelgti planuojant veiklas ateityje.

Inventorius

Plakatas, spalvoti žymekliai, klijai, iliustruotos kortelės, ...

Vieta

Metinis planas turi būti iškabintas gerai matomoje ir lengvai prieinamoje vietoje.

Reikalavimai mokytojui

Komunikaciniai – bendravimo įgūdžiai:

- ✓ Dalintis informacija ir turimais gebėjimais darbo grupėje;
- ✓ Palaikyti mokinį ir teikti motyvuojantį grįžtamąjį ryšį.

Profesiniai gebėjimai:

- ✓ Įtraukti į programas ir vertinti įsitraukimą mokymosi procese;
- ✓ Skatinti mokinių, mokytojų, tėvų/globėjų refleksiją apie įtraukiojo ugdymo patirtį mokslo metų gale.

Organizaciniai gebėjimai:

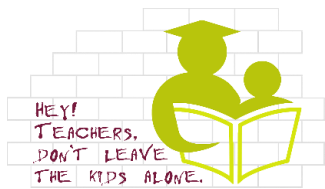
- ✓ Paruošti erdvę ir valdyti laiką įtraukiojo ugdymo veiklose.

Akcentai

Planuojant, svarbu įtraukti visus mokytojus, mokinius, tėvus/globėjus, kitus susijusius asmenis. Kuo aukštesnis bendradarbiavimo lygis, tuo stipresnė mokyklos bendruomenė.

Ruošiant plakata, aptariant veiklas svarbu vengti specifinių terminų, kalbėti paprastai ir suprantamai. Vaizdinė priemonė turėtų būti estetiška, neperkrauta smulkiom detalėm.

Jrankis: Atsakomybės/užduočių lenta

Šis įrankis skatina kurti aplinką, kad niekas nebūtų atmestas, kur kiekvienas mokinys turi atsakomybę už kitus. Per jį įgyvendinama individuali programa, kai kiekvienas mokosi pagal savo kognityvines ir emocines savybes.

Mūsų atlikti tyrimai (Priedas 2 - Tyrimo rezultatai) parodė, kad šis įrankis: „Kelia atsakomybės lygį, skatina draugiškumą ir bendradarbiavimą tarp mokinių.“ (Lietuva) taip pat skatina bendradarbiavimą grupinėje veikloje: „Ugdo mokinių jausmingumą, žmogiškumą, pozityviai veikia asmens socialinę elgseną, leidžiai suvokti savo individualumą, kartu pagarbiai priimant kitų skirtynes, plečia fantaziją, skatina veiklas, kurių metu atrandami nauji dalykai.“ (Lenkija); „Kiekvienas mokinys atlieka savo vaidmenį klasėje, o tuo pačiu priklauso ir nuo kitų. Visi bendrai siekia vieningo tikslo.“ (Kipras); „Šis įrankis skatina grupes pasilyginti, nes reikalauja nuolatinės priežiūros ir stebėjimo.“ (Italija).

Aprašymas

Priemonės esmė tame, kad mokiniai patys prisima atsakomybę, pasirinkdami atlikti tam tikrus mokytojo nurodytus darbus.

Mokytojas kviečia kiekvieną mokinį atskirai tam, kad supažindintų su paskirta veikla, jos atlikimo eiga ir tikimusi rezultatu. Vaikams paskiriami darbai ne tik susiję su klasės rutina, pertraukomis, bet ir užsiėmimų metu kiekvienoje „saloje“. Eiga:

- ✓ pagal mokytojų rekomendacijas mokinys vykdo veiklą/teikia pagalbą bendraklasiams pamokoje;
- ✓ kartu su kitais atsakingais už darbus „vadovais“ ateina į bandrus mokytojo ir mokinių pasitarimus;

- ✓ padeda ir skatina savo gurpes laikytis drausmės taisyklių.

Rekomenduojama vieną kartą per savaitę rengti susitikimą, kuriame, padedami mokytojo, mokiniai pabrėžia teigiamus aspektus, parengia suvestinį pranešimą apie savo darbą ir pateikia pasiūlymus, kaip ištaisyti neigiamus aspektus; ataskaita pristatoma ir aptariama su visa klase.

Tikslai

- ✓ Skatinti mokinius savarankiškai veikti atliekant klasės darbus;
- ✓ Ugdyti gebėjimus rūpintis kitais grupės/klasės nariais, aplinka, inventoriumi;
- ✓ Auginti asmeninės atsakomybės jausmą.

Dalyviai

Mokiniai.

Rekomenduojamas dalyvių amžius ir skaičius

Įrankis taikomas vaikams nuo 6 metų. Dalyvauja visa klasė.

Laikas

Atsakomybė už tam tikrą darbą tęsiasi mažiausiai 2 mėn., po to ją galima perleisti kitam mokiniui vėl mažiausiai 2 mėnesiams.

Inventorius

Lenta, kurioje pažymėti darbai/užduotys ir už jas atsakingi žmonės. Lentą galima papildyti iliustracijomis, nuotraukomis, kita vaizdine medžiaga.

Vieta

Klasė.

Reikalavimai mokytojui

Komunikaciniai – bendravimo įgūdžiai:

- ✓ Kurti pasitikėjimu ir bendravimu grįstą mokymosį aplinką;
- ✓ Motyvuoti, įtraukti, padrąsinti;
- ✓ Skatinti laikytis nustatytų taisyklių;
- ✓ Formuoti socialinius įgūdžius, tokius kaip: kitokios nuomonės gerbimas, gebėjimas įtikinti, argumentuotai paaiškinti ...

Profesiniai gebėjimai:

- ✓ Kelti mokinių atsakomybės lygį;
- ✓ Skatinti įsivertinimo procesą;
- ✓ Organizuoti ir vesti individualius ir grupinius užsiėmimus tiek didelėse, tiek mažose grupėse;
- ✓ Pastebėti vaiko elgesį keliantį jo mokymosi kokybę;
- ✓ Vadovauti gurpei.

Organizaciniai gebėjimai:

- ✓ Paskirstyti vaidmenis ir užduotis, teikiant svarbą kiekvienam.

Akcentai

Būtina:

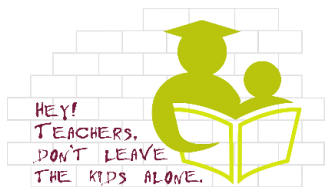
- ✓ stiprinti ir remti teigiamą studentų motyvaciją, pabrėžti įgūdžių augimą ir pasiektą rezultatą;
- ✓ iš anksto numatyti galimus sunkumus, susijusius su užduočių atlikimu ar problematišku elgesiu.

Pavyzdžiai

„Salos vadovas“ – užduotys ir vaidmenys

1. Jis/ji atiena pas mokytoją, kuris paaiškina ir duoda nurodymus, kaip padėti atlikti „saloje“ esančias užduotis.
2. Jis/ji padeda grupės draugams, kartu klauso bendrų mokytojo nurodymų.

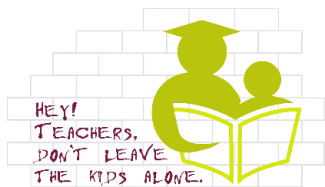

3. Mokytojas skatina jį/ją teikti pasiūlymus ir patarimus susijusius su grupės veikla.
4. Jis/ji padeda, primena ir skatina laikytis taisyklių.
5. „Salos vadovą“ paskiria mokytojas mažiausiai 2 mėnesiams.
6. Kartą per savaitę „salos vadovai“ kartu su mokytoju susirenka aptarti rezultatus, išsako teigiamus aspektus, nurodo neigiamus ir ieško sprendimų jiems taisyti. Šių susitikimų metu mokiniai pasižymi pastabas, kurias pristato baigiamajame susirinkime (po 2 mėnesių) visai klasei.

<i>Kitos atsakomybės/užduotys</i>	<i>Užduotys ir vaidmenys</i>
Atsakingas už inventorių (knygos, įvairios mokomosios priemonės, sąsiuviniai ir kt.)	Atsakingi už mokomųjų priemonių padalijimą, tvarką „saloje“ ir tvarkingai laikomas bendro naudojimo ir asmenines mokinių priemones lentynose, spintelėse ir pan.
Atsakingas už lankomumą ir/ar dalyvavimą	Žymi atvykusius į mokyklą, dalyvaujančius ir nedalyvaujančius pamokos veiklose
Atsakingi už raštinės priemones	Dalina ir prižiūri, kad visose darbo vietose netrūktų raštinės reikmenų.
Tvarkdariai	Nuvalo suolus prieš pamokas, po pamokų, taip pat prieš/po pietų pertraukos, jeigu valgoma klasėje.

Įrankis: Tikslų iškėlimas

Šis įrankis buvo parengtas remiantis konstruktyvistinėmis teorijomis apie mokymą(si) ir suvokimu, kaip svarbu kiekvienam mokiniui atlikti pagrindinį vaidmenį savo ugdymosi procese.

Visų pirma, įtraukiant mokinį į tikslų, kurių jis pats turi siekti, kėlimo procesą, ugdo atsakomybę ir motyvuoja jį įsipareigoti ir tobulėti.

Aprašymas

Mokytojas su visa klase sutartia, kokias teises ir pareigas kiekvienas turi. Sudaromas trijų dalių sąrašas, kuriame išskiriamos teisės, pareigos ir veiksmai užtikrinantys abu veiksnius. Sudarant sąrašą akcentuojama pagarba ir lygybė visiems, tiek dėl lyties, tikėjimo, negalios, tiek dėl priklausymo etninių mažumų grupei ar kt. Kai šie dalykai aptariami, mokytojas su kiekvienu mokiniu pasikalba asmeniškai ir padeda išsikelti savo elgesio/mokymosi tikslą. Jis turi būti aiškus ir pamatuojamas.

Mokytojas paskiria laiką, kada bus tikrinama, ar tikslas pasiektas. Tikslui pasiekti visada skiriama 2 savaitės, paskui keliamas naujas tikslas.

Tikslo pasiekimas gali būti kažkokios problemos sprendimo dalis arba visiškai išsprendimas, jei problema nedidelė, nereikalaujanti daug pastangų. Savarankiškas tikslų kėlimas ugdo mokinių atsakomybės už savo veiksmus jausmą. Pačių išsikelti tikslai yra prasmingesni ir skatina labiau pasistengti siekiant, kas užsibrėžta.

Tikslai

- ✓ Išsikelti asmeninius tikslus (susijusius su elgesiu, socialine aplinka, emocijomis...);
- ✓ Pasiskirti tikslus vadovaujantis duotais kriterijais;
- ✓ Ugdyti atsakomybę.

Dalyviai

Mokiniai ir mokytojai.

Rekomenduojamas dalyvių amžius ir skaičius

Įrankį rekomenduojama taikyti ne jaunesniems kaip 9 metų vaikams. Tinkamas naudoti 20-25 mokiniams.

Laikas

Aptarti ir padėti išsikelti tikslus su kiekvienu mokiniu trunka 40-80 min.

Inventorius

Pagalbinės kortelės padedančios iškelti tikslus ir įvertinti pasiekimus.

Vieta

Kiekvienam mokiniui jo sėdėjimo vietoje pritvirtinamas jo išsikeltas tikslas, kaip priminimas, kokių veiksmų turėtų imtis ir, į ką labiau kreipti dėmesį.

Reikalavimai mokytojui

Komunikaciniai – bendravimo įgūdžiai:

- ✓ Motyvuoti, įtraukti, padrąsinti;
- ✓ Kurti pasitikėjimu ir bendravimu grįstą mokymosį aplinką.

Profesiniai gebėjimai:

- ✓ Nustatyti aiškius ir išmatuojamus tikslus;
- ✓ Organizuoti ir vesti individualius ir grupinius užsiėmimus tiek didelėse, tiek mažose grupėse.

Organizaciniai gebėjimai:

- ✓ Paruošti erdvę ir valdyti laiką įtraukiojo ugdymo veiklose.

Akcentai

Mokytojas taip pat gali sau išsikelti tikslą ir tokiu būdu tapti pavyzdžiu mokiniams.

Apdovanojimas už pasiektą tikslą neturi būti žaislas, saldainis ar kitas mėgstamas daiktas. Kaip apdovanojimą galima vaikams skirti korteles, ženkliukus, lipdukus ar kt., kuriuose pavaizduota arba užrašyta pasiektas tikslas ar su tuo susiję gebėjimai.

Šis įrankis gali būti panaudotas kaip metodinė priemonė pamokoje apie žmonių teises ir pareigas ir taisyklių laikymąsi bei kaip galima tai aiškiai pamatuoti.

Jrankis: Savitarpio pagalba mokantis

Ši praktika remiasi dviejų anglų filosofų ir pedagogų, Andrewo Bello ir Josepho Lancastero, nuo 18 iki 19 amžiaus pradžios propaguoju mokymu.

Vygotskis ir Piaget išskiria dvi teorines abipusio mokymosi naudas. Anot abiejų šių mokslininkų, tarpusavio pagalbos proceso metu vaikai mokosi bendravimo įgūdžių (žino, kaip klausytis, priimti kitą, žino, kaip laukti, gebėti vertinti partnerio pastangas ...), ugdo pažinimo gebėjimus, įgyjama naujų žinių.

Aprašymas

Savitarpio ugdymas(is) yra metodas, grindžiamas kooperaciniu požiūriu į mokymąsi, kuris apima darbą poromis ar mažose bendraamžių grupėse, kuriose vienas mokinys prisiima mokytojo vaidmenį ir moko kitus.

Mokiniai kalba apie tarpusavio pagalbos vaidmenį, nes mokytojo vaidmuo yra žaidžiamas pakaitomis.

Yra daug galimybių struktūrizuoti „savitarpio pagalbos“ priemonės naudojimą:

- ✓ mokinys, kuris veikia kaip „vadovas“ kitam;
- ✓ mokinys, kuris grupei vadovauja kaip „vadovas“;
- ✓ mokinys, kuris mokosi klasėje su visais;
- ✓ mokinys, kuris koordinuoja veiklą grupėje;
- ✓ tam tikros rūšies sunkumus patiriantis mokinys, kuris padeda kitam.

Tikslai

- ✓ Skatinti savarankišką mokymąsi;
- ✓ Socialinių ryšių gerinimas;
- ✓ Diegti socialinę įtrauktį mažose grupėse.

Mokiniui - mokytojui:

- ✓ Kelti mokymosi lygį;
- ✓ Kelti pasitikėjimą savimi;
- ✓ Didinti motyvaciją susijusią su mokykla;
- ✓ Skatinti laikytis taisyklių.

Mokiniui - mokiniui:

- ✓ Kelti mokymosi lygį;
- ✓ Gerinti bendravimo įgūdžius.

Dalyviai

Mokiniai.

Rekomenduojamas dalyvių amžius ir skaičius

Priemonė gali būti taikoma nuo 8 metų, visai klasei ar suskirstant mokinius į mažesnes grupes.

Laikas

Savitarpio pagalba rekomenduojama organizuoti kartą ar du per savaitę, vienam susitikimui skiriant 30 - 45 min. Pageidautina įrankį taikyti pastoviu laiku.

Inventorius

Dienynas, kurį pildo mokinys – mokytojas mokydamas mokinius ir kurį koordinuoja tikrasis klasės mokytojas.

Užduotys ir kita mokomoji medžiaga pritaikyta mokinių savitarpio ugdymui(si).

Vieta

Jeigu yra galimybė, išeiti už klasės ribų į kitą kabinetą ar patalpą, kur nėra jokių pašalinių trikdžių ir kuri dar labiau sustiprina ir pabrėžia savitarpio pagalbos svarbą.

Reikalavimai mokytojui

Komunikaciniai – bendravimo įgūdžiai:

- ✓ Kurti pasitikėjimu ir bendravimu grįstą mokymosį aplinką;
- ✓ Motyvuoti, įtraukti, padrąsinti;
- ✓ Organizuoti aktyvųjį klausymą;
- ✓ Būti empatišku;
- ✓ Gebėti slopinti savo požiūrį;
- ✓ Formuoti socialinius įgūdžius, tokius kaip: kitokios nuomonės gerbimas, gebėjimas įtikinti, argumentuotai paaiškinti...

Profesiniai gebėjimai:

- ✓ Suaktyvinti numanomas žinias;
- ✓ Įtraukti į programas ir vertinti įsitraukimą mokymosi procese;
- ✓ Palengvinti visų vaikų mokymąsi.

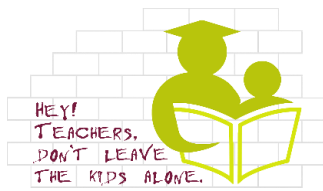
Organizaciniai gebėjimai:

- ✓ Valdyti laiką.

Akcentai

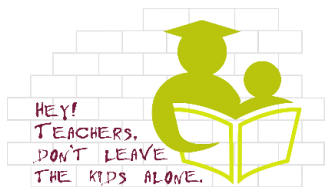
- ✓ Būtina iš anksto parengti mokytojo vaidmenį atliekančius mokinius ir nustatyti tarpusavio įsipareigojimus su mokiniais, galima parengti rašytinės sutarties formą.
- ✓ Atkripti dėmesį, kad siejami tikslai būtų realūs ir atitiktų mokinių kontekstą.
- ✓ Kruopščiai parinkti mokinių poras, kad tarp jų nebūtų didelės atskirties ar per nelyg gerų artimų santykių.

- ✓ Negalima tiesiogiai kištis į mokinio - mokytojo vaidmenį, bet svarbu priminti, kad šis prisiima atsakomybę už mokymą.
- ✓ Teikite tinkamą grįžtamąjį ryšį, įsitraukite, jei situacija kritinė ir atsitraukite, kai pora sėkmingai „veikia“.

Įrankis: Šachmatai ugdymo procese

Šachmatai – veikla, kuri švietimo tikslais dažnai naudojama ugdymo kontekste, bet gali būti naudojama novatoriškoje perspektyvoje, derančioje su įtraukiojo ugdymo(si) projekto tikslais.

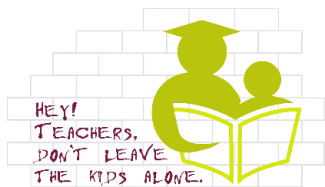
Šachmatų žaidimas leidžia kurti pažinimo, socialinius, emocinius santykius. Šis žaidimas, jei naudojamas pagal tam tikrą modalumą, kurį sudaro mokytojai, tėvai, vaikai pagal skirtingas žaidimų poras (tėvai- vaikai, mokytojai, mokytojai-tėvai ...), gali neabejotinai padėti kurti "bendruomenę", kuri yra empatiška, dėmesinga ir įsiklausanti į kito poreikius.

Aprašymas

Sparčiai didėjant naujos informacijos srautui, tobulėjant technologijoms mokiniai susiduria su iššūkiu – kaip iš didžiulio informacijos srauto pasirinkti tinkamą informaciją, vertinti, argumentuoti sukauptos informacijos tinkamumą ir patikimumą bei mokėti ja pasinaudoti naujose situacijose. Vieni iš svarbiausių XXI a. švietimo tikslų - ugdyti gebėjimą spręsti problemas, kritinį mąstymą, kūrybiškumą, dėmesio sutelkimą. Pedagogai praktikai įsitikinę, kad vienas iš būdų pasiekti šiuos tikslus yra įtraukti šachmatų į ugdymo procesą, nes šachmatai skatina vaiką mąstyti ir spręsti susidariusias problemas, ieškoti alternatyvų ir nepasiduoti tol, kol nebus išnaudoti visi galimi variantai. Šachmatai – puikiai ugdantis kantrybę ir mokantis ilgesnį laiką sutelkti dėmesį į tam tikrus dalykus, protą lavinantis, mokantis savarankiškai mąstyti ir veikti žaidimas. Šachmatai padeda ugdytis ir garbingumą. Žaidžiant šachmatais neįmanomi apgaulės elementai. Tai ypač sąžiningas žaidimas, ugdantis atsakomybę už savo veiksmus ir to, ką darai, pasekmes.

Atsiradus skaitmeniniams įrenginiams, galima žaisti ir prieš kompiuterį, ir su internete vienu ar keliais žaidėjais. Internetu galima susisiekti su šachmatininku bet kuriame pasaulyje

kampelyje ir su juo pasivaržyti. Šis žaidimas tampa bendravimo būdu, plečia pažinčių ratą, padeda įtraukti vaikus į bendras veiklas, tad gali būti naudojamas ir kaip įtraukiojo ugdymo įrankis.

Tikslai

- ✓ Skatinti įtraukijį mokymąsi;
- ✓ Didinti ir plėsti socialinius ryšius.

Dalyviai

Mokiniai, mokytojai, tėvai/globėjai.

Laikas

Laikas priklauso nuo to, kokios veiklos metu naudojami šachmatai:

5 – 10 min., jei integruota pamokos metu kaip mokymosi priemonė;

1 val. jei vyksta šachmatų turnyras tarp klasių.

Inventorius

Šachmatų lenta. Dvi šachmatų armijos – baltųjų ir juodųjų.

Skaitmeninis šachmatų žaidimas, jeigu naudojama skaitmeninė įranga, interneto ryšys.

Vieta

Klasė arba bet kuri kita patalpa, vieta už mokyklos ribų.

Reikalavimai mokytojui

Komunikaciniai – bendravimo įgūdžiai:

- ✓ Motyvuoti, įtraukti, padrąsinti;
- ✓ Kurti pasitikėjimu ir bendravimu grįstą mokymosį aplinką.

Profesiniai gebėjimai:

- ✓ Organizuoti ir vesti individualius ir grupinius užsiėmimus tiek didelėse, tiek mažose grupėse.

Organizaciniai gebėjimai:

- ✓ Paruošti erdvę ir valdyti laiką įtraukiojo ugdymo veiklose.

Akcentai

Mokytojui nebūtina mokėti gerai žaisti šachmatais. Pakanka žinoti pagrindinius figūrų ėjimus. Kaip metodiškai taikyti ugdymo(si) procese bei įtraukiant vaikus į bendras veiklas, mokytojai gali sužinoti metodiniuose leidiniuose.

Mokytojas turi būti susipažinęs su edukaciniais šachmatų naudojimo ugdyme aspektais.

Įrankis: Robotika

Aprašymas

Robotika – tai mokslas apie robotus ir išmaniąją techniką, kuri sparčiai vystosi šiandieniniame pasaulyje. Kaip robotika jungia daug mokslo šakų, taip robotai pritaikomi daugelyje sričių: pramogoms, sunkiojoje, lengvojoje ir karo pramonėje, medicinoje, žemės ūkyje ir, žinoma,

įvairiose mokslinių tyrimų srityse. Robotika taip pat tampa neatsiejama ugdymo dalimi. Kaip kad šiandien namuose turime kompiuterius, taip rytoj turėsime ir robotus, todėl pažintis su šia technologija naudinga tiek pradedantiems, tiek patyrusiems specialistams.

Metodika „Mokomoji robotika mokiniams su mokymosi sunkumais“ skirtas pademonstruoti, kad vaikų kognityvinis vystymasis gali būti pagerintas tarpininkaujant robotams. Metodika siūlo veiklos modelį, kuriuo siekiama skatinti mokinių pažintinius procesus lygiagrečiai ugdant bendruosius gebėjimus bei socialinius įgūdžius ir tam pasinaudojant robotų savybe įtraukti į ugdymo procesą.

Sukurti mokymo scenarijai, kuriuose robotai panaudojami mokinių, turinčių mokymosi sunkumų, ugdymui. Scenarijai buvo sukurti atsižvelgiant į mokytojų ir mokinių poreikius bei panaudojant mokomųjų dalykų, kurie mokomi pagal bendrąsias programas, turinį. Robotų mokymo priemonės ir scenarijai išbandyti ir testuoti šalyje.

Metodika leidžia lanksčiai žvelgti į individualius vaikų poreikius grupėje. Jos pagrindu organizuojamus užsiėmimus bus paprasta įgyvendinti grupėse bei diferencijuoti pagal veiklos sudėtingumą pritaikant prie vaikų su įvairiais raidos sutrikimais poreikių.

Procesą, kurio tikimasi iš sutrikusios raidos vaikų, atspindi šis teiginys: „Stebėti bendruosius gebėjimus ir socialines kompetencijas kituose dalyviuose, vėliau savyje,

praktikuoti bendruosius gebėjimus ir socialines kompetencijas didaktinėje ir žaidybinėje aplinkoje ir perkelti įgūdžius į realų kontekstą“ (Hutchings ir kt., 2008).

Esminis akcentas bendrųjų gebėjimų ir socialinių įgūdžių lavinime yra situacijų, kuriose būtų galima praktikuoti šiuos įgūdžius sudarymas. Jos turėtų būtų artimos realioms situacijoms ir paskatinti mokymosi patirtį pritaikyti gyvenimiškoje aplinkoje.

Užsiėmimuose galima naudoti įvairius scenarijus, kurie padėtų ugdyti bendruosius gebėjimus ir socialinius įgūdžius. Sėkmę užtikrins užsiėmimo vadovo gebėjimas skatinti dalyvius toliau taikyti išmokus įgūdžius praktikoje.

Užsiėmimą organizuoti reikėtų tokia tvarka:

- ✓ Paašškinkite, ko bus mokoma. Grupės dalyviams mokytis seksis daug lengviau, jeigu jie supras, ką turi išmokti ir kodėl – t.y. matys tikslą ir prasmę.
- ✓ Teikite pagalbą. Grupės dalyviai bus labiau linkę mokytis ir daug labiau pasitikės savimi, jeigu jie jaus nuolatinį pozityvų ryšį su vadovu.
- ✓ Skatinkite mokymąsi. Grupės dalyviai bus labiau linkę tęsti mokymąsi, jeigu tikės, kad įgūdžiai, kurių mokosi, jiems naudingi ir pravers ateityje.
- ✓ Sudarykite galimybes praktikai. Grupės dalyviai bus labiau linkę mokytis, jeigu turės praktikos išbandyti įgytus įgūdžius realiose situacijose arba situacijose panašiose į tas, kurios buvo sudarytos užsiėmimų metu. Išmoktų įgūdžių taikymas praktikoje turėtų būti programos dalimi.

Užsiėmimų planas:

- ✓ Komandos(-ų) sudarymas;
- ✓ Roboto surinkimas (pareigos, vardas, pristatymas);
- ✓ Misijos – istorijos pateikimas;
- ✓ Užduoties – problemos formulavimas;
- ✓ Robotuko programavimas;
- ✓ Programos testavimas, taisymas;

- ✓ Rezultatų pristatymas;
- ✓ Lenktynės tarp grupių.

Tikslas

- ✓ Skatinti mokinius turinčius specialiųjų ugdymo(si) poreikių stebėti kitus ir „atspindėti“ pagrindines socialines kompetencijas;
- ✓ Žaidybinėje mokomojoje aplinkoje taikyti pagrindinius socialinius įgūdžius, perimti juos iš žaidimo ir gebėti taikyti realiame kontekste.

Dalyviai

Mokiniai, mokytojai, tėvai/globėjai.

Laikas

Rekomenduojama vieno užsiėmimo trukmė - iki 90 min. Visa programa turėtų būti sudaryta iš 8-10 užsiėmimų ir galėtų tęstis nuo keleto savaitių iki 1-2 mėnesių. Taip pat gali būti naudojama daug intensyvesnė kursų forma.

Inventorius

Speciali įranga - Edurob Robot Controller; EV3 - files: part 1 - Geometric Shapes.

Vieta

Klasė.

Reikalavimai mokytojui

Komunikaciniai – bendravimo įgūdžiai:

- ✓ Kurti pasitikėjimu ir bendravimu grįstą mokymosį aplinką.

Profesiniai gebėjimai:

- ✓ Išmanyti IT;

- ✓ Organizuoti ir vesti individualius ir grupinius užsiėmimus tiek didelėse, tiek mažose grupėse.

Organizaciniai gebėjimai:

- ✓ Paruošti erdvę ir valdyti laiką įtraukiojo ugdymo veiklose.

Akcentai

Robotų panaudojimas turi didelį potencialą vaikų su raidos sutrikimais ugdyme, tačiau su tokiais vaikais dirbančių specialistų kaip panaudoti robotiką. mokykloje dar nėra mokoma, Labai tikėtina, kad savo darbe ugdytojai taip pat nesusidūrė su robotais ir neturi tokio darbo patirties. Dėl šios priežasties metodikoje pateikiama teorija, leidžianti minimaliai susipažinti ir suprasti šios technologijos taikymo ypatumus.

Užsiėmimus rekomenduojama organizuoti mažose grupėse: grupės turėtų būti sudarytas atsižvelgiant į turimą robotikos rinkinių kiekį, orientuojantis, kad optimaliausias skaičius vienam konstravimo rinkiniui yra 2-4 dalyviai. Bendras vieno užsiėmimo dalyvių skaičius neturėtų viršyti 8-12 vaikų. Tai užtikrins optimalų dalyvavimą diskusijose, taip pat galimybę dirbti poromis.

Pavyzdys: Pamokos scenarijus

Pamokos scenarijaus pavadinimas: Geometrinės figūros: susipažinti ir atpažinti figūras su robotu pagalba

Aprašas. Ugdyti pažinimo gebėjimus – žinoti, kas yra 30, 90 laipsnių kampas; Ugdyti geometrinių figūrų - kvadratas, stačiakampis, trikampis ir apskritimas – suvokimas.

Pamokos scenarijaus tipas. Instrukcinis (mokytojas pasako, ką daryti); Problemų sprendimo.

Mokinio profilis. Standartinių gebėjimų.

Mokymo sritis. Priežastis ir pasekmė; Problemos sprendimas; Komunikavimas.

Mokymo tikslai. Išspręsti užduotis, kuriose reikia skaičiuoti ir naudoti geometrines figūras.

Resursai. Edurob Robot Controller; EV3 - files: part 1 – Geometric Shapes

Diferencijavimas. Robotas gali atlikti eilę veiksmų iš pateiktų pasirinkimų; Galima kurti savo veiksmų seką, panaudojant komandas robotui, kad pasiekti norimą tikslą.

Užsiėmimo aprašymas

Roboto paruošimas. Patikrinti, kad numatyta programa yra įkeltą į robotą.

Robotas atliks iš anksto užprogramuotus veiksmus – nuvažiuos konkrečios figūros trajektoriją. Robotas (EV3) taip pat gali atlikti konkrečius judesius (pvz., judėti į priekį 1 arba 2 atkarpas, pasisukti 90 laipsnių į dešinę arba kairę, pasisukti 120 laipsnių į dešinę arba kairę), kad studentai galėtų susikurti savo figūras.

1 žingsnis.

Mokinys turi atpažinti geometrines figūras ir parodyti robotui, rodydamas atitinkamą kortelę. Mokytojas (ar robotas) prašo studento rasti tam tikrą formą. Mokinys pateikia informaciją rodydamas kortelė robotui. Mokytojas arba robotas, priklausomai nuo nustatymo, vertina studento atsakymą. Parodžius teisingą figūrą, inicijuojamas sveikinimas (panaudojamas spalvų jutiklis- parodžius tam skirtą kortelę).

Robotas nuvažiuoja trajektoriją pagal parodytą formą ir sugroja garsą.

2 žingsnis.

Mokinys turi nurodyti robotui komandas, kad šis nuvažiuotų reikiamos formos trajektoriją. Mokytojas apibūdina mokiniui formą, kurią robotas turi nuvažiuoti. Mokinys turi parodyti atitinkamas komandas, kad robotas važiuoti reikiama trajektorija - nurodydamas atitinkamą skaičių, kiek žingsnių važiuoti į priekį arba kiek reikia pasisukti. Sudėtingumas gali būti pakeistas keičiant kortelių pasirinkimų skaičių ir geometrinių formų sudėtingumą. Rezultatą vertina mokytojas.

Galutinis tikslas: teisingai parinkti tinkamą komandą ir nuvažiuoti su robotu teisingą geometrinę figūrą.

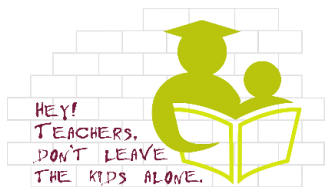
Roboto vaidmuo: Robotas judės pagal mokinio parodytas komandas; Robotas veiks kaip: Demonstruotojas; Atgalinio ryšio / paskatinimo pateikėjas.

Mokytojo vaidmuo. Paruošti roboto programą – susieti nuvažiuojamas atkarpas su atitinkamais skaičiais, pasisukimo kampais – su kortelėse nurodytais kampais; paruošti komandas, kuriose robotas nuvažiuoja pilną geometrinę figūrą - keturkampį ir trikampį. Padrąsinti, pakomentuoti mokinių valdomų robotų braižomas figūras.

Vertinimo kriterijai. Teisingai pasirinktų kortelių su geometrinių figūrų skaičius Teisingai “nubraižytos” geometrinės figūros.

Grįžtamojo ryšio metodai. Parodžius teisingą geometrinę figūrą – robotas sugroja sveikinimo garsą.

Įrankis: Monografija

Įrankis įtrauktas į institucinės pedagogikos perspektyvą, kurią įkūrė Fernand Oury ir Aïda Vasquez. Nuo 1960 m. monografija praktikuojama Prancūzijoje, Belgijoje ir Italijoje. Tai nuolatinio ugdymo priemonė, kuria nuolat valdomi asmeniniai įgūdžiai ir ištekliai, taip pat būdai, kaip jie realizuojami ir pritaikomi situacijose, su kuriomis susiduriama.

Monografija yra nuolatinio ugdymo proceso konstravimo priemonė: ji pagrįsta mokinių tarpusavio santykio su jais besirūpinančiais asmenimis analize ir šių santykių daroma įtaka institucinei situacijai. Šis įrankis suteikia vieną ar daugiau reikšmių įvykiams, kas padeda suprasti ir/ar numatyti galimus pokyčius mokinių ugdyme.

Aprašymas

Monografija yra metodas, kuriame dalyvauja plati profesionalų grupė (klasės mokytojas, kiti pedagogai, reabilitacijos specialistai ...), jie sukuria bendrą vaizdą atkreipdami dėmesį į vaiko istoriją ir situaciją, kuria reikia pasirūpinti (negalios, socialinių sunkumų, pažeidžiamumo ir kt. situacijose).

Monografija pateikiama kaip kolektyvinio rašymo būdas, susidedantis iš atskirų dalyvių, kurie periodiškai rengia trumpus aprašus, padarytus stebint vaikus mokykloje, surenkant reikšmingus duomenis iš tėvų/globėjų ir kt.

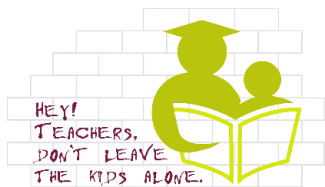
Monografijoje pereinama nuo „atskiro atvejo“ prie „istorijos“, nuo išskirtinės „diagnozės“ prie ilgalaikio „kelio“ idėjos.

Visų pirma, šis stebėjimas vyksta sistemingai.

Kiekvienas monografijos dalyvis periodiškai stebi ir anotuoja mokinio elgesį, tam tikrą požiūrį, veiklos vykdymo būdą ir t.t.

Iš visų stebėjimų, atrenkami ir bendram aptarimui pateikiami tie, kurie laikomi svarbiausiais.

Kolektyviai bandoma suprasti įvykius. Iš pastebėjimų, iš kritikos, iš laisvųjų asociacijų gimsta hipotezė, kuri formuluojama ir taisoma. Visi monografijos dalyviai gauna progą išreikšti save per kritiką, pastabas ir klausimus.

Diskusijos pabaigoje pereiname prie planavimo. Pabaigoje skiriama laiko vertinti tai, kas pasakyta, ir surinkti pasiūlymus ateičiai.

Monografija išreiškiama kaip pasakojimas, kaip „ugdymo istorijos“ rekonstrukcija, gali tapti kompleksiniu įrankiu, kuriuo vadovaujantis pedagogai gali būti orientuoti į platų tinklą, o ne vienos krypties ugdymo kelią; tai yra techninis darbo įrankis, dokumentacija, tačiau ji gali būti naudinga sprendžiant problemą visapusiškai ir ieškant priėjimo prie mokinio. Monografijos kūrimas reiškia sukurti interpretavimo procesą. Tai tampa įrankiu detalių tyrinėjimui, kurios gali padėti išjudinti procesą.

Tikslai

- ✓ Įvairių žinių šaltinių integravimas atsižvelgiant į individualų vaiko ugdymosi kelią;
- ✓ Reflektuoti, kas vyksta ugdymo santykiuose, dalyvaujant grupės nariams;
- ✓ Kurti bendrus darbo etapus, kurie būtų naujų projektų pagrindas;
- ✓ Surinkti kuo išsamesnę vaiko istoriją ugdymo ir mokslo kontekste;
- ✓ Dirbti siekiant sukurti ugdymo dokumentus, kurie viršytų asmeninę atmintį;
- ✓ Įsitvirtinti ir stiprinti profesines kompetencijas profesionaliu savarankiško mokymo įrankiu.

Dalyviai

Mokytojai, tėvai/globėjai, mokiniai.

Laikas

Rašymo darbai (stebėjimai ar kiti) vyksta pagal poreikius. Jie gali būti vykdomi kas savaitę arba, jei reikalauja situacija, kasdien.

Monografijos grupės susitikimai paprastai organizuojami kartą per mėnesį.

Inventorius

Asmeniniai dienoraščiai: kiekvienas monografijos dalyvis turi atskirą užrašų knygutę/dienoraštį, kur pasižymi savo pastebėjimus ir stebėjimų datą.

Protokolų knyga: iš kiekvieno diskusijų posėdžio rengiama ataskaita apie svarbiausius svarstomus aspektus ir priimtus sprendimus.

Vieta

Paprastai monografijos darbo grupė susitinka mokyklos erdvėje (mokytojų kambaryje, klasėje, kt.) po pamokų.

Reikalavimai mokytojui

Komunikaciniai – bendravimo įgūdžiai:

- ✓ Būti empatišku;
- ✓ Kurti pasitikėjimu ir bendravimu grįstą mokymosį aplinką;
- ✓ Valdyti ir spręsti konfliktus;
- ✓ Motyvuoti, įtraukti, padrąsinti;
- ✓ Organizuoti aktyvųjį klausymą;
- ✓ Gebėti slopinti savo požiūrį;
- ✓ Formuoti socialinius įgūdžius, tokius kaip: kitokios nuomonės gerbimas, gebėjimas įtikinti, argumentuotai paaiškinti... .

Profesiniai gebėjimai:

- ✓ Vykdyti tikslingus ir integruotus stebėjimus;
- ✓ Aktyvinti elgesio įsivertinimo procesą;
- ✓ Suprasti grupės kaitą;
- ✓ Vykdyti verbalinio ir neverbalinio bendravimo stebėjimus.

Organizaciniai gebėjimai:

- ✓ Paruošti erdvę ir valdyti laiką įtraukiojo ugdymo veiklose;
- ✓ Integruoti įtraukiąsias užduotis į mokymo(si) programas;

- ✓ Planuoti susirinkimus;
- ✓ Archyvuoti gerąją įtraukiojo ugdymo patirtį atskleidžiančius/iliustruojančius dokumentus.

Akcentai

Reikėtų paskirti asmenį, kuris būtų už mokytojų/pedagogų darbo grupės ribų, kad jis galėtų atlikti nešališko diskusijų vedėjo vaidmenį.

Pavyzdys

Monografija yra tyrimo įrankis, kuris surenka detales ir atkreipia tyrėjo dėmesį į signalus, naudingus „palaiptiui išaiškinti enigmą“ (Canevaro, 1988, p. 115): enigma, kuri gali pasireikšti tada, kai, pavyzdžiui, pedagogas negali užmegzti veiksmingo bendravimo su mokiniu, ypač, jei jis turi rimtą intelekto sutrikimą, ir mokytojas nežino, kaip „apeiti“ negalią vaiko mokymosi metu.

Įrankis apibūdina edukacinių santykių raidą su sunkų sutrikimą turinčiu vaiku pradinėje mokykloje. Klasės auklėtojas savo dienoraštyje žymi kasdienę veiklą, intervencijas, vaiko reakcijas. Surinkta medžiaga mėnesinių monografijos darbo grupės susitikimų metu leido išsiaiškinti ugdymo ir mokymo raidą, daug detalių išaiškėjo remiantis išsamiais rašytiniais dokumentais, kuriuos parengė įvairūs su mokiniu dirbę specialistai, atsižvelgdami į jų santykius su šeimos nariais.

Paskutiniiais pradinės mokyklos lankymo metais pradėta rengtis perėjimui į vidurinę mokyklą. Šiais metais monografija buvo siekiama kuo išsamiau perteikti pradinėje mokykloje vykdomą edukacinę / didaktinę veiklą mokytojams, kurie rūpinis vaiku kitoje mokykloje.

Monografijos procesas

Kad būtų galima plėtoti įtraukties projektą, būtina kuo labiau suprasti mokinio, turinčio sutrikimų, situaciją. Dėl šios priežasties būtina kalbėti su visais žmonėmis, turinčiais ryšį su vaiku: mokytojais dalykininkais, pagalbos mokiniui specialistais, klasės draugais, tėvais/globėjais... Pirmiausiai reikėtų apklausti tėvus/globėjus, nes jie geriausiai pažįsta savo vaiką, nuolat stebi jo

augimo procesą ir gali patarti pedagoginės veiklos klausimais. Tėvai/globėjai turėtų pasakyti, kaip jie mato savo vaiko padėtį, tarsi kalbėtų jo asmeniu, t.y., jie turėtų kalbėti už savo vaiką ir išsakyti jo lūkesčius.

Situacijos apibūdinimo „pirmuoju asmeniu“ klausimai:

- Kas aš esu?
- Ką aš mėgstu?
- Kas man atrodo sudėtinga?
- Kokiais būdais aš galiu bendrauti?
- Kokiais būdais galima man padėti?

Pateikiamas pavyzdys, kuriame už Frančeską (origin. Francesca), kuriai diagnozuotas Angelmano sindromas, kalba jos mama³:

	Labas. Aš esu Frančeska.
Kas aš esu	Aš esu aštuonmetė mergaitė. Esu dukra. Esu sesuo. Esu dukterėčia ir pusseserė. Aš galiu būti drauge. Galiu būti partnere (niekada neatskleidžiu paslapčių).
Dalykai, kuriuos mėgstu	Pasivaikščioti. Apkabinti žaislus. Švelnūs daiktai. Valgyti (ypatingai obuolius). Muzika. Gerti. Plaukti. Žiūrėti į žmones. Išėiti į miestą. Eiti į kavines. Žaisti paplūdimyje. Jodinėti. Tyrinėti naują aplinką. Važinėti triratuku.
Kas man atrodo sudėtinga	Suprasti kalbą. Laikytis nurodymų. Suvokti pavojų. Pačiai apsirengti. Savarankiškai pavalgyti. Apsitarnauti. Nuspėti ir pasirengti epilepsijos priepoliui. Susikaupti ties dalykais, kurie man nerūpi. Miegoti naujoje aplinkoje. Vaikščioti sutrikus pusiausvyrai. Suprasti kitų žmonių jausmus. Išmokti naujų įgūdžių.
Būdai kaip galiu bendrauti	Kai su manimi kalbi, pasakyk mano vardą ir visada į mane žiūrėk. Kad parodyčiau, ko noriu, paimsiu tave už rankos. Kalbėk aiškiai. Kartais į norimą daiktą rodu akimis.

³ Aprašymas paimtas iš brošiūros: "Mūsų akimis. Tėvų ugdymo įgūdžiai kaip mokyklos ir socialinės integracijos šaltinis", Progetto So.le, Torino, 2003 m., įgyvendinta pagal Europos sąjungos Socrates programą.

Kaip gali man padėti	Viskuo su manimi dalinkis. Leisk man laisvai judėti saugioje aplinkoje. Padrąsink mane susipažinti su naujais vaikais. Nepersistenk mane saugodamas. Supažindink mane su naujomis veiklomis. Padėk man daryti tai, ką mėgstu (mėgstu plaukioti, jodinėti, vaikščioti). Padėk susidraugauti. Būk kūrybingas! Suteik man naujų galimybių.
Ką turėtum apie mane žinoti	Aš sergu epilepsija: prašau sužinok, kaip turėtum elgtis ištikus priepoliui. Aš netoleruoju gliuteno ir pieno baltymo: pasiklausk, ką man galima valgyti. Kai aš prarandu pusiasvyrą, tu turi panaudoti mano vadeles, kad aš nesusižeisčiau. Kai vaikštau, aš privalau dėvėti savo šalną. Kartais aš būnu susijaudinusi ir dirgli, tačiau negaliu nurodyti to priežasties.
Ką noriu, kad apie mane žinotum	Aš puikiai moku saugoti paslaptis. Man labai patinka klausytis pasakų. Jeigu norėsi, aš galiu tave pavėžinti savo kieme. Jeigu mano ranką apvysi sau apie kaklą, aš galėsiu tave apkabinti.

Gera mokinių, turinčių sutrikimų, įtrauktis numato bendrą evoliucinį procesą: tai ne tik pats subjektas, kuris turi vystytis, bet ir teigiama konteksto, kuriame jis gyvena, raida. Kaip kontekstą mes turime omenyje ir aplinką (mokyklą, namus), ir santykius su žmonėmis (mokytojais, pedagoginiais darbuotojais, psicho-socialinės sveikatos specialistais, šeima ir draugais). Todėl apklausiant aplinkinius derėtų pakviesti juos apmąstyti, kiek santykiai su negalią turinčiu vaiku yra jiems vertingi, kiek tai turėjo įtakos jų asmeniniam ir profesiniam augimui, kiek ir koku būdu keitėsi aplinkos erdvės (mokykloje, namuose), kaip mokinių, turinčių sutrikimų, padėtis padėjo sukurti "įtraukų tinklą" tarp mokyklos, šeimos ir išorinės aplinkos.

„Bendraklasiai turi didžiulį potencialą palengvinti neįgalaus vaiko tikros įtraukties procesą ne tik mokyklos aplinkoje, bet ir apskritai bendruomenėje. Pokalbiai ir draugystės tinklai, draugiški santykiai dažnai ugdo situacijas, kurios nustato visaverčio ir tinkamo socialinio gyvenimo sąlygas. Tačiau šių išteklių įgalinimas reikalauja iš mokytojo pasirengimo darbų, kai reikia atsižvelgti į mokinių kontekstą ir turimus socialinius įgūdžius“ (Cottini, 2004, p. 105).

Klausimai, kuriuos galima užduoti sunkių sutrikimų turinčio mokinio bendraklasiams, siekiant įsiaiškinti įtraukties proceso eigą:

- ✓ Kaip apibūdintum savo santykius su ... (sutrikimų turinčio mokinio vardas)?

- ✓ Ar jautieis patogiai būdamas šalia jo/s?
- ✓ Kaip manai, ar tave girdi ir mato, kai tu kalbi su juo/ja?
- ✓ Ar esi kartu žaidęs/usi?
- ✓ Ką tu galvoji, kai jis/ji verkia?
- ✓ Ką tu galvoji, kai jis/ji juokiasi?
- ✓ Kai jis/ji ima šaukti, ar išsigąsti? Ką tu manai apie tai?

Pavyzdys, mokinės Agatos atsakymai į pateiktus klausimus:

„Mano bendraklasis Henry yra labai mielas, gražus ir geras vaikas. Kai jis šypsosi, man atrodo, jis džiaugiasi, kad mes netriukšmaujame. Manau, kad jis verkia, kai mes jį trikdomė, arba, kai kas nors jį smarkiai sužeidžia. Man labai smagu su juo lipdyti iš plastelino. Henry judina rankas, kai jam kas nors labai patinka, taip jis parodo, kad ir jam smagu. Kai jis šaukia man nebūna baisu. Kai jam ką nors sakau, manau, kad jis mane mato, bet nežinau, ar girdi.“

Tokie klausimai gali būti užduodami ir tėvams, ir mokytojams. Toliau pateikiamas mokytojo atsakymų pavyzdys:

Klausimas: Ar galite apibūdinti Henry taip, lyg būtumėte jis ir kalbėtumėte pirmu asmeniu?

Atsakymas: Aš esu Henry, vaikas vyresnis už savo draugs, tačiau mažas lyg kūdikis, tad dar nemoku kalbėti, nevaikštau ir sisioju bei kakoju po savim. Nepaisant to, man patinka būti pasaulio dalimi, patinka būti tarp kitų vaikų, man labai patinka muzika ir smalsu viskas, kas susiję su gyvenimo aplinkybėmis, namais, šeima, mokykla. Dar man labai patinka važiuoti autobusu. Tiesą sakant, aš puikiai prisimenu, kai man būnant šešerių, mes vykome į ekskursiją į ūkį. Visi mano mokytojai tuo metu tikėjosi paties blogiausio, o aš sau ramiai sėdėjau savo vėžimėlyje ir stebėjau vaizdus pro langą. Ta ekskursija man labai patiko, nes ūkis buvo mokomasis. Ten buvo galima liesti gyvūnus, žolę... mokytojai ir kiti vaikai man labai padėjo.

K: Kas tau yra sudėtinga?

A.: Man viską daryti yra sudėtinga, nes esu labai mažas. Norėčiau daryti viską, ką daro mano draugai. Norėčiau, bet negaliu, kad ir kaip besistengčiau. Kartais dėl to labai supyktu. Neseniai mušiau sau per galvą, nes supykau dėl nepavykusio bandymo kažką padaryti. Tikiuosi, tai praeis. Visai neseniai išmokau atsistoti, kaip tai daro mano draugai. Jie bėgioja ir šokinėja... Kai buvau jaunesnis man patikdavo žaisti slystant nugara per atlošą ir dar man labai patiko žaisti su savo pėdomis. Šiomet, padedamas savo tėvų ir mokytojų, bandžiau truputį vaikščioti. Kai buvau jaunesnis, negalėjau netgi ropoti. Šiandien jau galiu tai padaryti ir tai man labai padės mokantis vaikščioti, kas yra mano svajonė.

K: Kokiais būdais tu bendrauji su kitais?

A: Šiais metais jau pradėjau vėblenti ir guguoti. Savo poreikius aš išreiškiu gestikuliudamas, verkdamas arba supykdamas. Kai būnu piktas, suirzęs arba man kyla sunkumų, aš negaliu bendrauti, aš tiesiog supuosi vaikštyneje ir elgiuosi, kaip išeina. Kai kažkas ne taip, kaip įprasta, aš bandau bendrauti su kitais, kad atkreiptiau dėmesį.

K: Ką mums derėtų apie tave žinoti?

A: Man labai patinka praustis, patinka kai mane masažuoja, kvėpina ir maitina. Tiesą sakant, aš smarkiai paaugau, tačiau mokykloje vis tiek turiu valgyti kūdikiams skirtą maistą, nes man sudėtinga kramtyti. Namuose tėvai man pagamina makaronų su mėsos padažu ir su jų pagalba aš galiu valgyti rimtesnį maistą, praturtintą skoniais, tada bent trumpam užmirštu tą mokyklinį maistą, nuo kurio jau pavargau.

K: Kaip mes galim tau padėti?

A: Padėsite man, jei pabandykite nuspėti, ką man patiktų daryti. Man reikia ištiesti pagalbos ranką dalykuose, kurių negaliu atlikti. Taigi, jeigu man reikės nueiti tam tikrą kelią panaudojant savo vaikštynę, reikia, kad kas nors man atidarytų duris. Man labai patinka žaisti su įrankiais, su raktais ir krumpliaračiais, man taip pat labai patinka lygintuvai ir panašūs daiktai. Kai užaugsiu norėčiau dirbti tokį darbą, kaip mano tėtis. Prieš kurį laiką aš viską tiesiog išmėtydavau, nes manęs niekas nedomino. Dabar, aš labiau kreipiu dėmesį į detales ir man labai patinka lipdyti iš plastelino rutuliukus arba picas su savo draugais.

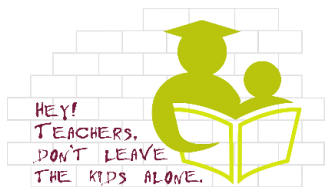
Santykis su vaiku praplės žinias ir gebėjimus susijusius su įtraukiuoju ugdymu. Mokytojas gali stebėti proceso kaitą remdamasis tokiais klausimais:

K: Ar santykis su Henry suteikė jums papildomų žinių ir gebėjimų susijusių su negalią turinčių vaikų įtraukimu į ugdymo procesą. Jeigu taip, tai kokių?

A: Taip. Jiėgu atvirai, pradžioje labai bijojau šio mokinio, nenorėjau, kad jis lankytų šią mokyklą, nes maniau, kad jam čia ne vieta, kad čia netinkama aplinka. Kai atėjo auklėtoja ir aš išvydau kūdikį, nežinojau, koks tai sindromas, galėjau tik nuspėti, kad jį ištinka epilepsijos priepoliai. Esu nerimastingo būdo. Mano nuomonė buvo tokia, kad nieko nepavyks. Labai bijojau kitų vaikų reakcijos. Tėvams pasakiau, kad mokykla visiškai nepritaikyta, kad čia daug išorinių kliūčių, tuo pačiu nedelsiant kreipiausi patarimo į kitus pedagoginius darbuotojus. Norėjau pabandyti kiek įmanoma pritaikyti aplinką visiems mokiniams. Pagalbos vaikui specialistai man pasakė, kad jis nedelsiant turi pradėti mokyklą, tačiau pradžioje ne per dažnai.

Bendraklasiai Henry priėmė kaip vieną iš savų, nors ir nesuprato, kodėl jis nedaro daugelio dalykų, kuriuos daro jie. Vėliau, kai vaikams buvo paaiškinta ir jie ėmė suprasti situaciją, aplink Henry susiformavo nedidelis draugų ratas. Kad sukurti gerbuvį visiems klasės bendruomenės nariams, labai daug prisidėjo ir tėvai, vyko stiprus bendradarbiavimas. Pirmieji metai buvo labai sudėtingi. Henry turėjo pamokas tris dienas per savaitę. Tiesa, šiek tiek informacijos buvome gavę iš buvusios Henry mokykos, bet, kaip žinia, realybė visada skiriasi nuo užrašų popieriuje. Pirmaisiais metais nebuvo jokio bendravimo tarp mokytojų.

Antraisiais metais į mokyklą pristatė neigaliojo vėžimėlį. Aš su tuo nesutikau, mūsų nuomone buvo dar gerokai per anksti – Henry reikėjo nuolat skatinti treniruotis, kad jis turėtų galimybę vaikščioti. Gydytojai mums aiškino, kad jis privalo sėsti į vėžimėlį, kad išvengtų kaulų lūžių. Širdis apsiliejo krauju, kai pirmą sykį pamačiau kūdikį neigaliojo vėžimėlyje, nes jis buvo be galo energingas ir troško eiti. Vis gi, berniukas greitai perprato, kaip judėti vėžimėlyje.

Kol kas labiausiai neramino įtraukimas į bendras veiklas, nes jo nuotaika keisdavosi labai greitai ir reikalaudavo dėmesio. Keitėsi tiek veiklos, tiek erdvės. Buvo būtina sukurti Henry minkštą kampą. Per metus buvo išbandyta daug mokymo(si) strategijų, taikyta daug darbo mažose grupėse metodų. Henry padarė didžiulę pažangą, pavyzdžiui, jis įsidėmėjo kelią iki tualetu ar kūrybinės darbo grupės susibūrimo vietos. Kasdieninėse veiklose mes jį stengėmės įtraukti per daineles. Muzika yra patraukliausias bendravimo su Henry kanalas.

K: Jūsų nuomone, kokių privalumų įgijo klasė bendraudama su Henry? Ir kokių privalumų bendraudamas su klasės draugais įgijo Henry?

A: Henry buvo naudinga tiek veikla minkštajame kampe nedidelėse grupėse su klasės draugais, tiek bendri muzikiniai užsiėmimai didelėje grupėje. Mes papildėme užsiėmimus įvairios trukmės ir sudėtingumo muzikiniais tarpais.

Klasei buvo naudinga bendrauti su Henry, nes jis suteikė galimybę iš arti pamatyti žmonių skirtybes. Greičiausiai, suaugę jie bus jautresni ir atidesni išsiskiriantiems bendruomenės nariams, nes jau nuo mažens yra mokomi neiškirti žmonių, dėl jų trūkumų, suprasti, kad visi esame lygiaverčiai nors tuo pačiu ir skirtingi. Klasėje mes kuriame demokratiją mažame rate ir ugdome tikrus europiečius. Aš tikrai patikėjau įtraukimu ir manau, kad vaikai, turintys negalią, neturi būti ugdomi atskirai specializuotose klasėse.

Galima būti aukščiausios kategorijos, puikiausiai pasiruošusiu ir apsiskaičiusiu mokytoju, bet tiesa yra tokia, kad geriausiai vaikai išmoksta vieni iš kitų. Mokykla turi užtikrinti vienodas sąlygas visiems mokiniams. Prisimenu, kai mes pirmą kartą išvykome į ekskursiją, kažkas pakomentavo, kad nenorėtų, jog Henry važiuotų drauge su mumis, į tai aš atsakiau, kad, jei nevyks Henry, nevyksiu ir aš. Mes turime mąstyti, kokią žinutę nuolat siunčiame vaikams.

K: Ar Henry atsiradimas jūsų klasėje turėjo įtakos jūsų mokymo stiliaus kaitai? Jeigu taip, kai kokios?

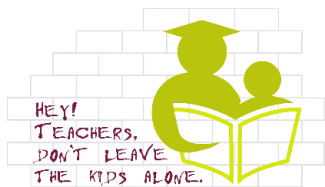
A: Taip, jis mane visiškai pakeitė. Aš esu ganėtinai karšto būdo, greitai susinervinu, todėl pasitaikydavo, kad pamokose pakeldavau balsą. Kadangi Henry labai greitai pavargsta nuo triukšmo ir tampa irzlus, klasėje pripratome bendrauti tyliai, ramiu tonu. Įsigilinau į Montesori metodiką, ją taikau dirbdama tiek su Henry, tiek su likusia klasės dalimi.

K: Kaip įsivaizduojate Henry ateitį? Ko jam linkėtumėte?

A: Galėčiau įsivaizduoti Henry tik iki pradinės mokyklos baigimo. Nesu tikra, ar jis kada nors sugebės nors savarankiškai pavalgyti. Labai džiaugčiausi, jei jis įgytų bent pagrindinius įgūdžius ir galėtų save minimaliai apsistarnauti. Linkėčiau jam tapti nors šiek tiek savarankišku.

K: Ko išmokote bendraudami su Henry šeima?

A: Bendravimas su šia šeima mane privertė permąstyti savo požiūrį į daugelį situacijų. Nuo pat pradžių reikėtų skirti daugiau dėmesio bendravimui ir šeimos pažinimui, nes institucinis bendravimas dažnai neatskleidžia kasdieniam darbui svarbių subtilybių. Vien tik formalus bendravimas skatina tėvus jaustis nepatogiai. Labiausiai išmokau kantrybės, tai man labai padeda dirbant bei kuriant „santykių tinklą“ tiek su asociacijomis, tiek su vietiniais valdžios atstovais.

Didesnis domėjimasis, atskleidžia daugiau detalių, kurios svarbios kuriant ir koreguojant pritaikytą ugdymo(si) planą.

Įrankis: Pritaikytas ugdymo(si) planas

Tai sudėtingas įrankis apimantis esminius dalykus. Tai yra svarbus atskaitos taškas mokiniui (direktoriui, pedagogams, šeimos nariams, socialiniams ekspertams, reabilitacijos specialistams), kuris leidžia surinkti duomenis ir vykdyti ugdymą atsižvelgiant į dalyko poreikius ir į švietimo intervencijos specializacijos tyrimą. Tam, kad būtų galima įvertinti suplanuotų rezultatų efektyvumą, reikia nuolat stebėti ir fiksuoti veiklą.

Pritaikytas ugdymo planas yra vaiko poreikių, svajonių, potencialo, sunkumų, susijusių su negalia analizė, ir mokyklos bei neakivaizdinių išteklių kūrimo priemonė.

Aprašymas

Pritaikytas ugdymo(si) planas rašomas kasmet ir apibūdina mokinio mokymosi ir didaktines intervencijas, apibrėžia tikslus, metodus ir vertinimo kriterijus. Tai yra neatskiriama klasės ugdymo ir mokymo programos dalis, kuri apima:

- ✓ ugdymo(si) tikslus, ypač socializacijos ir mokymo(si) tikslus, kurie vykdomi per mokslo metus atsižvelgiant į klasės planavimą;
- ✓ metodai, medžiagos, lengvatos ir technologijos, kurios bus reikalingos organizuojant siūlomas veiklas, įskaitant išteklių organizavimą (tvarkaraščiai ir veiklos organizavimas);
- ✓ vertinimo kriterijai ir metodai;
- ✓ mokyklos ir popamokinės veiklos integracijos formos.

Kadangi SUP mokinių vertinimas yra pagal pritaikytą ugdymo(si) planą, atsižvelgiant į tikslus ir metodus bei patikrinimo kriterijus, šiame dokumente turi būti aiškiai nurodyti visi elementai, kurie iš tikrųjų leistų įvertinti švietimo veiklos rezultatus.

Pritaikytas ugdymo(si) planas sudaromas kiekvienų mokslo metų pradžioje ir yra tikrinamas bei tikslinamas eigoje. Jį bendrai rengia mokykla, tarnyba (pedagoginė psichosocialinė

tarnybą, vaikų raidos centro atstovai ir pan.) ir, jeigu reikia, savivaldybės atstovas, bendradarbiaujant su šeima.

Šis įrankis yra pagrindinė priemonė, kuri išskiria mokyklą, kaip įtraukiojo ugdymo šalininkę ir kurios pagrindinis tikslas yra palengvinti mokinių sėkmingą ugdymą(si), atsižvelgiant į jų stipriąsias ir silpnąsias puses bei mokymosi laiką ir stilių.

Tikslai

- ✓ Kelti hipotezes, koks turėtų būti ugdymas, kad padėtų, teiktų paramą ir skatintų mokinį tobulėti;
- ✓ Įvairių profesionalių įžvalgų ir įgūdžių integravimas, siekiant kuo išsamiau apibūdinti mokinio stipriąsias ir silpnąsias puses bei išsiaiškinti aplinkoje esančius išteklius;
- ✓ Mažinti tikslus susijusius su mokymosi sritimi, kelti egesio formavimo tikslus ir juos vertinti.

Dalyviai

Vaikai, pedagoginiai darbuotojai, tėvai/globėjai, pagalbos mokiniui specialistai.

Laikas

Pritaikytas ugdymo(si) planas rašomas kasmet. Suderinamas ne vėliau kaip per du mėnesius nuo mokslo metų pradžios.

Inventorius

Stebėjimo protokolai, sąrašai, kita dokumentacija...

Vieta

Visur, kur vyks ugdymas.

Reikalavimai mokytojui

Komunikaciniai – bendravimo įgūdžiai:

- ✓ Bendradarbiauti, dirbti grupėse;
- ✓ Motyvuoti, įtraukti, padrašinti.

Profesiniai gebėjimai:

- ✓ Vykdyti tikslingus ir integruotus stebėjimus;
- ✓ Kurti gebėjimus pagal Tarptautinę funkcionavimo, negalios ir sveikatos metodikos klasifikaciją (PSO, 2000 m.);
- ✓ Planuoti, organizuoti ir vertinti ugdymo(si) procesą.

Organizaciniai gebėjimai:

- ✓ Paruošti erdvę ir valdyti laiką įtraukiojo ugdymo veiklose;
- ✓ Integruoti įtraukiąsias užduotis į mokymo(si) programas.

Akcentai

Pritaikyto ugdymo(si) plano parengimas turi būti dalijamas tarp visų, kurie lydės mokinį jo ugdymo(si) procese, siekiant įvairiais aspektais pasirūpinti vaiku, pagal turimas žinias ir įgūdžius.

Svarbu pabrėžti, kad pritaikyto ugdymo(si) plano rengimas neturėtų būti patikėtas tik specialiajam pedagogui, tarsi šis būtų vienintelis neįgalaus mokinio „globėjas“. Šiam įrankiui būdinga problema yra tai, kad jį galima naudoti formaliai, nustatant tiesioginį „priežastinį“ ryšį tarp mokinio diagnozės ir numatomų ugdymo galimybių. Tarsi iš diagnozės, žinant tam tikras savybes, būtų galima išsiaiškinti, koks mokinys yra ir koks jis bus ateityje, ir pagal tai sukurti ugdymo proceso planą. Rizikuojama suformuluoti tikslus, kurie slopina mokinio galimybes arba neskatina tobulėti, tokiu būdu įrankį panaudojant biurokratiškai, standartizuotu būdu.

KAS YRA TFK?

Siekdami išlaikyti sistemingą klasifikaciją, apibūdinančią asmens sveikatos būklės pokyčius, šiame veikale rėmėmės TFK (Tarptautinė funkcionavimo, negalios ir sveikatos klasifikacija) 2001 m. Pasaulio sveikatos organizaciją (PSO).

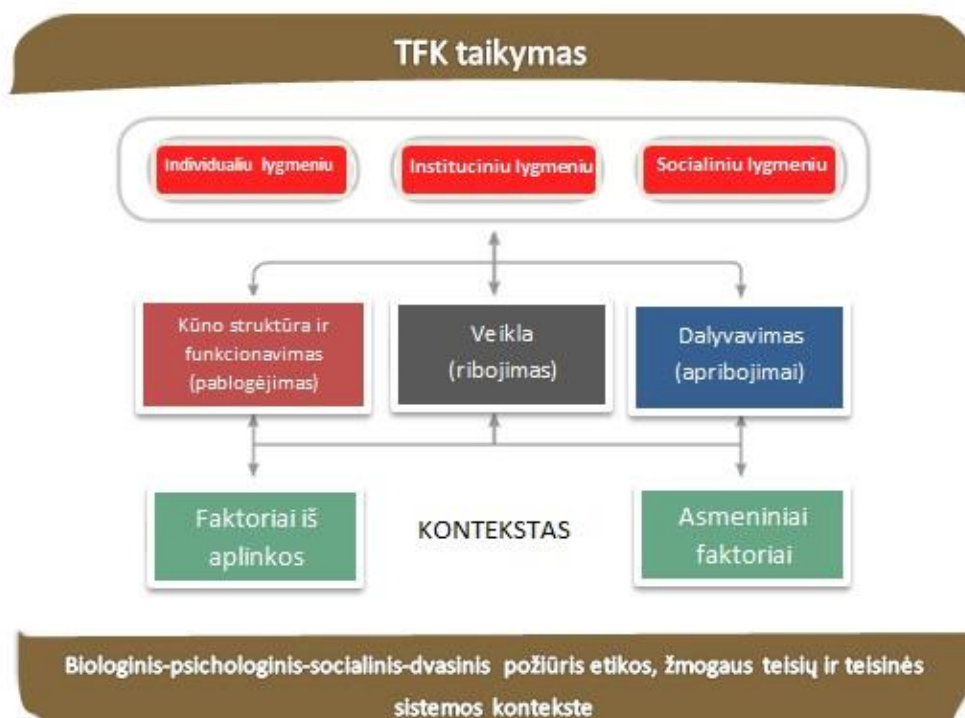
Erasmus+

Projekto Nr. 2016-1-IT02-KA201-024342
Projektas buvo finansuojamas Europos Komisijos lėšomis. Leidinys atspindi tik autorių požiūrį, todėl Europos Komisija negali būti laikoma atsakinga už bet kokį jame esančios informacijos panaudojimą.

Skirtingai nuo ankstesnių klasifikacijų (TMK ir TSNK), kuriose buvo susitelkta ties individų ligų charakteristikomis, daugiausia vartojami, neigiamą reikšmę turintys terminai, tokie kaip: pablogėjimas, deficitas, negalia, šioje klasifikacijoje PSO nurodo terminus, kurie analizuoja asmens sveikatą teigiamu aspektu (veikimas ir sveikata). Konkrečiai TFK siekia išsamiai analizuoti asmenų sveikatos būklę, nustatyti sveikatos ir aplinkos sąryšį. Negalia laikoma sąlyga, kuriai įtaką daro neigiama asmens ir aplinkos sąveika, kuri trukdo tiek „veiklai“, t.y. užduočių ar veiksmų vykdymui, tiek „dalyvavimui“, t.y. subjekto dalyvavimui socialiniame gyvenime. TFK vengiama apibūdinti žmones, vietoje to apibūdinamos kasdienės situacijos, susijusios su jų aplinka. Įrankis aprašo situacijas standartine ir vieninga kalba, vengiama semantinių nesusipratimų, siekiama palengvinti jo naudotojų bendravimą visame pasaulyje.

Aprašymas pateikiamas pagal toliau nurodytus aspektus:

Mokinio, turinčio skaičiavimo yda (angl. dyscalculia), analizės pavyzdys, panaudojant TFK rodiklius

Sutrikimų, trukdančių įprastam skaitymo, rašymo ir skaičiavimo procesui, pagrindas yra neurobiologiniai sutrikimai.

Tačiau neurobiologiniai veiksniai susipina su aplinkos veiksniais, kurie padeda nustatyti sutrikimo fenotipą ir mažesnę ar didesnę adaptaciją:

- ✓ konteksto veiksniai (susiję su šeimos aplinka, mokykla, bendruomene ...);
- ✓ asmeniniai veiksniai (psichologiniai, emociniai, elgesio, veiksmingumas, savigarba, emocionalumas, motyvacija, ...).

Kodas	Kategorija
D 150	Skaičiavimas Sukurti gebėjimą atlikti paprastas ir sudėtines matematinės operacijas, tokias kaip: sudėtis, atimtis ir teisingas sprendimo panaudojimas atsižvelgiant į matematinę problemą.
Lygio kodas	Įgūdžio įgijimo lygis
2	Vidutinio sudėtingumo Automatiniai sunkumai, kuriuos lemia specifinis mokymosi sutrikimas, didelių problemų sudaro: <ul style="list-style-type: none"> • kai kurių lentelių įsiminimas (pavyzdžiui: 6x7; 6x9, ...) • daugybos veiksmų atlikimas. Šie sunkumai turi įtakos bendram matematinės problemos išsprendimui, teisingam atsakymui gauti.

Aplinkos faktoriai	
Lengvinančios aplinkybės	Sunkinančios aplinkybės
Pagarba asmeninėms skirtybėms klaseje	Mokytojo tikėjimas išmintimi, ir galimybe pakeisti mokinį jį išmokant, išugdant ir t.t. Stigmatizavimas (mokytojas mokinius)

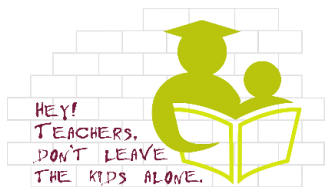

Aplinkos faktoriai	
<p>Didaktika paremta sąlygų sudarymu, kad visi mokiniai galėtų patirti sėkmę:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kiekvieno mokinio įtraukimas • skatinimas aktyviai siekti užsibrėžtų asmeninių tikslų • klaidos laikymas žinių šaltiniu, kurį išanalizavus ieškoma strategijų, kaip ją ištaisyti 	Žemi mokymo įgūdžiai
Daugybės lentelių naudojimas	Užduotys sudarytos iš daug pratimų ir/ar mažai laiko joms atlikti
Programinės įrangos naudojimas	
Šeima Disleksijos asociacija	Žinių apie specifinius mokymosi sutrikimus trūkumas.

Asmeniniai faktoriai
Mokiniai turintys sunkumų mokykloje, tikėtina, turi:
• žemą savivertę
• baimę klysti
• nerimą dėl užduoties įveikimo
• žemą motyvaciją

Būtina suformuoti mokymosi aplinką, iškelti tokius tikslus, kad mokinys galėtų patirti sėkmę; plėtoti empatiją, emocinį santykį; kelti vidinę motyvaciją.

Pritaikyto ugdymos(si) plano pavyzdys

MOKYKLA

Pritaikytas ugdymo(si) planas

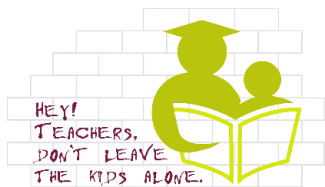
Mokslo metai.....

MOKINYS

MOKYKLOS DUOMENYS

Mokinys	Mokykla	
	Klasė	
Gimimo data:		
Adresas:		
Negalios/sutrikimo rūšis:		
Specialusis pedagogas	Apsilankymas kartais per savaitę	
Kiti pagalbos mokiniui specialistai, įtraukiojo ugdymo dalyviai	Apsilankymas kartais per savaitę	

KLASĖS PRISTATYMAS						

Klasės tvarkaraštis (nurodykite mokomuosius dalykus)

	Pirmadienis	Antradienis	Trečiadienis	Ketvirtadienis	Penktadienis	Šeštadienis
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						

Mokinio tvarkaraštis*

	Pirmadienis	Antradienis	Trečiadienis	Ketvirtadienis	Penktadienis	Šeštadienis
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						

SUTARTINIAI ŽENKLAI:

Specialistų ir mokytojų lankymas: S – mokytojo buvimas; E – ir lankymas; C

Turiny: O veikla klasėje; Ø darbas mažoje grupėje/pritaikyta veikla individualiai (pagal poreikį)

Erasmus+

Projekto Nr. 2016-1-IT02-KA201-024342

Projektas buvo finansuojamas Europos Komisijos lėšomis. Leidinys atspindi tik autorių požiūrį, todėl Europos Komisija negali būti laikoma atsakinga už bet kokį jame esančios informacijos panaudojimą.

PALAIKOMOJI VEIKLA

PASTABA:

Pildoma tik su mokiniu susijusi dalis.

Tikslių nustatymui žiūrėkite Priedą „Indikatoriai skirti skirtingų gebėjimų mokinių pritaikyto ugdymo plano tikslams nustatyti“.

Ruošiama bendradarbiaujant su dalykų mokytojais ir kitais pedagoginiais darbuotojais.

Mokytojas

1. BENDRAVIMO ASPEKTAI	
Pastebėjimai	
Pritaikymo tikslai	

2. SAVARANKIŠKUMAS	
Pastebėjimai	
Pritaikymo tikslai	

3. KOMUNIKACIJA – KALBA	
Pastebėjimai	
Pritaikymo tikslai	

4. SENSORIKA	
Pastebėjimai	
Pritaikymo tikslai	

5. MOTORIKA	
Pastebėjimai	
Pritaikymo tikslai	

6. NEUROPSICHOLOGINĖ SRITIS	
-----------------------------	--

Erasmus+

Projekto Nr. 2016-1-IT02-KA201-024342

Projektas buvo finansuojamas Europos Komisijos lėšomis. Leidinys atspindi tik autorių požiūrį, todėl Europos Komisija negali būti laikoma atsakinga už bet kokį jame esančios informacijos panaudojimą.

Pastebėjimai	
Pritaikymo tikslai	

7. KOGNITYVINĖ AŠIS	
Pastebėjimai	
Pritaikymo tikslai	

8. MOKYMASIS	
Pastebėjimai	Sritis arba mokomasis dalykas: Lingvistinė sritis
Pritaikymo tikslai	

Pastebėjimai	Sritis arba mokomasis dalykas: Matematinė-loginė sritis
Pritaikymo tikslai	

Komanda	Parašas
Direktorius	
Dalyko mokytojas	
Specialusis pedagogas	
Mokytojas	
Tėvas/globėjas	
Psichologas	
Logopedas	
.....	

SPECIALIOJO UGDYMO(SI) PROJEKTAS

PASTABA: Pildoma jeigu pristatomas specialiojo ugdymo(si) projektas. Patiksilnami senesni, praeitų metų užrašai. Informacija detalizuojama bendradarbiaujant klasės, dalyko mokytojams, spec.pedagogui ir kitiems pedagoginiasm darbuotojams, pagalbos mokiniui specilaistams.

PROJEKTO KORTELĖ

MOKYKLA:

METAI:

MOKINIO VARDAS IR PAVARDĖ:

PROJEKTO PAVADINIMAS:

Nauji pasiekimai:

Laikotarpis:

Projekto tęstinumas:

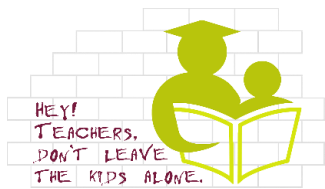
Projekto tikslas:

Erasmus+

Projekto Nr. 2016-1-IT02-KA201-024342

Projektas buvo finansuojamas Europos Komisijos lėšomis. Leidinys atspindi tik autorių požiūrį, todėl Europos Komisija negali būti laikoma atsakinga už bet kokį jame esančios informacijos panaudojimą.

Literatūros sąrašas

Bateson, G. (1972). *Steps to an Ecology of Mind: Collected Essays in Anthropology, Psychiatry, Evolution, and Epistemology*. University of Chicago Press.

Biggeri, M., Trani, J.F., Bakhshi, P. (2010). *Le teorie della disabilità: una reinterpretazione attraverso l'approccio delle capability di Amartya Sen* [Disability theories: a reinterpretation through the capability approach of Amartya Sen]. In Biggeri M., Bellanca N. (a cura di). *Dalla relazione di cura alla relazione di prossimità. L'approccio delle capability alle persone con disabilità* [From the care relationship to the proximity relationship. The capability approach to people with disabilities]. Napoli: Liguori.

Booth, A., Ainscow, M. (2002), *Index for Inclusion: A Guide to School Development Led by Inclusive Values*. Published by CSIE.

Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development: Experiments by nature and design*. Cambridge, Mass: Harvard University.

Canevaro, A. (a cura di) (1988). *Handicap e scuola: manuale per l'integrazione scolastica* [Handicap and school: manual for school integration]. Roma: La nuova Italia scientifica.

Canevaro, A., D Alonzo, L., Ianes, D., & Caldin, R. (2011). *L'integrazione scolastica nella percezione degli insegnanti* [School integration in teachers' perceptions]. Trento: Erickson.

Contini, M., Manini, M. (2007). *La cura in educazione. Tra famiglie e servizi* [Care in education. Between families and services]. Roma: Carocci.

Contini, M. (2011). *La comunicazione intersoggettiva fra solitudini e globalizzazione* [Inter-subjective communication between loneliness and globalization]. Pisa:ETS.

Fabbi, M. (2008). *Problemi d'empatia. La pedagogia delle emozioni di fronte al mutamento degli stili educativi* [Empathy problems. The pedagogy of emotions in the face of changes in educational styles]. Pisa: ETS.

Feurstein, R., Rand, Y., Rynders, Je. (1988). *Don't accept me as I am. Helping "retarded" people to excel*. Boulder, CO: Perseus Publishing.

Florian, L. (2009), "Preparing teachers to work in 'schools for all'", *Teaching and Teacher Education*, 25, pp.533-534.

Florian L. (2012). *Teacher education for inclusion: A research agenda for the future*. In C. Forlin (ed.). *Future directions for inclusive teacher education: An international perspective* (212–220). London: Routledge.

Gardou C. (2006), *Diversità, vulnerabilità, handicap. Per una nuova cultura della disabilità* [*Diversity, vulnerability, handicap. For a new culture of disability*]. Trento: Erickson.

Jordan, A., Schwartz, E., McGhie-Richmond D. (2009). "Preparing teachers for inclusive classrooms", *Teaching and Teacher Education*, 25, 535-542.

Mitchell, D. (2014). *What really works in Special and Inclusive Education. Using evidence-based teaching strategies*. New York: Routledge.

Morin, E. (2001), *I sette saperi necessari all'educazione del futuro* [*Seven complex lessons in education for the future*], Milano: Raffaello Cortina.

Orsi, M. (2016). *Una scuola senza zaino* [A school without a backpack], Trento: Erickson.

Watzlawick, P., Beavin, J. H., Jackson, D. D. (1967). *Pragmatics of Human Communication. A Study of Interactional Patterns, Pathologies, and Paradoxes*. New York: Norton.

Pavone, M. (2014). *L'inclusione educativa. Indicazioni pedagogiche per la disabilità* [*Educational inclusion. Pedagogical indications for disability*]. Milano: Mondadori.

Sandri, P. (2014a). "Integration and Inclusion in Italy: Forward a "Special" Pedagogy for Inclusion", *ALTER - European Journal of Disability Research / Revue Européenne de Recherche sur le Handicap*, vol.8/2: 92-104.

Sandri, P. (2014b). *Bisogni educativi speciali e Diritti di inclusione* [Special educational needs and inclusion rights]. In P. Gaspari, *Pedagogia speciale e B.E.S. [Special Pedagogy and S.E.N.]*, Roma: Anicia: 123-150.

Sandri, P. (2015). "Elementi di Didattica Speciale per l'inclusione" ["Elements of Special Didactics for inclusion"]. *L'integrazione scolastica e sociale*, 1: 61-71.

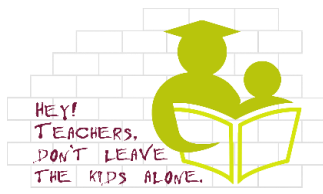
Stanovich, P.J., Jordan, A. (2002). "Preparing general educators to teach in inclusive classrooms: Some food for thought". *The Teacher Educator*. 37(3):173-185.

Topping, K. (1988). *The Peer Tutoring Handbook*. London: Routledge.

Vygotsky, L. S. (1924). *The Fundamentals of Defectology (abnormal psychology and Learning Disabilities)* (2). New York: Plenum.

Zazzo, R. (1960). Une Recherche d'équipe sur la débilité mentale. "Enfance". 13 (4-5): 335-364.

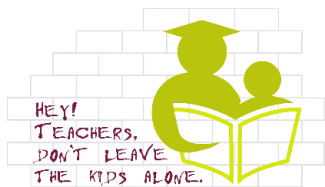
Priedai

Erasmus+

Projekto Nr. 2016-1-IT02-KA201-024342

Projektas buvo finansuojamas Europos Komisijos lėšomis. Leidinys atspindi tik autorių požiūrį, todėl Europos Komisija negali būti laikoma atsakinga už bet kokį jame esančios informacijos panaudojimą.

Evidence Based Education. European Strategic Model for School Inclusion

(EBE-EUSMOSI) - 2014-1-IT02-KA201-003578

ĮTRAUKAUS UGDYMO KOKYBĖ **Pedagogų bendruomenės įsivertinimas**

Matmuo A: Įtraukaus ugdymo organizavimas

Rodikliai	Rezultatai 1-Be retų išimčių, niekada nevyksta 2-Kartais pasitaiko 3-Dažnai vyksta 4- Be retų išimčių, visada vyksta
1. Visi mokytojai bendradarbiauja pagarbiai ir funkcionaliai, siekdami įtraukaus ugdymo tikslų, nepriklausomai nuo sąlygų ir ypatumų (lyties, socialinės situacijos, politinių įsitikinimų)	1 2 3 4
2. Kolegiali veikla (mokytojų susitikimai ir kt.) yra naudingesnė, nei įprasti mokytojų susirinkimai	1 2 3 4
3. Visi mokytojai (dalykų mokytojai ir specialieji pedagogai) dalyvauja ugdymo planavimo ir jo vertinimo kiekvienam mokiniui veiklose	1 2 3 4

Erasmus+

Projekto Nr. 2016-1-IT02-KA201-024342

Projektas buvo finansuojamas Europos Komisijos lėšomis. Leidinys atspindi tik autorių požiūrį, todėl Europos Komisija negali būti laikoma atsakinga už bet kokį jame esančios informacijos panaudojimą.

(mokymosi pagalba nėra planuojama, įgyvendinama ir vertinama tik specialiuųjų pedagogų)	
4. Mokyklos bendruomenė žino išorinius planus ir projektus, kuriais siekiama skatinti inkluziją	1 2 3 4
5. Mokykla skatina diskusijas su vietine bendruomene įtraukaus ugdymo tema	1 2 3 4
6. Mokyklos personalas pritaria įtraukaus ugdymo tikslams ir su jais tapatinasi (mokykloje siekiami įtraukaus ugdymo tikslai yra visada palankiai personalo apibūdinami)	1 2 3 4
7. Visų idėjos ir pasiūlymai yra išklausomi, ir visi prisiima atsakomybę už tai, kad mokykla taptų įtrauki	1 2 3 4
8. Pritaikytą ugdymo programą mokiniui sudaro ir įgyvendina mokytojai kartu su specialiaisiais pedagogais, siekiant paskatinti visų ugdytinių mokymąsi	1 2 3 4
9. Mokytojai kartu su specialiaisiais pedagogais numato bendruosius ugdymo tikslus visiems vaikams, tiek bendroje, tiek pritaikytoje ugdymo programoje, tokiu būdu skatindami neįgalių mokinių dalyvavimą mokyklos bendruomenės veikloje	1 2 3 4
10. Mokytojai ir švietimo pagalbos specialistai (specialieji pedagogai, psichologai, socialiniai pedagogai, mokytojo padėjėjai) organizuoja veiklas kolegialiai	1 2 3 4
11. Seminarai, mokymai apie įtraukųjį ugdymą yra planuojami kartu su specializuotomis institucijomis ir profesionaliais specialistais, dirbančiais su SUP turinčiais vaikais	1 2 3 4
12. Visas mokyklos personalas, mokiniai ir jų šeimos turi vienodą supratimą, kas yra patyčios	1 2 3 4

13. Mokykloje reguliariai vyksta mokymai įtraukaus švietimo temomis	1	2	3	4
14. Organizuojami seminarai, kursai, kurie padeda mokytojams stiprinti jų bendradarbiavimo klasėje įgūdžius	1	2	3	4
15. Mokytojai kolegialiai dalinasi patirtimi, įgyta mokymų ir seminarų metu, kartu vertina įgytų žinių įgyvendinimo perspektyvas	1	2	3	4
16. Įvairių profesionalų, šeimų, nevyriausybinių organizacijų žinios ir išmanymas yra naudojami kaip įtraukaus ugdymo tobulinimo mokykloje ištekliai	1	2	3	4
17. Informacija apie jūsų mokyklą yra prieinama ir suprantama visiems (verčiama į kitas kalbas, pateikiama Brailio raštu, kuriama vaizdinė medžiaga, daromi įrašai)	1	2	3	4
18. Mokykla skatina iniciatyvas, įtraukiančias šeimas, siekiant inkluziją parodyti kaip vertybę (rengia konferencijas, mokymus, šeimų susitikimus, padedančius suprasti kultūrinius skirtumus)	1	2	3	4
19. Mokykla organizuoja ir vykdo veiklas, skirtas palengvinti naujų mokinių adaptaciją, atsižvelgiant į socialinius, kultūrinius ir kalbinius skirtumus	1	2	3	4
20. Visi mokytojai visose klasėse ir visuose dalykuose tolygiai atsižvelgia į poreikius mokinių, turinčių nustatytus specifinius mokymosi sutrikimus ar kitus specialiuosius ugdymosi poreikius	1	2	3	4

Evidence Based Education. European Strategic Model for School Inclusion

(EBE-EUSMOSI) - 2014-1-IT02-KA201-003578

Matmuo B: Įtraukaus ugdymo didaktika

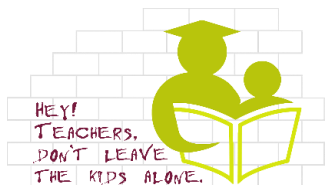
Rodikliai	Rezultatai (1 – 4)
1. Mokiniai įtraukiami į vertinimo procesą ir žino įsivertinimo formas	1 2 3 4
2. Vertinimo refleksija mokiniams padeda suprasti, ko jie išmoko ir kaip toliau gali įtvirtinti savo žinias (mokymąsi)	1 2 3 4
3. Skatinamos grupinės veiklos, siekiant naudoti įvairesnes mokymosi bendradarbiaujant formas	1 2 3 4
4. Visi mokiniai yra įtraukiami į sprendimų paiešką, iškilus sudėtingoms situacijoms klasėje	1 2 3 4
5. Mokiniai įtraukiami į klasės valdymo taisyklių kūrimą	1 2 3 4
6. Mokiniai skatinami prisiimti atsakomybę už savo mokymąsi	1 2 3 4
7. Mokytojai paaiškina siūlomos edukacinės veiklos tikslus	1 2 3 4
8. Mokiniai skatinami kurti mokymosi metodus	1 2 3 4

Erasmus+

Projekto Nr. 2016-1-IT02-KA201-024342

Projektas buvo finansuojamas Europos Komisijos lėšomis. Leidinys atspindi tik autorių požiūrį, todėl Europos Komisija negali būti laikoma atsakinga už bet kokį jame esančios informacijos panaudojimą.

9. Mokiniai turi galimybę pasirinkti veiklas (bent keletą iš jų)	1	2	3	4
10. Mokinių savarankiškai įgytos žinios, pomėgiai ir įgūdžiai yra vertinami ir naudojami per pamokas	1	2	3	4
11. Namų darbai visada turi aiškų tikslą stiprinti mokymąsi	1	2	3	4
12. Namų darbai skiriami atsižvelgiant į mokinių žinias ir įgūdžius.	1	2	3	4
13. Mokytojai skatina mokinių bendradarbiavimą atliekant namų darbus.	1	2	3	4
14. Mokiniai turi kai kurias pasirinkimo galimybes atlikdami namų darbus, kad galėtų juos susieti su savo žinių ir pomėgių plėtra	1	2	3	4
15. Ugdymo organizavimas numato daug grupinių veiklų, skirtų mokymosi bendradarbiaujant formų skatinimui.	1	2	3	4
16. Organizuojamos veiklos, kurių metu gabesni mokiniai padeda klasės draugams, patiriantiems įvairių sunkumų.	1	2	3	4
17. Siūlomos edukacinės veiklos, skirtos ugdyti mokinių suvokimą apie savo bei kitų emocijas ir socialinių bei emocinių įgūdžių lavinimą.	1	2	3	4
18. Mokymosi veiklose atsižvelgiama į kiekvieno asmens ypatumus, skatinamas socialinių, kultūrinių, kalbinių, lyčių, įgalumo, religinių ir kt. skirtumų supratimas	1	2	3	4
19. Edukacinių veiklų metu diskutuojamos ir aptariamos situacijos, susijusios su negaliomis bei specialiaisiais ugdymo(si) poreikiais	1	2	3	4
20. Naudojami skirtingi mokymo metodai, siekiant geriau patenkinti individualius mokinių mokymosi stilius (t.y. ne tik aiškinant žodžiu, bet ir pateikiant vaizdinę informaciją, praktines užduotis ir pan.)	1	2	3	4

Mokykla be kuprinės

Mūsų kelias...

(J.F. Kennedy Vado-Monzuno mokykla - klasės: Monzuno V klasė; Vado IV A ir IV B klasės)

Pradėjome nuo turimų baldų panaudojimo ir kitokio išdėstymo

Nuo spintų nusukome duris, už spintų įrengėme agorą, kurioje patiesėme kilimą ir čiužinius.

Mokytojo stalą nustumėme į kampą, likusioje erdvėje išdėstėme suolus. Gavome keturkampes salas...

Tada pasirūpinome aplinka

Kia kuriose klasėse atsirado kampas su kompiuretiu ir spausdintuvu. Čia vaikai galėjo atlikti paskirtus darbus mažose grupelėse...

Taip pat kai kuriose klasėse atsirado dvi lentos, kurias pakabinome ant skirtingų sienų – skirtingoms veikloms.

Anglų kalbos kampas

Po kėdėmis laikome teniso kamuoliukus, jie sugeria šiek tiek triukšmo!

Labai gera mama ir mokytoja sugalvojo panaudoti senus džinsus ir pasiūti iš jų maišelius reikmenims susidėti.

Mokiniai patys susiuvė džinso skiautes per technologijų pamokas.

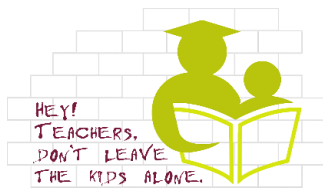
Paruošėme kelias priemones klasės vadybai stiprinti

Ar šiandien valgai mokykloje?

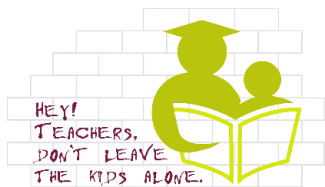
Iš kartono pagaminome laikiklius knygoms ir užsuočių lapams.

Kiekvienas mokinys pasigamino savo „klausiamąją lazdelę“ bendrose kūrybinėse dirbtuvėse.

Sėdėjimo vietos pažymėtos mokinių pagamintomis ir dekoruotomis vardų kortelėmis.

Kai mokinys nori paklausti, jam nereikia kelti rankos ir klausti viešai, užtenka pastatyti turimą lazdelę ir palaukti, kol mokytojas prieis pasiteirauti, kokios pagalbos šiam reikia.

ŠVIESOFORAS

Vaikai atsuka raudoną spalvą, kai išeina iš klasės pvz. į tualetą (po vieną vaiką vienu metu), kai grįžta – atsuka žalią.

Mūsų mokyklinė diena

Mes susikūrėme, kai kurių veiksmų rutiną

Dienos pradžia: pasisveikinimo pasaka.

Dienos pradžioje, atėję į klasę mokiniai atsižymi lankomumo stende – „valgykloje“. Vienas mokinys, kuris atsakingas už lankomumo stebėjimą patikrina ar visi vaikai atsižymėjo. Pasižymėję vaikai renkasi agoroje, kur mokytojas pradeda dieną pasekdamas trumpą pasaką.

Tvarkaraštis

Dienos pabaigoje sekama atsisveikinimo pasakėlė. Mokytojas ragina vaikus peržiūrėti savo dienos veiklas, kurias prieš tai buvo pasižymėjęs tvarkaraščio stende.

Darbų paskirstymo lenta

Čia mokiniai susipažįsta su darbo vietų ir veiklų išdėstymu. Mato paskirtas veiklas, jų eiliškumą.

Tęsiame veiklą atlikdami laboratorinius bandymus, išbandome įvairius metodus

Gaminame maistą

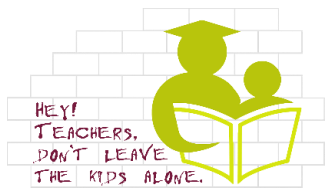
Siuvame

Galiausiai rengiame mokomąją medžiagą:

anglų kalbos pamokoms;

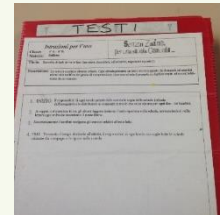

istorijai ir geografijai;

italų (gimtosios) kalbos pamokoms;

... istorijų kūrimui.

Matematikos pamokoms:

kortelės daugybos lentelei mokytis ir įtvirtinti.

Žaidžiame!

Erasmus+

Projekto Nr. 2016-1-IT02-KA201-024342

Projektas buvo finansuojamas Europos Komisijos lėšomis. Leidinys atspindi tik autorių požiūrį, todėl Europos Komisija negali būti laikoma atsakinga už bet kokį jame esančios informacijos panaudojimą.